SPARTACIST

ΤΕΥΧΟΣ 1 ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2024

Μαρξιστές & Παλαιστίνη: 100 Χρόνια Αποτυχίας

ΔΙΔΑΓΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ »

Μαρξιστές & Παλαιστίνη: 100 Χρόνια Αποτυχίας

Universal Images Group

Νάκμπα, 1948: Καθώς οι Παλαιστίνιοι εκδιώκονται από την πατρίδα τους, ισραηλινή Κομμουνιστική αφίσα γιορτάζει την υποστήριξη του Στάλιν στο Σιωνιστικό κράτος, μια ιστορική προδοσία.

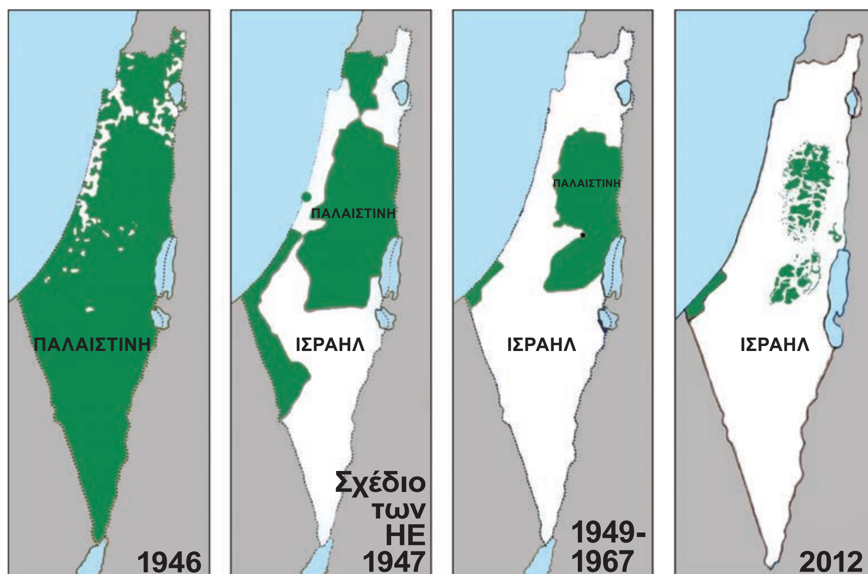
Το άρθρο που ακολουθεί βασίζεται σε μία παρουσίαση που έδωσε η Lital Singer στη συνεδρίαση της Διεθνούς Εκτελεστικής Επιτροπής της Διεθνούς Κομμουνιστικής Ένωσης (ΔΚΕ) τον Μάρτιο του 2024.

Η Γάζα έχει μετατραπεί σε ερείπια. Ισραηλινοί βομβαρδισμοί και χερσαίες επιθέσεις έχουν σφαγιάσει αμέτρητους Παλαιστίνιους και έχουν μετατρέψει αυτή την ανοιχτή φυλακή σε ζωντανή κόλαση. Στη Δυτική Όχθη, ισραηλινά στρατεύματα και όχλοι Σιωνιστών εκδιώκουν τους Παλαιστίνιους από τα σπίτια τους και τα ισοπεδώνουν για να χτίσουν νέους εβραϊκούς εποικισμούς. Οι μαζικές διαμαρτυρίες που ξέσπασαν σε όλο τον κόσμο μετά την επίθεση της Χαμάς στις 7 Οκτωβρίου δεν έχουν σταματήσει αυτή τη γενοκτονία και το κίνημα χάνει τη δυναμική του. Από την πλευρά τους, τα αραβικά κράτη έχουν κάνει κυρίως κενές χειρονομίες υποστήριξης προς τους πολιορκημένους Παλαιστίνιους. Οι υποστηριζόμενες από τις ΗΠΑ διαπραγματεύσεις κατάπαυσης του πυρός, τα ψηφίσματα του ΟΗΕ και οι έρευνες από το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο έχουν παράσχει μόνο ένα διπλωματικό φύλλο συκής όσο οι Αμερικανοί και άλλες ιμπεριαλιστικές δυνάμεις συνεχίζουν να εξοπλίζουν και να υποστηρίζουν το Σιωνιστικό κράτος. Εν τω μεταξύ, το Ισραήλ προελαύνει προς το Σιωνιστικό στόχο για την κατοχή ολόκληρης της Παλαιστίνης, από το ποτάμι μέχρι τη θάλασσα.

Καθώς εξελίσσεται αυτή η καταστροφή, οι περισσότεροι αριστεροί, απηχώντας τους Παλαιστίνιους εθνικιστές, ανόητα ισχυρίζονται ότι ο αγώνας εξελίσσεται ευνοϊκά και

ΔΙΔΑΓΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

βρίσκεται στο δρόμο προς τη νίκη. Ένα συνηθισμένο σύνθημα είναι «η Παλαιστίνη είναι σχεδόν ελεύθερη». Είναι αλήθεια ότι υπάρχει ευρεία συμπάθεια της κοινής γνώμης για τον παλαιστινιακό αγώνα, ότι το Ισραήλ έχει χάσει εκατοντάδες στρατιώτες και ότι η διεθνής φήμη του έχει πληγεί. Αλλά οι Παλαιστίνιοι αντιμετωπίζουν τον αφανισμό, όχι την απελευθέρωση. Για να χαράξουμε μια πορεία προς τα εμπρός για τον παλαιστινιακό αγώνα, είναι απαραίτητο να ξεκινήσουμε λέγοντας την αλήθεια για την τρέχουσα κατάσταση. Μακριά από το να το κάνουν αυτό, οι περισσότερες Μαρξιστικές ομάδες διεθνώς, επευφημούν ενεργά το κίνημα καθώς αυτό οδεύει προς την ήττα. Αντί να παλεύουν για μια διαφορετική πορεία, ακολουθούν την ηγεσία του κινήματος, είτε αυτή είναι φιλελεύθερη είτε εθνικιστική. Ως αποτέλεσμα, ενώ οι λεγόμενοι Μαρξιστές είναι πανταχού παρόντες στον αγώνα, σε μεγάλο βαθμό είναι ασήμαντοι ως προς την έκβασή του.

Η Παλαιστίνη εξαφανίζεται.

Αυτό δεν είναι ένα νέο πρόβλημα. Αλλά είναι απλώς ακόμα μια επανάληψη της εκατονταετούς αποτυχίας του Μαρξιστικού κινήματος να διαμορφώσει μια επαναστατική στρατηγική για τον παλαιστινιακό απελευθερωτικό αγώνα. Από τα ζιγκ-ζαγκ του αρχικού Κομμουνιστικού Κόμματος Παλαιστίνης (ΚΚΠ) μέχρι την υποστήριξη του Στάλιν στη Νάκμπα το 1948 και την επευφημία της Οργάνωσης για την Απελευθέρωση της Παλαιστίνης (PLO) του Γιάσερ Αραφάτ τη δεκαετία του 1970, το Μαρξιστικό κίνημα είναι φορτωμένο με ένα καταστροφικό ιστορικό για το παλαιστινιακό ζήτημα, αποτυγχάνοντας να εδραιωθεί ως σοβαρός πόλος ενάντια στον Σιωνισμό, τον εθνικισμό και τον ιμπεριαλισμό. Τώρα, περισσότερο από ποτέ, είναι επείγον να αντλήσουμε τα διδάγματα από αυτές τις αποτυχίες και να παρέχουμε μια πορεία που μπορεί να οδηγήσει σε ήττα το Σιωνιστικό κράτος και να ανοίξει το δρόμο για την παλαιστινιακή απελευθέρωση και την κοινωνική χειραφέτηση.

Αυτός είναι ο στόχος του παρόντος κειμένου. Έχοντας ως βάση μια υλιστική ανάλυση του παλαιστινιακού ζητήματος, εξηγεί την αιτία των αποτυχιών του παρελθόντος, προσφέροντας ένα γνήσιο δρόμο για τη νίκη.

Η Φύση του Παλαιστινιακού Ζητήματος

Για να κατανοήσουμε το παλαιστινιακό ζήτημα, είναι απαραίτητο να εξετάσουμε την προέλευση και την εξέλιξή του. Οι Βρετανοί κατέλαβαν το έδαφος της Παλαιστίνης από την παρακμάζουσα Οθωμανική Αυτοκρατορία στον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο. Εκείνη την περίοδο, ο εβραϊκός πληθυσμός αποτελούσε μια μικρή μειονότητα, ως επί το πλείστον εγκατεστημένη από καιρό στην περιοχή. Ωστόσο, με τη Διακήρυξη Μπάλφουρ του 1917, οι Βρετανοί έδωσαν την υποστήριξή τους στο Σιωνιστικό αποικιοκρατικό σχέδιο χαράζοντας μια εβραϊκή «πατρίδα» από αυτή την αραβική χώρα. Αυτό ήταν ένα κυνικό τέχνασμα για να θρέψουν μια εθνική σύγκρουση στην περιοχή για την καλύτερη επιβολή της βρετανικής κυριαρχίας. Ευρωπαίοι Εβραίοι άποικοι μετανάστευσαν στην Παλαιστίνη, αγοράζοντας γη από μεγάλους Άραβες γαιοκτήμονες και εκδιώκοντας μάζες αγροτών. Καθώς ο Σιωνισμός χρειαζόταν την άμεση υποστήριξη του ιμπεριαλισμού για την επιβίωσή του – πρώτα του βρετανικού και στη συνέχεια του αμερικανικού – η εβραϊκή αποικία εποίκων οικοδομήθηκε ως ένα φρούριο της ιμπεριαλιστικής αντίδρασης που στρεφόταν εναντίον της υπόλοιπης Μέσης Ανατολής.

Από την ίδρυσή του, ο Σιωνισμός ήταν μια αντιδραστική εθνικιστική απάντηση στην εβραϊκή καταπίεση, που βασιζόταν στην απαλλοτρίωση και την εκδίωξη του παλαιστινιακού λαού από την πατρίδα του. Οι Σιωνιστές πήγαν στην Παλαιστίνη με τα συνθήματα «κατάκτηση της εργασίας» και «κατάκτηση της γης», γνωρίζοντας καλά ότι η εργασία και η γη θα κατακτούνταν με την εκδίωξη του αραβικού πληθυσμού. Η δεξιά πτέρυγα των Σιωνιστών, οι οποίοι ήταν γνωστοί ως «ρεβιζιονιστές», έχουν

Ελληνική έκδοση

SPARTACIST

Όργανο του Επαναστατικού Μαρξισμού

Με υπερηφάνεια ανακοινώνουμε την έκδοση του πρώτου τεύχους της ελληνικής έκδοσης του *Spartacist*. Αποτελεί ένα μεγάλο βήμα στην προοπτική μας για την ανασύνταξη των δυνάμεων στη χώρα, ώστε να οικοδομήσουμε ένα Λενινιστικό/Τροτσκιστικό κόμμα της πρωτοπορίας.

Το *Spartacist* αποτελεί το θεωρητικό περιοδικό της Διεθνούς Κομμουνιστικής Ένωσης (Τεταρτοδιεθνιστικής) και εκδίδεται από τη Διεθνή Εκτελεστική Επιτροπή. Η μετάφραση και η επιμέλεια των κειμένων στα ελληνικά γίνεται από την ηγεσία της Τροτσκιστικής Ομάδας της Ελλάδας.

SPARTACIST PUBLISHING COMPANY
Box 1377 GPO, New York, NY 10116, USA
spartacist@spartacist.org
Τηλ.: +1 212 732 7862

Τα κείμενα σε αυτό το τεύχος έχουν μεταφραστεί από την αγγλική έκδοση του *Spartacist*, τεύχος 69 (Αύγουστος 2024). Αθήνα, 25 Οκτωβρίου.

Εκτύπωση-Βιβλιοδεσία: STILVOPRESS

Τεύχος 1 **Νοέμβριος 2024**

Hulton Archive

Άραβες αιχμάλωτοι στην κατεχόμενη από τη Βρετανία Ιερουσαλήμ, 1938.

υπάρξει πάντα συνεπείς με αυτόν τον στόχο. Ο φιλελεύθερος Σιωνισμός, γνωστός στο παρελθόν ως «σοσιαλιστικός» ή εργατικός Σιωνισμός, έχει υπάρξει πάντα υποκριτικός, επιδιώκοντας να συμφιλιώσει τις υψηλές αρχές του «σοσιαλισμού» και της φιλελεύθερης δημοκρατίας με τη γενοκτονική λογική του Σιωνιστικού σχεδίου.

Φυσικά, η Σιωνιστική επέκταση στο πρώτο μισό του 20ού αιώνα προκάλεσε μια αυξανόμενη αντίδραση στον αραβικό πληθυσμό, που ξέσπασε σε ολοένα και πιο βίαιες εξεγέρσεις. Είναι μέσα από αυτούς τους αγώνες που οι Παλαιστίνιοι ανέπτυξαν μια εθνική συνείδηση διαφορετική από εκείνη του αραβικού πληθυσμού στην υπόλοιπη περιοχή. Αρχικά, οι ηγέτες του παλαιστινιακού αγώνα βρέθηκαν στα στρώματα των παραδοσιακών αραβικών ελίτ, τα συμφέροντα των οποίων απειλούνταν άμεσα από τους Σιωνιστές. Ωστόσο, τα στρώματα αυτά ήταν επίσης δεμένα με τους Βρετανούς, οι οποίοι εγγυούνταν την προνομιακή τους θέση έναντι των αραβικών μαζών. Από τις πρώτες παραδοσιακές ελίτ μέχρι τους σύγχρονους εθνικιστές, η ηγεσία του παλαιστινιακού κινήματος εκπροσωπούσε πάντα τα συμφέροντα ενός ανώτερου στρώματος που αναγκάζεται να αντιμετωπίσει το Σιωνιστικό σχέδιο, αλλά δεδομένης της ταξικής του θέσης, είναι ανίκανο να νικήσει τον ιμπεριαλισμό και τον Σιωνισμό.

Η βάναυση εκμετάλλευση των Παλαιστινίων και η ηρωική τους αντίσταση τους τοποθετούν στην πρωτοπορία του αγώνα κατά του ιμπεριαλισμού στη Μέση Ανατολή. Ωστόσο, οι αραβικές, τουρκικές και ιρανικές μάζες στέκονται διαιρεμένες, χωρισμένες σε αντίπαλα κράτη που κυβερνώνται από μια κλίκα μοναρχών, κληρικών και δικτατόρων που βάζουν τα αντιδραστικά τους συμφέροντα πάνω από την πάλη κατά του ιμπεριαλισμού και του Σιωνισμού. Το ιστορικό πρόβλημα του παλαιστινιακού απελευθερωτικού κινήματος είναι ότι αναζητά υποστήριξη από αυτά τα ανώτερα στρώματα εις βάρος της ενοποίησης ολόκληρου του εργαζόμενου πληθυσμού της Μέσης Ανατολής στην πάλη ενάντια στους δικούς του κυβερνώντες και τους ιμπεριαλιστές αφέντες. Αυτό το πρόβλημα είναι εγγενές στον εθνικισμό, ο οποίος βλέπει τις συγκρούσεις αυστηρά μέσα από το πρίσμα του εθνικού ανταγωνισμού. Έτσι, οι Παλαιστίνιοι εθνικιστές μπορούν να διανοούνται μόνο την καταπολέμηση ολόκληρου του ισραηλινού έθνους, μια μάχη που δεν μπορούν να κερδίσουν· να βασίζονται στα αραβικά καθεστώτα, στα οποία δεν μπορούν να υπολογίζουν· και να ελίσσονται μεταξύ των μεγάλων δυνάμεων που επωφελούνται άμεσα από την παλαιστινιακή καταπίεση.

Η ουσία του παλαιστινιακού ζητήματος είναι ότι δύο έθνη διεκδικούν το ίδιο έδαφος και κανένα από τα δύο δεν έχει πού αλλού να πάει. Οι ιστορικές αδικίες που έχουν υποστεί οι Παλαιστίνιοι δεν μπορούν να αποκατασταθούν με τη δημιουργία ενός κουτσουρεμένου παλαιστινιακού κράτους, που θα είναι εγκατεστημένο σε ένα κλάσμα της ιστορικής γης της Παλαιστίνης και θα βρίσκεται υπό τη διαρκή απειλή του πολύ ισχυρότερου Σιωνιστικού κράτους. Ούτε μπορεί αυτό να επιτευχθεί αντιμετωπίζοντας ολόκληρο το ισραηλινό έθνος, το οποίο είναι βέβαιο ότι θα πολεμήσει μέχρι θανάτου για την εθνική του ύπαρξη. Αντίθετα, το Σιωνιστικό κράτος πρέπει να τσακιστεί εκ των έσω, κόβοντας τον δεσμό που δένει τις εργαζόμενες μάζες με το Σιωνιστικό εγχείρημα. Η βάση για να γίνει αυτό βρίσκεται στα ταξικά συμφέροντα των εργατών στο Ισραήλ, οι οποίοι οι ίδιοι υφίστανται την εκμετάλλευση από τους Σιωνιστές ηγέτες και των οποίων η δική τους κατάσταση επιδεινώνεται από την παλαιστινιακή καταπίεση και το ρόλο τους ως πιόνια των ιμπεριαλιστών στην περιοχή. Η χειραφέτηση της ισραηλινής εργατικής τάξης περνάει μέσα από την εθνική απελευθέρωση της Παλαιστίνης. Όπως έγραψε ο Ένγκελς, κανένα έθνος δεν μπορεί να είναι ελεύθερο αν καταπιέζει ένα άλλο.

Στην καρδιά του παλαιστινιακού ζητήματος βρίσκεται ένα εθνικό πρόβλημα, αλλά ένα που δεν μπορεί να λυθεί σε ένα αυστηρά εθνικό πλαίσιο. Κάθε βήμα προς την παλαιστινιακή ελευθερία έρχεται σε σύγκρουση με ολόκληρη την καπιταλιστική τάξη πραγμάτων στη Μέση Ανατολή. Αυτό το καθιστά αυταπόδεικτο ότι ο παλαιστινι-

Ο Μπολσεβίκος

Αθήνα, 7 Οκτωβρίου 2024: Σε αδιέξοδο το παλαιστινιακό κίνημα, καθώς η γενοκτονία στη Γάζα συνεχίζεται. Η παλαιστινιακή απελευθέρωση χρειάζεται μια νέα επαναστατική ηγεσία.

«Στο όνομα του εβραϊκού προλεταριάτου και των εργαζόμενων μαζών, διαμαρτυρόμαστε με τον πιο έντονο τρόπο για το γεγονός ότι, με το πρόσχημα της εθνικής απελευθέρωσης, μια προνομιούχα εβραϊκή μειονότητα εμφυτεύεται τεχνητά στον πληθυσμό της Παλαιστίνης. Μια τέτοια πολιτική αποτελεί άμεση παραβίαση των δικαιωμάτων των αραβικών εργαζόμενων μαζών στον αγώνα τους για ανεξαρτησία και για πλήρη κατοχή της γης και όλων των προϊόντων της εργασίας τους.

«Το σύνθημα του εβραϊκού προλεταριάτου, και κάθε φίλου των εργαζόμενων μαζών και κάθε αγωνιστή για την εθνική απελευθέρωση, πρέπει να είναι “Κάτω τα Χέρια από την Παλαιστίνη!”»

– απόσπασμα από τη διακήρυξη του Κεντρικού Γραφείου των Εβραϊκών Τμημάτων, Κομμουνιστικό Κόμμα Ρωσίας, Μπακού (1920)

Harvard College Library

Το Συνέδριο των Λαών της Ανατολής της Κομιντέρν, Μπακού, 1920.

ακός απελευθερωτικός αγώνας απαιτεί μια επαναστατική ηγεσία που θα ενώσει την εθνική υπόθεση με την κοινωνική χειραφέτηση της εργατικής τάξης σε ολόκληρη την περιοχή. Με άλλα λόγια, το Τροτσκιστικό πρόγραμμα της διαρκούς επανάστασης. Πάνω στη βάση αυτής της προσέγγισης θα επιδιώξουμε να αξιολογήσουμε το ιστορικό του Μαρξιστικού κινήματος στο παλαιστινιακό ζήτημα.

Το Εβραϊκό Ζήτημα: Κομμουνισμός κατά Σιωνισμού

Το Μαρξιστικό κίνημα έχει στέρεα θεμέλια στο εθνικό και στο εβραϊκό ζήτημα. Γράφοντας κατά τη διάρκεια του Β’ Παγκοσμίου Πολέμου, ο Βέλγος Τροτσκιστής Αμπράμ Λεόν παρείχε μια υλιστική κατανόηση της εβραϊκής καταπίεσης (*Το εβραϊκό ζήτημα: μια μαρξιστική προσέγγιση* [Διεθνές Βήμα, 2017]). Εξήγησε πώς στη φεουδαρχία, οι Εβραίοι εκπλήρωναν μια ειδική οικονομική λειτουργία ως τοκογλύφοι, που δεν ήταν πλέον απαραίτητη στον καπιταλισμό. Στη Δυτική Ευρώπη, οι αστικές επαναστάσεις άνοιξαν τις πόρτες των γκέτο και η αφομοίωση των Εβραίων φαινόταν να είναι ένα γεγονός που είχε επιτευχθεί.

Αλλά στην Ανατολική Ευρώπη, όταν η κατάρρευση της φεουδαρχικής κοινωνίας στέρησε από τους Εβραίους την υλική βάση της ύπαρξής τους, δεν υπήρξε εκτεταμένη εκβιομηχάνιση που να επιτρέψει σε αυτά τα εκατομμύρια των πλέον περιττών μεσαζόντων, να ενσωματωθούν στο προλεταριάτο. Ιδιαίτερα στην Περιοχή της Εγκατάστασης, τη δυτική περιοχή της Ρωσικής Αυτοκρατορίας, η ζωή για τους Εβραίους σήμαινε εξαθλίωση στα shtetls (εβραϊκά χωριά) και συχνά πογκρόμ. Ένα μικρό τμήμα του εβραϊκού πληθυσμού έγινε καπιταλιστής ή προλετάριος· ένα μεγαλύτερο μέρος μετανάστευσε, σπάζοντας έτσι την τάση προς την αφομοίωση στις Δυτικές χώρες. Το μεγαλύτερο μέρος όλων παρέμεινε στην άθλια κατάσταση των μικρών εμπόρων που «στραγγαλίζονται στη μέγκενη δύο συστημάτων: της φεουδαρχίας και του καπιταλισμού, όπου το καθένα τροφοδοτεί τη σαπίλα του άλλου», όπως έγραφε ο Λεόν.

Η Μπολσεβίκικη Επανάσταση του 1917 απελευθέρωσε τους Εβραίους της Ρωσικής Αυτοκρατορίας, οδηγώντας μεγάλο αριθμό Εβραίων προς τη σημαία του κομμουνισμού και μακριά από τον Σιωνισμό. Είδαν το μέλλον τους στην καταστροφή της παλιάς οικονομικής τάξης πραγμάτων που δεν μπορούσε να βρει θέση γι’ αυτούς, και στην οικοδόμηση μιας νέας, σοσιαλιστικής κοινωνίας. Ο Κομμουνισμός και ο Σιωνισμός ήταν φυσικά αντίθετοι, και η πρώιμη Κομμουνιστική Διεθνής (ΚΔ) πολέμησε ενάντια στην επιρροή του τελευταίου. Όπως εξηγούσαν οι «Θέσεις για τα Εθνικά και Αποικιακά Ζητήματα» από το Δεύτερο Συνέδριο της Κομμουνιστικής Διεθνούς το 1920:

> «Η υπόθεση της Παλαιστίνης είναι ένα χονδροειδές παράδειγμα του ιμπεριαλισμού της Αντάντ και της αστικής τάξης της αντίστοιχης χώρας που συνεργάζονται για να εξαπατήσουν τις εργατικές τάξεις ενός καταπιεζόμενου έθνους. Υπό την κάλυψη της δημιουργίας ενός εβραϊκού κράτους στην Παλαιστίνη, ο Σιωνισμός παραδίδει στην πραγματικότητα τον αραβικό εργαζόμενο πληθυσμό της Παλαιστίνης, όπου οι εργαζόμενοι Εβραίοι αποτελούν μόνο μια μικρή μειοψηφία, στην εκμετάλλευση από τη Βρετανία». (*Δική μας μετάφραση*)
>
> – δημοσιεύτηκε από τον John Riddell, *Εργάτες του Κόσμου και Καταπιεζόμενοι Λαοί, Ενωθείτε! Πρακτικά και Έγγραφα του Δεύτερου Συνεδρίου, 1920* (Νέα Υόρκη: Pathfinder Press, 1991)

Αντιμέτωπη με το αίτημα της οργάνωσης Poale Zion (Εργάτες της Σιών) να ενταχθεί στην Κομιντέρν, η Εκτελεστική Επιτροπή της ΚΔ έγραψε σε μια επιστολή του Αυγούστου 1921 ότι «***υπάρχουν τάσεις στο κίνημά σας που είναι κατ’ αρχήν ασύμβατες με αυτές της Κομμουνιστικής Διεθνούς***». Επιχειρηματολόγησε κατά της αντίληψης ότι η εγκατάσταση των Εβραίων στην Παλαιστίνη θα ήταν απελευθερωτική και τόνιζε ότι «***η πλήρης εκκαθάριση μιας τέτοιας ιδεολογίας είναι ο πιο σημαντικός όρος που αισθανόμαστε υποχρεωμένοι να θέσουμε***» (*Δελτίο της Εκτελεστικής Επιτροπής της Κομμουνιστικής Διεθνούς* τεύχος 2, 20 Σεπτεμβρίου 1921) [*δική μας μετάφραση*]. Επιπλέον, απαίτησε από την Poale Zion να αντιταχθεί στην εβραϊκή μετανάστευση στην Παλαιστίνη και να αλλάξει το όνομά της σε Κομμουνιστικό Κόμμα Παλαιστίνης για να δείξει την πρόθεσή της να εκπροσωπεί όχι μόνο τους Εβραίους εργάτες αλλά και τους Άραβες εργάτες. Όταν η πλειοψηφία της Poale Zion αρνήθηκε να προσχωρήσει σε αυτούς τους όρους, η Κομιντέρν ξεκαθάρισε ότι ήταν έτοιμη να κάνει «μεγάλες παραχωρήσεις όσον αφορά την προπαγάνδα και την οργάνωση, προκειμένου να διευκολύνει με αυτό τον

Hulton Archive

Matson Photograph Collection

Αριστερά: Σιωνιστική «Ιπτάμενη Ταξιαρχία», δεκαετία 1930. Δεξιά: Αραβική Εξέγερση κατά των Βρετανών αφεντάδων ξέσπασε το 1936, καθώς η μαζική εβραϊκή μετανάστευση επιτάχυνε την εκδίωξη των Παλαιστινίων.

τρόπο την ανάπτυξη του Κομμουνισμού ακόμη και στις πιο καθυστερημένες μερίδες του εβραϊκού προλεταριάτου». Συνέχισε: «Οι μόνες σχέσεις μεταξύ των Κομμουνιστών και της *Poale Zion* μετά την απόρριψη των όρων εισόδου είναι αυτές της μεγαλύτερης εχθρότητας» («Προς τους Κομμουνιστές Όλων των Χωρών! Προς το Εβραϊκό Προλεταριάτο!», *Διεθνής Αλληλογραφία Τύπου*, 1 Αυγούστου 1922) [*δική μας μετάφραση*].

Κομμουνιστικό Κόμμα Παλαιστίνης: Μεταξύ Σιωνισμού και Αραβικού Εθνικισμού

Όταν το Κομμουνιστικό Κόμμα Παλαιστίνης (ΚΚΠ) έγινε δεκτό στην Κομιντέρν το 1924, οι Σταλινικοί είχαν πάρει την πολιτική εξουσία στη Σοβιετική Ένωση και η ΚΔ βρισκόταν σε πορεία εκφυλισμού. Από όργανο της παγκόσμιας επανάστασης, μετατρεπόταν σε συμπλήρωμα της Σταλινικής εξωτερικής πολιτικής, βασισμένο στην αντιδραστική προοπτική της οικοδόμησης του σοσιαλισμού σε μια μόνη χώρα, σε ειρηνική συνύπαρξη με τον ιμπεριαλισμό. Έτσι, οι παρεμβάσεις της ΚΔ στο ΚΚΠ δεν καθοδηγούνταν από αυτό που ήταν απαραίτητο για την οικοδόμηση ενός επαναστατικού κόμματος.

Κατά την ίδρυσή του, το ΚΚΠ αντιτάχθηκε επίσημα στον Σιωνισμό, αλλά αυτή η ρήξη ήταν μερική. Το ΚΚΠ είχε αναδυθεί από την αριστερή πτέρυγα της Poale Zion και τα μέλη του συνέχισαν να ταυτίζονται με τον αριστερό Σιωνισμό. Αποτελούνταν κυρίως από Εβραίους εποίκους που έφτασαν χωρίς καμία γνώση της Παλαιστίνης και με ελάχιστη κατανόηση για τους ανθρώπους που ζούσαν εκεί. Τα μέλη του ήταν εξαιρετικά ασταθή, με πολλά να εγκαταλείπουν απλώς την Παλαιστίνη όταν κερδήθηκαν στον κομμουνισμό για να ξεφύγουν από τη «Σιωνιστική κόλαση».

Το ΚΚΠ όντως προσπάθησε να ενώσει Άραβες και Εβραίους, αλλά το έκανε χωρίς να αντιταχθεί κατά μέτωπο στον Σιωνισμό. Για παράδειγμα, ένα φυλλάδιο της Πρωτομαγιάς του 1921 που δημοσιεύτηκε από τον πρόδρομο του ΚΚΠ καλούσε τους Άραβες εργάτες να συμμετάσχουν στη διαδήλωση των Κομμουνιστών και δήλωνε ότι οι Εβραίοι εργάτες είχαν έρθει στην Παλαιστίνη ως σύμμαχοι στον κοινό αγώνα ενάντια στους Άραβες και Εβραίους καπιταλιστές. Φυσικά, σε ένα πλαίσιο όπου οι Σιωνιστές έδιωχναν τους Άραβες αγρότες από τη γη και τους Άραβες εργάτες από τις δουλειές τους, αυτό έπεσε στο κενό. Η προσέγγιση του ΚΚΠ ισοδυναμούσε έμμεσα με την απαίτηση ότι οι αραβικές μάζες έπρεπε να αποβάλουν τις δίκαιες εθνικές τους φιλοδοξίες ως προϋπόθεση για την ενότητα – ο αγώνας κατά του Σιωνισμού έπρεπε να παραμεριστεί προκειμένου να «ενωθούν» κατά των αφεντικών.

Αυτή η θέση ήταν εντελώς αντίθετη με τη Λενινιστική προσέγγιση για το εθνικό ζήτημα. Όπως εξήγησε ο Λένιν στο έργο «Η Σοσιαλιστική Επανάσταση και το Δικαίωμα Αυτοδιάθεσης των Εθνών» (Ιανουάριος-Φεβρουάριος 1916):

> «Το προλεταριάτο των εθνών που καταπιέζουν δεν μπορεί να περιορίζεται σε γενικές, στερεότυπες φράσεις, που τις επαναλαβαίνει οποιοσδήποτε πασιφιστής αστός, σε φράσεις ενάντια στις προσαρτήσεις και υπέρ της ισοτιμίας των εθνών γενικά.... Το προλεταριάτο πρέπει ν' απαιτεί την ελευθερία του πολιτικού αποχωρισμού των αποικιών και των εθνών που καταπιέζει το έθνος "του". Σε αντίθετη περίπτωση ο διεθνισμός του προλεταριάτου θα παραμείνει κούφιος διεθνισμός και διεθνισμός στα λόγια· δεν θα είναι δυνατό να υπάρχει ούτε εμπιστοσύνη, ούτε ταξική αλληλεγγύη ανάμεσα στους εργάτες του έθνους που καταπιέζεται και του έθνους που καταπιέζει».

Ενώ το ζήτημα στην Παλαιστίνη δεν ήταν ένα πολιτικού αποχωρισμού, η σκοπιά του Λένιν διατηρεί την πλήρη εγκυρότητά της. Η ευθύνη των Εβραίων κομμουνιστών στην Παλαιστίνη ήταν και παραμένει πρωτίστως η εναντίωση στην εθνική καταπίεση των Παλαιστινίων. Μόνο σε αυτή τη βάση μπορούμε ακόμη και να αρχίσουμε να μιλάμε για ταξική ενότητα.

Είναι ακριβώς αυτό το δίδαγμα που πολλοί λεγόμενοι κομμουνιστές απορρίπτουν σήμερα όταν απευθύνουν εκκλήσεις για ενότητα που δεν βασίζονται στην απελευθέρωση των καταπιεζόμενων. Η Lutte Ouvrière (LO) είναι διαβόητη από αυτή την άποψη, παρελαύνοντας περήφανα στους δρόμους του Παρισιού με πανό που έγραφε: «Ενάντια στον Ιμπεριαλισμό και τους Ελιγμούς Του, Ενάντια στον Νετανιάχου και τη Χαμάς, Προλετάριοι της Γαλλίας, της Παλαιστίνης, του Ισραήλ... Ενωθείτε!» Και πάλι, η ενότητα θα πραγματοποιηθεί μόνο ***μέσω της εθνικής απελευθέρωσης της Παλαιστίνης*** – ένας σκοπός που η LO απορρίπτει. Χωρίς έκπληξη, η LO επίσης εξωραΐζει το πρώιμο ΚΚΠ.

Από τα μέσα της δεκαετίας του 1920 έως τα μέσα της δεκαετίας του 1930, η ΚΔ παρενέβη για να αναγκάσει το ΚΚΠ να προσανατολιστεί προς την αραβική πλειοψηφία. Ενώ αυτό ήταν πράγματι απαραίτητο, οι Σταλινικοί το πραγματοποίησαν με γραφειοκρατικές μεθόδους και στην υπηρεσία ρεφορμιστικών στόχων. Η ΚΔ απαίτησε τελικά από τα μέλη του ΚΚΠ να επανεγγραφούν με βάση τη δέσμευση ότι θα υποστηρίξουν την αραβοποίηση του κόμματος και αντικατέστησε το μεγαλύτερο μέρος της εβραϊκής ηγεσίας με Άραβες. Σε πολιτικό επίπεδο, η στροφή εναλλασσόταν μεταξύ γενικών και στείρων καταγγελιών κατά της αραβικής εθνικιστικής ηγεσίας, χαρακτηρίζοντάς την ως «τίποτε άλλο παρά εργαλείο της αντίδρασης», και στην πλήρη συμφιλίωση με τους ίδιους αυτούς ηγέτες (απόσπασμα από το έργο του Joel Beinen, «Το Κομμουνιστικό Κόμμα Παλαιστίνης 1919-1948», *MERIP Reports*, Μάρτιος 1977) [*δική μας μετάφραση*].

Αυτές οι αλλαγές στο κόμμα συνέπεσαν με την άνοδο του Χίτλερ στην εξουσία στη Γερμανία, που έφερε ένα μεγάλο κύμα Γερμανοεβραίων μεταναστών στην Παλαιστίνη. Από το 1933 έως το 1936, περισσότεροι από 130.000 Εβραίοι έφτασαν στην Παλαιστίνη και το Yishuv, το γενικό σώμα των Εβραίων εποίκων, αυξήθηκε περίπου κατά 80 τοις εκατό. Οι εξελίξεις αυτές έφεραν τις εντάσεις μεταξύ Εβραίων και Αράβων σε νέα ύψη, με αποκορύφωμα τη Μεγάλη Αραβική Εξέγερση του 1936-39, μια αναταραχή που κυμάνθηκε από διαμαρτυρίες και εξεγέρσεις αγροτών μέχρι τη γενική απεργία και την ένοπλη εξέγερση.

Οι Παλαιστίνιοι Κομμουνιστές υποστήριξαν την ηγεσία της εξέγερσης, ρίχνοντας αρχικά το κύρος τους πίσω από τον Μουφτή της Ιερουσαλήμ, Αμίν αλ-Χουσέινι, ο οποίος είχε αναδειχθεί ως ηγέτης της. Το ΚΚΠ τον επευφήμησε δηλώνοντας ότι «ανήκει στην πιο ακραία αντιιμπεριαλιστική πτέρυγα του εθνικιστικού κινήματος» (απόσπασμα από το έργο του Γκασάν Καναφάνι, *Η Εξέγερση του 1936-39 στην Παλαιστίνη* [New York: Committee for a Democratic Palestine, 1972], *δική μας μετάφραση*). Το να πούμε ότι αυτό ήταν μια ωραιοποίηση είναι αισχρός ευφημισμός. Επικεφαλής μιας πλούσιας οικογένειας γαιοκτημόνων, ο αλ-Χουσέινι είχε διοριστεί το 1921 από τον Βρετανό Ύπατο Αρμοστή, που τον θεωρούσε απαραίτητο για τη διατήρηση της σταθερότητας στην Παλαιστίνη. Αν και πιστός στη Βρετανική Αυτοκρατορία, ο αλ-Χουσέινι έβλεπε το Σιωνιστικό εγχείρημα ως απειλή για τις αραβικές ελίτ που εκπροσωπούσε, γεγονός που τον ώθησε αρχικά στην ηγεσία της εξέγερσης. Καθώς όμως το κίνημα αναπτυσσόταν, οι εξεγερμένοι εργάτες και αγρότες άρχισαν να απειλούν τα συμφέροντα των μεγαλογαιοκτημόνων, μια τάξη στην οποία ανήκε και ο ίδιος. Ως αποτέλεσμα, ο Μουφτής σύναψε μια συμφωνία με τους Βρετανούς το 1936 για να τερματιστεί η γενική απεργία και τους βοήθησε να καταστείλουν το πρώτο στάδιο της Αραβικής Εξέγερσης.

Ήταν ξεκάθαρα σωστό για το ΚΚΠ να υποστηρίξει την εξέγερση και ακόμη και να πολεμήσει πλάι-πλάι με τον Μουφτή. Αλλά έπρεπε να το κάνει αυτό κριτικά, δείχνοντας στις μάζες σε κάθε βήμα πώς συγκρατούσε πίσω τον αγώνα, μεταξύ άλλων μέσω του αντισημιτισμού, που εμπόδιζε να κερδηθούν στην πάλη οι Εβραίοι εργάτες. Αντ' αυτού, το ΚΚΠ υποστήριξε αυτόν τον κληρικό ηγέτη, ο οποίος όχι μόνο οδήγησε το κίνημα στην ήττα, αλλά κυριολεκτικά επέβλεψε τη δολοφονία των κομμουνιστών. Στο έργο «Το Κομμουνιστικό Κόμμα Παλαιστίνης 1919-1948», ο Beinen δείχνει ότι η ρευστοποίηση του ΚΚΠ στο εθνικιστικό κίνημα έφτασε σε τέτοιο σημείο, ώστε να απαιτήσει από τα εβραϊκά μέλη του να συμμετάσχουν σε τρομοκρατικές ενέργειες εναντίον της εβραϊκής κοινότητας.

Όπως ήταν αναμενόμενο, η πολιτική του ΚΚΠ ήταν αντιδημοφιλής μεταξύ της εβραϊκής του βάσης και διέλυσε το κόμμα. Αντανακλώντας τις βαθύτερες εθνικές διαιρέσεις στο εσωτερικό του κόμματος, η Κεντρική Επιτροπή του ΚΚΠ δημιούργησε μια νέα δομή που ονομάστηκε Εβραϊκό Τμήμα. Το τμήμα αυτό ήταν επικριτικό απέναντι στην υπερβολικά ένθερμη υποστήριξη της Αραβικής Επανάστασης και προσαρμοζόταν ολοένα και περισσότερο στο Σιωνισμό. Βλέποντας «προοδευτικούς κύκλους εντός του Σιωνισμού», ζήτησε ένα λαϊκό μέτωπο με Σιωνιστικές ομάδες και κόμματα. Τελικά, η Κεντρική Επιτροπή υπό αραβική ηγεσία απαίτησε τη διάλυση του Εβραϊκού Τμήματος. Υπήρχε αντίσταση σε αυτό το αίτημα, οδηγώντας σε διάσπαση.

Η καταστολή της εξέγερσης του 1936-39 εδραίωσε τη στρατιωτική και οικονομική βάση για ένα ξεχωριστό Σιωνιστικό κράτος. Ο βρετανικός ιμπεριαλισμός χρησιμοποίησε τη Haganah, μια Σιωνιστική πολιτοφυλακή άνω των 10.000 ανδρών, για να καταστείλει την εξέγερση. Σχεδόν το 10 τοις εκατό του ενήλικου ανδρικού παλαιστινιακού αραβικού πληθυσμού σκοτώθηκε, τραυματίστηκε, φυλακίστηκε ή εξορίστηκε, συμπεριλαμβανομένου του Μουφτή και σχεδόν όλης της παλαιστινιακής εθνικιστικής ηγεσίας. Ταυτόχρονα, κατασκευάστηκε ένα δίκτυο δρόμων μεταξύ των κύριων Σιωνιστικών αποικιών, το οποίο αργότερα αποτέλεσε βασικό τμήμα της υποδομής της Σιωνιστικής οικονομίας. Ο κύριος δρόμος από τη Χάιφα προς το Τελ Αβίβ ασφαλτοστρώθηκε, έγινε επέκταση και εμβάθυνση στο λιμάνι της Χάιφα και στο Τελ Αβίβ κατασκευάστηκε ένα λιμάνι που αργότερα αφάνισε το αραβικό λιμάνι της Γιάφα. Επιπλέον, οι Σιωνιστές μονοπώλησαν τα συμβόλαια για τον εφοδιασμό των βρετανικών στρατευμάτων που είχαν αρχίσει να κατακλύζουν την Παλαιστίνη καθώς άρχιζε ο Δεύτερος Παγκόσμιος Πόλεμος.

Αυτή η νέα σύγκρουση επιτάχυνε την καταστροφική πορεία του ΚΚΠ, ιδιαίτερα όταν –ακολουθώντας τις εντολές

ullstein

Αμίν αλ-Χουσέινι, Μεγάλος Μουφτής της Ιερουσαλήμ τη δεκαετία του 1930.

του Στάλιν– υπέδειξε αυστηρά στους Παλαιστίνιους και τους Εβραίους να ενωθούν με τους Βρετανούς στον «δημοκρατικό» πόλεμο κατά της φασιστικής Γερμανίας. Σε μια πολεμική εναντίον της μικρής ομάδας Τροτσκιστών στην Παλαιστίνη που γράφτηκε μόλις πριν από τον πόλεμο, ο Λέον Τρότσκι επέμεινε στη σημαντικότητα της εναντίωσης και στα δύο ιμπεριαλιστικά στρατόπεδα. Έγραψε:

> «Πρέπει να αποκηρυχθεί ο επαναστατικός ντεφαιτισμός σε σχέση με τις μη φασιστικές χώρες; Εδώ βρίσκεται η ουσία του ζητήματος· πάνω σε αυτό το ζήτημα, ο επαναστατικός διεθνισμός στέκεται ή πέφτει.
>
> «Για παράδειγμα, θα πρέπει οι 360.000.000 Ινδοί να αποκηρύξουν κάθε προσπάθεια να αξιοποιήσουν τον πόλεμο για τη δική τους απελευθέρωση; Η εξέγερση των Ινδών εν μέσω πολέμου θα βοηθούσε αναμφίβολα σημαντικά στην ήττα της Μεγάλης Βρετανίας. Επιπλέον, σε περίπτωση μιας ινδικής εξέγερσης...θα έπρεπε οι Βρετανοί εργάτες να τους υποστηρίξουν; Ή, αντιθέτως, είναι υποχρεωμένοι να κατευνάσουν τους Ινδούς και να τους αποκοιμήσουν – για χάρη ενός νικηφόρου αγώνα του βρετανικού ιμπεριαλισμού "κατά του φασισμού"; Ποιος είναι ο δρόμος για μας;» (*Δική μας μετάφραση*)
>
> – «Ένα Βήμα Προς τον Σοσιαλπατριωτισμό» (Μάρτιος 1939)

Αυτό άγγιξε ακριβώς το πρόβλημα που πόλωνε το ΚΚΠ. Πράγματι, η υποστήριξη στον βρετανικό ιμπεριαλισμό ήταν αντιδημοφιλής μεταξύ των Αράβων μελών του. Παρόλο που δεν ήταν απαραίτητα αντίθετοι με τη Σταλινική υποστήριξη προς τον βρετανικό ιμπεριαλισμό στον πόλεμο, δεν μπορούσαν να χωνέψουν ότι το ΚΚΠ στρατολογούσε Άραβες για τον μισητό βρετανικό στρατό. Μέσα σε λίγα χρόνια, αυτή η διαφορά και οι αυξανόμενες εθνικιστικές διαιρέσεις ώθησαν τα αραβικά μέλη να διασπαστούν από το ΚΚΠ και ίδρυσαν μια αριστερή οργάνωση που ονομάστηκε Εθνική Απελευθερωτική Ένωση. Το ΚΚΠ περιορίστηκε και πάλι στα εβραϊκά μέλη του. Αυτή η τελευταία πορεία συνθηκολόγησης προετοίμασε αυτό που θα γινόταν η μεγαλύτερη προδοσία του ΚΚΠ: την υποστήριξη του Ισραήλ στη Νάκμπα.

Η αριστερή πτέρυγα της Poale Zion έβγαλε μια αφίσα τη δεκαετία του 1930 για την Πρωτομαγιά, στολισμένη με εκκλήσεις των Εργατών της Σιών για «Ελεύθερη Είσοδο στη Γη του Ισραήλ» και για ένα «Σοσιαλιστικό Ισραήλ».

Υποστήριξη στη Νάκμπα: Η Μεγάλη Προδοσία του Στάλιν

Στο τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, η Βρετανική Αυτοκρατορία κατέρρεε κάτω από το βάρος της πολεμικής της προσπάθειας και τις πιέσεις της διατήρησης της αποικιακής αυτοκρατορίας. Αυτό οδήγησε στην αποχώρηση των Βρετανών από την Παλαιστίνη, παραδίδοντας την εξουσία στα Ηνωμένα Έθνη. Το 1947, η Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ υιοθέτησε ένα σχέδιο διχοτόμησης, χωρίζοντας την Παλαιστίνη μεταξύ αραβικού και ισραηλινού κράτους. Στο τελευταίο παραχωρήθηκαν μεγάλες περιοχές, πολλές από τις οποίες κατοικούνταν από πληθυσμό με πλειοψηφία Αράβων.

Για τους Σιωνιστές, αυτό δεν ήταν αρκετό. Μόλις ο ΟΗΕ ψήφισε τη διχοτόμηση της Παλαιστίνης, οι Σιωνιστές εξαπέλυσαν μια επίθεση που τελικά εκτόπισε περισσότερους από 700.000 Παλαιστίνιους και κατέκτησε το 78 τοις εκατό της ιστορικής Παλαιστίνης. Ολόκληρες πόλεις εκκενώθηκαν από Παλαιστίνιους, και οι οπωρώνες, η βιομηχανία, οι μεταφορές, τα εργοστάσια, τα σπίτια και άλλα υπάρχοντα κατασχέθηκαν. Αυτή η μαζική εθνοκάθαρση, που γέννησε το Ισραήλ, έγινε γνωστή από τους Παλαιστίνιους ως Νάκμπα – η καταστροφή.

Η αρχική Σιωνιστική επίθεση προκάλεσε αλυσιδωτές αντιδράσεις σε ολόκληρο τον αραβικό κόσμο. Στο βιβλίο του *Ο Εκατονταετής Πόλεμος στην Παλαιστίνη* (Νέα Υόρκη: Henry Holt and Company, 2020), ο Ρασίντ Χαλίντι περιγράφει την εξελισσόμενη τραγωδία:

> «Σε αυτή την πρώτη φάση της Νάκμπα πριν από τις 15 Μαΐου του 1948, ένα σχέδιο εθνοκάθαρσης είχε ως αποτέλεσμα την εκδίωξη και την πανικόβλητη αποχώρηση περίπου 300.000 Παλαιστινίων συνολικά και την καταστροφή πολλών από τα βασικά αστικά οικονομικά, πολιτικά, δημοτικά και πολιτιστικά κέντρα της αραβικής πλειοψηφίας. Η δεύτερη φάση ακολούθησε μετά τις 15 Μαΐου, όταν ο νέος ισραηλινός στρατός νίκησε τους αραβικούς στρατούς που συμμετείχαν στον πόλεμο. Αποφασίζοντας καθυστερημένα να επέμβουν στρατιωτικά, οι αραβικές κυβερνήσεις ενεργούσαν υπό την έντονη πίεση της αραβικής κοινής γνώμης, που ήταν σε βαθιά απελπισία από την πτώση των πόλεων και των χωριών της Παλαιστίνης το ένα μετά το άλλο και την άφιξη των κυμάτων εξαθλιωμένων προσφύγων στις γειτονικές πρωτεύουσες». (*Δική μας μετάφραση*)

Όπως αναφέρει ο Χαλίντι, ο Αραβικός Σύνδεσμος, ένας συνασπισμός που αποτελούνταν κυρίως από την Αίγυπτο, την Υπεριορδανία, το Ιράκ και τη Συρία, παρενέβη εναντίον του Ισραήλ. Ο Βασιλιάς της Υπεριορδανίας, Αμπντουλάχ Α', έπαιξε καθοριστικό ρόλο σε αυτή τη σύγκρουση. Έχοντας αρχικά συνωμοτήσει με τους Βρετανούς και τους Σιωνιστές για να σταματήσει τη δημιουργία ενός ανεξάρτητου παλαιστινιακού κράτους, προκειμένου να προσαρτήσει μέρος της επικράτειάς του, τελικά ωθήθηκε στο να αντιμετωπίσει το Ισραήλ και αντιπροσώπευσε την πιο σοβαρή στρατιωτική δύναμη του συνασπισμού. Ο προδοτικός του ρόλος συνέβαλε σημαντικά στην ήττα του συνασπισμού, η οποία σφράγισε τη μοίρα των Παλαιστινίων.

Ωστόσο, ο Βασιλιάς Αμπντουλάχ δεν ισχυρίστηκε ποτέ ότι είναι επαναστάτης Μαρξιστής. Ο Ιωσήφ Στάλιν από

Ισραηλινή Κομμουνιστική αφίσα, 1950, προωθεί τη συνεργασία Εβραίων και Αράβων και την ειρήνη... στην κλεμμένη γη των Παλαιστινίων.

την άλλη πλευρά, πρόδωσε τον σκοπό των Παλαιστινίων στο όνομα του κομμουνισμού και της Σοβιετικής Ένωσης. Ήταν ο Στάλιν, μαζί με τον Αμερικανό πρόεδρο Τρούμαν, που προώθησαν το ψήφισμα για τη διχοτόμηση στα Ηνωμένα Έθνη. Ήταν η Σοβιετική Ένωση η πρώτη χώρα που αναγνώρισε επίσημα το κράτος του Ισραήλ. Ο Αμπά Εμπάν, μελλοντικός υπουργός εξωτερικών του Ισραήλ, περιέγραψε πώς η σοβιετική αναγνώριση αντιπροσώπευε «μια απίστευτη ευκαιρία· σε μια στιγμή όλα μας τα σχέδια για τη συζήτηση στον ΟΗΕ άλλαξαν εντελώς». Πηγαίνοντας πέρα από τις διπλωματικές προδοσίες, από το 1948 έως το 1949 το σοβιετικό μπλοκ έστελνε όπλα στη Haganah μέσω της Τσεχοσλοβακίας, παρέχοντας κρίσιμο εξοπλισμό στις Σιωνιστικές πολιτοφυλακές που οργίαζαν εναντίον παλαιστινιακών πόλεων και χωριών.

Η υποστήριξη της Σοβιετικής Ένωσης στη Νάκμπα ήταν μια προδοσία ιστορικών διαστάσεων, κυρίως επειδή η ΕΣΣΔ θεωρούνταν σε όλο τον κόσμο ως ηγέτης της εργατικής τάξης και της αποικιακής επανάστασης. Φυσικά, τα διάφορα Κομμουνιστικά κόμματα και οι Σταλινικές οργανώσεις που συμμετέχουν στις παλαιστινιακές διαδηλώσεις σήμερα θάβουν ή αρνούνται αυτό το θλιβερό ιστορικό. Για παράδειγμα, το Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας καλύπτει αυτό το έγκλημα, γράφοντας ότι «Η σφαγή των Εβραίων από τους ναζί και ο αντισημιτισμός που προωθούσαν οι αστικές τάξεις σε πολλές καπιταλιστικές χώρες πριν τον Β’ Παγκόσμιο Πόλεμο οδήγησαν στην αποδοχή, από την ΕΣΣΔ και το παγκόσμιο εργατικό κίνημα, της συγκρότησης του κράτους του Ισραήλ δίπλα σε ένα κράτος της Παλαιστίνης» («Σύντομες Απαντήσεις Γύρω Από Τρέχοντα Ιδεολογικοπολιτικά Ζητήματα – Για την επίθεση του Ισραήλ και τη σφαγή στη Λωρίδα της Γάζας κατά του Παλαιστινιακού λαού», *Ριζοσπάστης*, 11-12 Νοεμβρίου 2023).

Οι Τροτσκιστές για τη Νάκμπα: Σιωνισμός και Κεντρισμός

Εκτός από το Κομμουνιστικό Κόμμα, υπήρχε και ένας μικρός πυρήνας Τροτσκιστών στην Παλαιστίνη. Προερχόμενοι κυρίως από Σιωνιστικό υπόβαθρο, από το οποίο δεν έσπασαν ποτέ εντελώς, οργανώθηκαν στην Επαναστατική Κομμουνιστική Ένωση (RCL) στα τέλη της δεκαετίας του 1930. Ο Τόνι Κλιφ, ένας από τους ηγέτες της RCL, προερχόταν από επιφανή Σιωνιστική οικογένεια στην κατεχόμενη από τη Βρετανία Παλαιστίνη και εντάχθηκε σε μια Εργατική Σιωνιστική οργάνωση στα νιάτα του. Τη δεκαετία του 1950, ο Κλιφ ζούσε στη Βρετανία επευφημώντας τον αραβικό εθνικισμό ως ηγέτης της Socialist Review Group, προδρόμου του Σοσιαλιστικού Εργατικού Κόμματος. Αλλά το 1938, ο Κλιφ σφύριζε ένα διαφορετικό σκοπό: «Είναι προφανές ότι οι Βρετανοί γνωρίζουν πολύ καλά πώς να εκμεταλλευτούν τις στοιχειώδεις ανάγκες του Εβραίου εργάτη, δηλαδή τη μετανάστευση και τον αποικισμό, ***που κανένα από τα δύο δεν αντιφάσκει με τις πραγματικές ανάγκες των αραβικών μαζών***» («Βρετανική Πολιτική στην Παλαιστίνη», *The New International*, Οκτώβριος 1938, η έμφαση δική μας) [*δική μας μετάφραση*]. Περιττό να πούμε ότι η μαζική μετανάστευση των Εβραίων στην Παλαιστίνη και ο αποικισμός της ***όντως*** αντιφάσκουν με τις πραγματικές ανάγκες των αραβικών μαζών. Αυτές οι γραμμές ήταν ακόμη πιο επιβαρυντικές, δεδομένου ότι γράφτηκαν εν μέσω της Μεγάλης Αραβικής Εξέγερσης κατά του Σιωνιστικού αποικισμού.

Οι απόψεις αυτές δεν ήταν ομόφωνες στο Τροτσκιστικό κίνημα. Ο Κλιφ καταγγέλθηκε έντονα από τους Νοτιοαφρικανούς Τροτσκιστές, οι οποίοι υποστήριξαν:

> «Οι απολογητικοί επικριτές του Σιωνισμού από την “αριστερά”, οι λεγόμενοι σοσιαλιστές και κομμουνιστές, που αρέσκονται να ***μιλούν*** για τον Μαρξ και τη διαλεκτική, αλλά των οποίων ο σοσιαλισμός δεν φτάνει βαθύτερα από το δέρμα τους, σοκάρονται που η οργή των Αράβων στρέφεται όχι μόνο κατά του βρετανικού ιμπεριαλισμού, αλλά και κατά των Εβραίων στην Παλαιστίνη. Αυτοί οι φιλελεύθεροι

Socialist Workers Party

Ο Τόνι Κλιφ το 1946.

> αδυνατούν να καταλάβουν γιατί, όταν συναντούν ένα ενιαίο Σιωνιστικό μέτωπο της αστικής τάξης και των εργατών, ένα εχθρικό ενιαίο μέτωπο, που συντάσσεται με τον εχθρό τους, τον βρετανικό ιμπεριαλισμό, και τον υποστηρίζει, οι Άραβες πρέπει να καταλήξουν στο συμπέρασμα ότι όλοι οι Εβραίοι στην Παλαιστίνη είναι Σιωνιστές και επομένως εχθροί τους. Αυτό το συμπέρασμα είναι, σίγουρα, λανθασμένο, αλλά πού είναι τα σημάδια που θα το έκαναν αυτό σαφές στους Άραβες;» (*Δική μας μετάφραση*)
>
> – «Ο Σιωνισμός και ο Αραβικός Αγώνας», Νοέμβριος 1938, αναδημοσίευση στη *New International*, Φεβρουάριος 1939

Αυτή ήταν μια διορατική κριτική, αλλά ποτέ δεν συμπεριλήφθηκε στην πρακτική και το πρόγραμμα των Τροτσκιστών στην Παλαιστίνη.

Οι δυσκολίες του διεθνούς Τροτσκιστικού κινήματος να αναπτύξει ένα σωστό πρόγραμμα για το ζήτημα της Παλαιστίνης προκλήθηκαν σε μεγάλο βαθμό από τον αποδεκατισμό του κατά τη διάρκεια του παγκόσμιου πολέμου. Ο ίδιος ο Τρότσκι δολοφονήθηκε το 1940 με εντολή του Στάλιν και πολλά από τα πιο έμπειρα στελέχη της Τέταρτης Διεθνούς, όπως ο Άμπραμ Λεόν, πέθαναν είτε από τα χέρια των Σταλινικών είτε των Ναζί. Το Τροτσκιστικό κίνημα βγήκε από τον πόλεμο αδύναμο και αποπροσανατολισμένο από τις βαθιές αλλαγές που συνέβαιναν στον κόσμο. Όσον αφορά την Παλαιστίνη και το εβραϊκό ζήτημα, αυτό το αποδυναμωμένο κίνημα βρέθηκε κάτω από ισχυρή πίεση να συμβιβαστεί με τον Σιωνισμό στον απόηχο του Ολοκαυτώματος και με εκατοντάδες χιλιάδες επιζώντες που τους απορρίφθηκε η είσοδος στις ιμπεριαλιστικές χώρες να μαραζώνουν σε στρατόπεδα εκτοπισμένων. Αυτές οι πιέσεις επιδεινώθηκαν από το γεγονός ότι οι Σταλινικοί, οι σοσιαλδημοκράτες και το μεγαλύτερο μέρος του συνδικαλιστικού κινήματος στις ΗΠΑ και την Ευρώπη υποστήριξαν τη δημιουργία του Ισραήλ.

Ο αποπροσανατολισμός των Τροτσκιστών αντικατοπτρίστηκε στο «Σχέδιο Θέσεων για το Εβραϊκό Ζήτημα Σήμερα» του 1947 που έγραψε ο Έρνεστ Μαντέλ, ηγέτης της Τέταρτης Διεθνούς. Οι Θέσεις περιείχαν πολλά σωστά σημεία, μεταξύ των οποίων:

> «Η Τέταρτη Διεθνής πρέπει λοιπόν να κάνει ό,τι μπορεί για να αποτρέψει τους Εβραίους πρόσφυγες από τη μετανάστευση στην Παλαιστίνη· πρέπει να προσπαθήσει, στο πλαίσιο ενός κινήματος παγκόσμιας αλληλεγγύης, να τους ανοίξουν οι πόρτες άλλων χωρών, και να προειδοποιήσει ότι η Παλαιστίνη είναι γι' αυτούς μια τρομερή παγίδα· και στη ***συγκεκριμένη προπαγάνδα*** της για το ζήτημα της εβραϊκής μετανάστευσης πρέπει να ξεκινήσει από την [***εθνική***] ***κυριαρχία του αραβικού πληθυσμού***». (*Δική μας μετάφραση*)
>
> – *Fourth International*, Ιανουάριος-Φεβρουάριος 1948

Ωστόσο, οι Θέσεις περιέγραφαν την εγκαθίδρυση ενός Σιωνιστικού κράτους ως ουτοπία, παρόλο που τα στρατιωτικά και οικονομικά θεμέλια του Ισραήλ είχαν ήδη καθοριστεί. Απηύθυναν επίσης έκκληση στις αραβικές μάζες να χρησιμοποιήσουν επιθέσεις εναντίον των Βρετανών για να «προωθήσουν συγκεκριμένα το ζήτημα της απόσυρσης των βρετανικών στρατευμάτων». Αλλά οι επιθέσεις γίνονταν από την εξτρεμιστική Σιωνιστική πολιτοφυλακή Irgun ενάντια στους περιορισμούς της εβραϊκής μετανάστευσης! Οι Θέσεις αρνούνταν ότι οι Βρετανοί, στην πραγματικότητα αποσύρονταν από την Παλαιστίνη και ότι η Σιωνιστική τρομοκρατία ήταν πρόαγγελος της μαζικής εκτόπισης των Παλαιστινίων.

Όσον αφορά την ίδια τη Νάκμπα, η πιο ανοιχτή συνθηκολόγηση με τον Σιωνισμό προήλθε από το Εργατικό Κόμμα (WP) του Μαξ Σάχτμαν στις ΗΠΑ. Το WP υποστήριξε την ίδρυση του Ισραήλ, ισχυριζόμενο ότι ο πόλεμός του κατά των αραβικών χωρών ήταν εθνικοαπελευθερωτικός. Εγκωμιάζοντας την ανακήρυξη της ανεξαρτησίας του Ισραήλ, καταδίκασαν την παρέμβαση των αραβικών κρατών:

> «Εισβάλλοντας στις άμυνες [του Ισραήλ] και απειλώντας την ανεξαρτησία του ήρθε η αντιδραστική επίθεση μερικών από τους πιο καθυστερημένους και αντιδραστικούς βασιλιάδες και δυνάστες του κόσμου, των ημιφεουδαρχών καταπιεστών του αραβικού λαού.
>
> «Αυτή η αντιδραστική εισβολή εξαπολύθηκε με έναν και μόνο σκοπό –ακριβώς για να στερήσει από τον ισραηλινό λαό το ***δικαίωμά του στην αυτοδιάθεση***». (*Δική μας μετάφραση*)
>
> – Χαλ Ντράπερ, «Πώς να Υπερασπίσουμε το Ισραήλ», *The New International*, Ιούλιος 1948

Αυτές οι αντιδραστικές Σιωνιστικές πολιτικές ήταν το άμεσο αποτέλεσμα της διάσπασης του WP το 1940 από το αμερικανικό Τροτσκιστικό Σοσιαλιστικό Εργατικό Κόμμα (SWP). Η διάσπαση, η οποία προκλήθηκε από την άρνηση του Σάχτμαν και της κλίκας του να υπερασπιστούν τη Σοβιετική Ένωση, αντανακλούσε τις πιέσεις της μικροαστικής κοινής γνώμης, ιδιαίτερα από το εβραϊκό σοσιαλιστικό περιβάλλον της Νέας Υόρκης.

Όσον αφορά την Τέταρτη Διεθνή, τουλάχιστον αντιτάχθηκε στο σχέδιο διχοτόμησης της Παλαιστίνης από τον ΟΗΕ. Το βρετανικό Επαναστατικό Κομμουνιστικό Κόμμα, για παράδειγμα, έγραψε: «Η διχοτόμηση της Παλαιστίνης είναι αντιδραστική από κάθε άποψη – ούτε οι Εβραίοι ούτε οι αραβικές μάζες έχουν κάτι να κερδίσουν από αυτή» (*Socialist Appeal*, Δεκέμβριος 1947). Από την πλευρά του, το αμερικανικό SWP δημοσίευσε ένα κύριο άρθρο που σωστά δήλωνε ότι οι Εβραίοι «δεν μπορούν να χαράξουν ένα κράτος εις βάρος των εθνικών δικαιωμάτων των αραβικών λαών. ***Αυτό δεν είναι αυτοδιάθεση, αλλά κατάκτηση της επικράτειας ενός άλλου λαού***» (*The Militant*, 31 Μαΐου 1948, *η έμφαση δική μας*).

Ωστόσο, στον πόλεμο μεταξύ των Σιωνιστών και του Αραβικού Συνδέσμου, η Τέταρτη Διεθνής αρνήθηκε να ταχθεί στο πλευρό των Αράβων, καταγγέλλοντας αυτούς και τους Σιωνιστές ως εξίσου αντιδραστικούς. Το ίδιο κύριο άρθρο του SWP δήλωνε:

> «Ούτε οι Άραβες ηγέτες διεξάγουν έναν προοδευτικό αγώνα για εθνική ανεξαρτησία και ενάντια στον ιμπεριαλισμό. Προσπαθούν, με τον αντιεβραϊκό τους πόλεμο, να εκτρέψουν τον αγώνα ενάντια στον ιμπεριαλισμό, και χρησιμοποιώντας τις προσδοκίες των αραβικών μαζών για εθνική

Universal Images Group

Εβραϊκό πλοίο προσφύγων, 1947. Οι ΗΠΑ και η Βρετανία αρνήθηκαν την είσοδο στους Εβραίους, εκτρέποντας τελικά χιλιάδες στο Ισραήλ.

απελευθέρωση, να πνίξουν την κοινωνική εναντίωση στην τυραννική τους κυριαρχία». (*Δική μας μετάφραση*)

Η RCL στην Παλαιστίνη υποστήριξε την ίδια θέση σε ένα κύριο άρθρο με τίτλο «Ενάντια στο Ρεύμα», γράφοντας: «Λέμε στους Εβραίους και τους Άραβες εργάτες: Ο εχθρός βρίσκεται στο δικό σας στρατόπεδο!» (*Fourth International*, Μάιος 1948).

Αυτό ήταν βαθύτατα λανθασμένο. Ο πόλεμος του 1948 ήταν ένας εθνικός πόλεμος επέκτασης των Σιωνιστών εναντίον του αραβικού παλαιστινιακού πληθυσμού. Παρά τον αντιδραστικό χαρακτήρα και όλες τις μηχανορραφίες του βασιλιά Αμπντουλάχ και άλλων Αράβων ηγεμόνων, αντικειμενικά πολεμούσαν ενάντια στην εθνοκάθαρση των Παλαιστινίων. Είναι απλά λάθος το επιχείρημα ότι η νίκη του Αραβικού Συνδέσμου θα ήταν εξίσου αντιδραστική με εκείνη του Ισραήλ. Για τους Παλαιστίνιους, η αραβική νίκη θα σήμαινε την παραμονή στην ιστορική τους γη. Αν ο πόλεμος είχε με κάποιο τρόπο μετατραπεί σε πόλεμο καταπίεσης του εβραϊκού πληθυσμού, ο χαρακτήρας του θα είχε αλλάξει, απαιτώντας μια διαφορετική αντίδραση. Αλλά σε κανένα σημείο δεν τέθηκε στο παραμικρό αυτό το ζήτημα.

Κάποιοι, τότε και τώρα, υποστηρίζουν ότι οι δεσμοί μεταξύ του Αραβικού Συνδέσμου και του βρετανικού ιμπεριαλισμού αποτελούσε απόδειξη ότι και οι δύο πλευρές στον πόλεμο ήταν αντιδραστικές. Είναι αλήθεια ότι τόσο το Ισραήλ όσο και η αραβική πλευρά υποστηρίζονταν, με κάποιους τρόπους, από διάφορες ιμπεριαλιστικές δυνάμεις. Αλλά αυτό ήταν ένας δευτερεύων παράγοντας. Ο πόλεμος δεν αφορούσε τις ανταγωνιστικές ιμπεριαλιστικές φιλοδοξίες στην περιοχή, αλλά την εκδίωξη των Παλαιστινίων από τη γη τους. Ο πόλεμος του 1948 και κάθε επόμενος πόλεμος –1967, 1973, 1982 κλπ– ήταν πόλεμοι Σιωνιστικής επέκτασης. Η μόνη σωστή θέση για τους Μαρξιστές σε αυτές τις συγκρούσεις ήταν να πάρουν το μέρος της Παλαιστίνης και των Αράβων.

Η άρνηση των Τροτσκιστών το 1948 να το κάνουν αυτό, ήταν μια συνθηκολόγηση με τον Σιωνισμό μπροστά στη Νάκμπα, μια απόλυτη προδοσία. Ωστόσο, σχεδόν όλοι οι σύγχρονοι Τροτσκιστές το υποστηρίζουν ως παράδειγμα προς μίμηση – καθιστώντας την επαναστατική παρέμβαση σήμερα αδύνατη: από την οργάνωσή μας (μέχρι τώρα) έως την Επαναστατική Κομμουνιστική Διεθνή, τις δύο Μπολσεβίκικες τάσεις, την Ένωση για την Τέταρτη Διεθνή (LFI) και την Τροτσκιστική Φράξια/Left Voice. Η Left Voice έγραψε: «Πιστεύουμε ότι οι Εβραίοι Παλαιστίνιοι Τροτσκιστές στα τέλη της δεκαετίας του 1940 είχαν το μόνο ρεαλιστικό όραμα για την επίλυση της σύγκρουσης» («Η Φάρσα της "Λύσης των Δύο Κρατών" και η Σοσιαλιστική Προοπτική για την Παλαιστίνη», leftvoice.org, 16 Δεκεμβρίου 2023) [*δική μας μετάφραση*]. Το πώς ο ντεφαιτισμός στη Νάκμπα έκανε οτιδήποτε για την επίλυση της σύγκρουσης είναι κάτι που πρέπει να εξηγήσει η Left Voice.

Η Πράσινη Γραμμή

Τα σύνορα που καθορίστηκαν ως αποτέλεσμα της νίκης του Ισραήλ στον πόλεμο του 1948 ονομάζονται Πράσινη Γραμμή και αναγνωρίστηκαν με το ψήφισμα 242 του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ μετά τον πόλεμο του 1967. Το ψήφισμα αυτό αποτέλεσε τον ακρογωνιαίο λίθο της αραβοϊσραηλινής σύγκρουσης, αποτελώντας τη βάση για τις ειρηνευτικές συνθήκες του Ισραήλ με την Αίγυπτο (1979) και την Ιορδανία (1994), για τις Συμφωνίες του Όσλο του 1993 και για όλες τις συζητήσεις σχετικά με τη λύση των δύο κρατών. Να τι είπε, σωστά ο Nayef Hawatmeh, ηγέτης του Δημοκρατικού Μετώπου για την Απελευθέρωση της Παλαιστίνης, σχετικά με το ψήφισμα 242:

> «Η αποδοχή του ψηφίσματος συνεπάγεται άμεσα:
>
> «(1) Την έγκριση της κατάκτησης και της απώλειας εδαφών που έπληξαν τον λαό της Παλαιστίνης το 1948.
>
> «(2) Την εκκαθάριση του παλαιστινιακού κινήματος αντίστασης για τη διαφύλαξη των συνόρων του κράτους του Ισραήλ.
>
> «(3) Τη συνέχιση της ύπαρξης ενός επεκτατικού κράτους στενά συνδεδεμένου με τον αμερικανικό ιμπεριαλισμό λόγω του κοινού συμφέροντος των δύο μερών ότι το Ισραήλ πρέπει να συνεχίζει να υπάρχει ως όργανο επέκτασης και καταστολής του εθνικοαπελευθερωτικού κινήματος στη Μέση Ανατολή». (*Δική μας μετάφραση*)
>
> – «Μια Δημοκρατική Λύση για το Παλαιστινιακό Πρόβλημα», 12 Ιανουαρίου 1970, αναδημοσίευση στη μπροσούρα του DPFLP *The August Program and a Democratic Solution*, αχρονολόγητο

Από αυτό, θα πρέπει να είναι σαφές ότι δεν μπορεί να γίνει λόγος για παλαιστινιακή απελευθέρωση με βάση την Πράσινη Γραμμή και το Ψήφισμα 242. Αλλά φιλοπαλαιστίνιοι φιλελεύθεροι όπως το κίνημα BDS, φιλελεύθεροι Σιωνιστές όπως ο Νόρμαν Φίνκελσταϊν και η ομάδα Γκους Σαλόμ, και ρεφορμιστές όπως το ΚΚΕ υποστηρίζουν την Πράσινη Γραμμή ως τα νόμιμα σύνορα του Ισραήλ. Ο σκοπός αυτού του επιχειρήματος είναι να δημιουργήσει μια ψεύτικη διάκριση μεταξύ της γης που κλάπηκε από τους Παλαιστίνιους στον πόλεμο του 1948 και αυτής που κλάπηκε κατά τις μεταγενέστερες επεκτάσεις. Έτσι, μόνο τα εδάφη που κατελήφθησαν μετά το 1967 θεωρούνται «κατεχόμενα εδάφη». Είναι εύκολο για τους πλούσιους φιλελεύθερους Σιωνιστές στο Τελ Αβίβ να μιλούν με περιφρόνηση για τους φτωχότερους Εβραίους που ζουν στη Δυτική Όχθη ως «εποίκους». Η πραγματικότητα ωστόσο, είναι ότι ολόκληρο το κράτος του Ισραήλ είναι μια αποικία εποίκων που χτίστηκε πάνω στην εκτόπιση των Παλαιστινίων.

World History Archive

AP

Αριστερά: Γιγαντιαία διαμαρτυρία στο Κάιρο κατά της διχοτόμησης της Παλαιστίνης. Πάνω: Ο Βασιλιάς Αμπντουλάχ της Υπεριορδανίας, με μέλη της Αραβικής Λεγεώνας, λίγο πριν οι αραβικές δυνάμεις καταλάβουν την Παλιά Πόλη της Ιερουσαλήμ, Μάιος 1948.

Οι 700.000 έποικοι στη Δυτική Όχθη, ορισμένοι από τους οποίους ζουν εκεί για δεκαετίες, δεν διαφέρουν ουσιαστικά από εκείνους που ζουν στο υπόλοιπο Ισραήλ.

Πέρα από το να κάνουν τους φιλελεύθερους Σιωνιστές από το Τελ Αβίβ μέχρι τη Νέα Υόρκη να αισθάνονται καλά με τον εαυτό τους, ο σκοπός της εναντίωσης στις επεκτάσεις του Ισραήλ μόνο μετά το 1967 είναι να καλλιεργηθεί η ψευδαίσθηση ότι μπορεί να υπάρξει μια ρεφορμιστική ενδιάμεση λύση για το παλαιστινιακό ζήτημα, σύμφωνα με την οποία οι Ισραηλινοί θα δουν το φως, θα αποσυρθούν πίσω στην Πράσινη Γραμμή και θα αφήσουν τους Παλαιστίνιους να οικοδομήσουν ένα κουτσουρεμένο κράτος. Το να πιστεύει κανείς κάτι τέτοιο σημαίνει ότι δεν καταλαβαίνει τίποτα από το Σιωνιστικό εγχείρημα, οι υπερασπιστές του οποίου θα πολεμήσουν μέχρι θανάτου για κάθε σπιθαμή «ιερής γης» που έχει κλαπεί από τους Παλαιστίνιους.

Το να θέτει κανείς συνθήματα όπως «να τερματιστεί η κατοχή» και «ισραηλινά στρατεύματα και έποικοι έξω από τα κατεχόμενα εδάφη» (που αναφέρονται μόνο στα εδάφη πέρα από την Πράσινη Γραμμή) αποδέχεται έμμεσα τη νομιμότητα του κράτους του Ισραήλ. Προφανώς, είναι απαραίτητο να αντισταθούμε στρατιωτικά στην καταπάτηση της παλαιστινιακής γης από φανατικούς εποίκους και την κατοχή γενικότερα. Αλλά το να πιστεύει κανείς ότι το πρόβλημα των 700.000 εποίκων που καταλαμβάνουν τη Δυτική Όχθη μπορεί να λυθεί χωρίς τη συντριβή του κράτους του Ισραήλ αποτελεί μια επικίνδυνη ψευδαίσθηση, την οποία οι Σιωνιστές μπορούν να εκμεταλλευτούν για να καθηλώσουν το παλαιστινιακό κίνημα.

Η Σπαρτακιστική Παράδοση

Εδώ πρέπει να ασχοληθούμε με την σπιλωμένη κληρονομιά της δικής μας τάσης στο ζήτημα της Παλαιστίνης. Η Επαναστατική Τάση, η αντιπολίτευση στο SWP που γέννησε τη Σπαρτακιστική Ένωση τη δεκαετία του 1960, καθοδηγούνταν από μια ομάδα στελεχών που αρχικά προέρχονταν από την Ανεξάρτητη Σοσιαλιστική Λίγκα του Σάχτμαν. Παρά τον σωστό αγώνα τους ενάντια στον εκφυλισμό του SWP, έφεραν μαζί τους την παράδοση του Σάχτμαν για την Παλαιστίνη. Αυτό φάνηκε πιο ξεκάθαρα στο άρθρο του 1968 «Αραβοϊσραηλινή Σύγκρουση: Στρέψτε τα Όπλα στην Άλλη Πλευρά» (*Spartacist* τεύχος 11, Μάρτιος-Απρίλιος 1968), το οποίο όχι μόνο έπαιρνε μια θέση εκ των υστέρων υπέρ του Ισραήλ στον πόλεμο του 1948, αλλά υποστήριζε την ήττα και των δύο πλευρών στον πόλεμο της Σιωνιστικής επέκτασης του 1967. Το άρθρο απαιτούσε «την υπογραφή μιας συνθήκης ειρήνης στη βάση των συνοριακών γραμμών της εκεχειρίας του 1949, παρέχοντας έτσι αραβική αναγνώριση στο δικαίωμα ύπαρξης ενός εβραϊκού έθνους».

Αυτή η φιλοϊσραηλινή θέση άλλαξε με το θεμελιώδες άρθρο «Η Γέννηση του Σιωνιστικού Κράτους», Μέρος Δεύτερο (*Workers Vanguard* τεύχος 45, 24 Μαΐου 1974), όπου η Σπαρτακιστική τάση υιοθέτησε την κάπως λιγότερο αντιδραστική γραμμή του SWP σχετικά με τον πόλεμο του 1948 – ντεφαιτισμός και από τις δύο πλευρές. Με γελοίο τρόπο, η αιτιολόγηση αυτής της αλλαγής δεν ήταν ότι η προηγούμενη θέση ήταν ανοιχτά Σιωνιστική, αλλά ότι είχε έρθει στο φως «νέο τεκμηριωμένο υλικό».

Επιπλέον, το άρθρο ανέπτυξε τη λεγόμενη θεωρία των αλληλοδιεισδυόμενων λαών, διακηρύσσοντας: «Το δημοκρατικό ζήτημα της αυτοδιάθεσης για κάθε μία από τις δύο εθνότητες ή λαούς που γεωγραφικά είναι αλληλοδιεισδυόμενοι, μπορεί να επιλυθεί μόνο με δίκαιο τρόπο στο πλαίσιο του προλεταριάτου που βρίσκεται στην εξουσία». Είναι αλήθεια ότι μια δίκαιη επίλυση της παλαιστινιακής σύγκρουσης απαιτεί προλεταριακή εξουσία. Ωστόσο, ο σκοπός της θεωρίας ήταν να παρουσιάσει τον αγώνα για την αυτοδιάθεση των Παλαιστινίων ως αθέμιτο, επικαλούμενος τον μπαμπούλα ότι κάθε αγώνας προς αυτή την κατεύθυνση θα παραβίαζε το δικαίωμα αυτοδιάθεσης των

Ισραηλινών. Σε αυτό το πλαίσιο, η Σπαρτακιστική τάση απηύθυνε αφηρημένες εκκλήσεις για ταξική ενότητα, προβάλλοντας συνθήματα όπως «Όχι Εβραίοι εναντίον Αράβων, αλλά τάξη εναντίον τάξης!» Τα πιο πρόσφατα χρόνια, η προπαγάνδα της τάσης μας καταδίκασε έντονα τη Σιωνιστική τρομοκρατία, αλλά εξακολουθούσε να αρνείται να θέσει την εθνική απελευθέρωση των Παλαιστινίων στο επίκεντρο μιας επαναστατικής προοπτικής.

Το ζήτημα της αυτοδιάθεσης για το Ισραήλ είναι κόκκινο πανί. Οι Ισραηλινοί έχουν ήδη ένα κράτος, και ο σκοπός του είναι να σταματήσει τους Παλαιστίνιους να αποκτήσουν το δικό τους. Υπό τις σημερινές συνθήκες, η άρνηση της πάλης για την αυτοδιάθεση των Παλαιστινίων στο όνομα της αυτοδιάθεσης των Ισραηλινών ισοδυναμεί απλώς με την υπεράσπιση του Σιωνιστικού status quo. Το πραγματικό ζήτημα είναι για τους Παλαιστίνιους να ασκήσουν το ***δικό τους*** δικαίωμα αυτοδιάθεσης με τρόπο συμβατό με τη συνέχιση της ύπαρξης του εβραϊκού έθνους στην Εγγύς Ανατολή. Αυτό είναι εφικτό μόνο με τη μορφή ενός ενοποιημένου κράτους δύο εθνών που θα βασίζεται στην επίλυση της ιστορικής αδικίας που διαπράχθηκε εις βάρος των Παλαιστινίων και όπου και τα δύο έθνη θα απολαμβάνουν πλήρη δημοκρατικά δικαιώματα όσον αφορά τη γλώσσα, τον πολιτισμό και τη θρησκεία. Ένα τέτοιο κράτος μπορεί να δημιουργηθεί μόνο με τη συντριβή του Σιωνιστικού κράτους και μέσω μιας επαναστατικής ανατροπής ολόκληρης της περιοχής.

Ενώ η ΔΚΕ έχει πλέον απορρίψει και έχει χαράξει μια σκληρή γραμμή ενάντια στην ψευτομαρξιστική θεωρία των αλληλοδιεισδυόμενων λαών, άλλες οργανώσεις της παράδοσής μας – η Ένωση για την Τέταρτη Διεθνή, η Μπολσεβίκικη Τάση και η Διεθνής Μπολσεβίκικη Τάση – συνεχίζουν να υποστηρίζουν την κληρονομιά της συνθηκολόγησης με τον Σιωνισμό.

Ο Αραβικός Εθνικισμός και η Ήττα του 1967

Την περίοδο μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο ξέσπασαν αντιαποικιακές εξεγέρσεις σε όλο τον κόσμο, από το Βιετνάμ μέχρι την Αλγερία και τη Λατινική Αμερική. Στην Αίγυπτο, το πραξικόπημα του κινήματος Ελεύθερων Αξιωματικών του 1952 ανέτρεψε το ανδρείκελο των Βρετανών βασιλιά Φαρούκ και έφερε στην εξουσία τον ριζοσπάστη εθνικιστή Συνταγματάρχη Γκαμάλ Άμπντελ Νάσερ. Ωθούμενος από την ήττα του 1948 στα χέρια του Ισραήλ, ο Νάσερ προσπάθησε να απελευθερώσει την Αίγυπτο από τον ιμπεριαλισμό και να εκσυγχρονίσει τη χώρα. Προώθησε τον παναραβικό εθνικισμό, προάγοντας την ενότητα των κρατών του Αραβικού Συνδέσμου ώστε να διώξουν τους ιμπεριαλιστές και τους Σιωνιστές από την περιοχή. Το 1956, ο Νάσερ εθνικοποίησε τη Διώρυγα του Σουέζ, αρπάζοντάς την από τους Βρετανούς και Γάλλους ιδιοκτήτες της, και την έκλεισε στην ισραηλινή ναυτιλία. Η ενέργεια αυτή ήταν άκρως δημοφιλής στη Μέση Ανατολή και σε ολόκληρο τον Τρίτο Κόσμο. Σε απάντηση, το Ισραήλ εισέβαλε στην Αίγυπτο μαζί με τη Βρετανία και τη Γαλλία. Όμως, κάτω από την έντονη πίεση των ΗΠΑ και της ΕΣΣΔ, οι δυνάμεις εισβολής αποσύρθηκαν λίγο αργότερα σε μια ταπεινωτική ήττα.

Τον Μάιο του 1967, ο Νάσερ έκλεισε και πάλι τη διώρυγα για τα ισραηλινά πλοία. Το Ισραήλ ανταπέδωσε και πάλι και σε μια προληπτική αεροπορική επιδρομή, κατέστρεψε σχεδόν ολόκληρη την αιγυπτιακή πολεμική αεροπορία και στη συνέχεια εξαπέλυσε χερσαία επίθεση στην αιγυπτιακή χερσόνησο του Σινά καθώς και στην κατεχόμενη από την Αίγυπτο Λωρίδα της Γάζας. Αυτό προκάλεσε ένα νέο πόλεμο μεταξύ του Αραβικού Συνδέσμου και του Ισραήλ, ο οποίος κατέληξε σε άλλη μια καταστροφική ήττα για τους Άραβες. Μέχρι το τέλος αυτού που είναι γνωστό ως ο Πόλεμος των Έξι Ημερών, το Ισραήλ είχε καταλάβει τα υψίπεδα του Γκολάν της Συρίας, την προσαρτημένη στην Ιορδανία Δυτική Όχθη (συμπεριλαμβανομένης της Ανατολικής Ιερουσαλήμ) και την κατεχόμενη από την Αίγυπτο Λωρίδα της Γάζας. Περίπου 300.000 Παλαιστίνιοι από σχεδόν ένα εκατομμύριο εκδιώχθηκαν από τη Δυτική Όχθη, ένας ακόμη εκτοπισμός που θα είχε μακροπρόθεσμες συνέπειες.

Birth of the Zionist State: A Marxist Analysis

Part 2/ The 1948 War

SPARTACIST

ARAB-ISRAELI CONFLICT

Turn the Guns the Other Way

"How far into our fiscal year do we carry our spontaneous outburst of anti-Western feeling?"

Σημαντικά άρθρα της Σπαρτακιστικής τάσης που συνθηκολόγησαν με τον Σιωνισμό.

Μέχρι αυτό το σημείο, οι Παλαιστίνιοι εθνικιστές είχαν εναποθέσει τις ελπίδες τους σε αραβικά καθεστώτα όπως αυτό του Νάσερ για να προωθήσουν τη δική τους απελευθέρωση. Ωστόσο, η ήττα του 1967 έδειξε ξεκάθαρα ότι το υποστηριζόμενο από τους ιμπεριαλιστές Ισραήλ υπερείχε κατά πολύ των αραβικών δυνάμεων στον συμβατικό πόλεμο. Ως αποτέλεσμα αυτής της ήττας, σε συνδυασμό με την ατελείωτη προδοσία των αραβικών καθεστώτων, οι Παλαιστίνιοι εθνικιστές κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι χρειάζονταν μεγαλύτερη ανεξαρτησία από τους προστάτες τους και κλιμάκωσαν τη στρατηγική του αντάρτικου αγώνα τους, εμπνευσμένοι από τα μοντέλα της Κούβας και του Βιετνάμ.

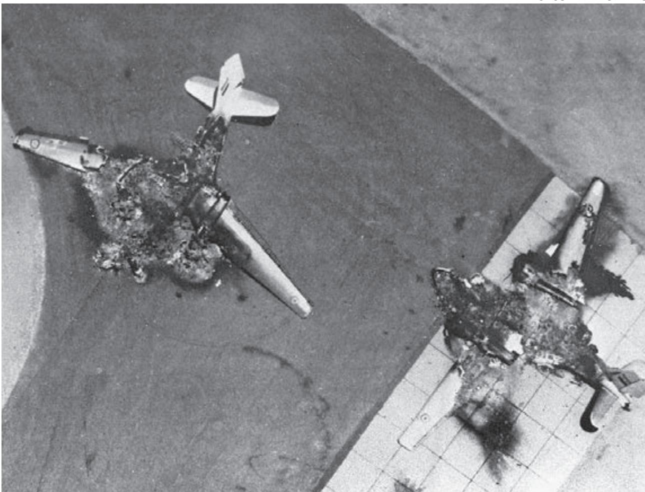
Στο πλαίσιο αυτό, η PLO του Γιάσερ Αραφάτ έγινε η κύρια δύναμη του παλαιστινιακού εθνικιστικού κινήματος. Αντανακλώντας τον νέο προσανατολισμό, το 1968 ο Αραφάτ αναθεώρησε τον Παλαιστινιακό Εθνικό Χάρτη για να διακηρύξει ότι «η δράση των κομάντος [αντάρτικου] αποτελεί τον πυρήνα του παλαιστινιακού λαϊκού απελευθερωτικού πολέμου». Η PLO εξακολουθούσε να χρειάζεται υποστήριξη από τα αραβικά καθεστώτα, την οποία εξασφάλισε υιοθετώντας την αρχή της «μη ανάμειξης» – δηλαδή, συμφωνώντας να μην ασκεί κριτική στα καθεστώτα. Τα πιο αριστερά Μαρξιστικής-Λενινιστικής έμπνευσης, το Λαϊκό Μέτωπο για την Απελευθέρωση της Παλαιστίνης (PFLP) και το Δημοκρατικό Μέτωπο για την Απελευθέρωση της Παλαιστίνης επέκριναν αυτή τη συνθηκολόγηση, αλλά συμμερίζονταν τη συνολική στρατηγική του αντάρτικου της PLO. Στα τέλη της δεκαετίας του

AP

Πάνω: Ο Αιγύπτιος πρόεδρος Νάσερ μιλάει σε συλλαλητήριο στο Κάιρο το 1958, δύο χρόνια μετά την εθνικοποίηση της Διώρυγας του Σουέζ που του έδωσε μαζική αποδοχή. Κάτω: Ισραηλινή αεροπορική επιδρομή κατέστρεψε την αιγυπτιακή αεροπορία στην αρχή του πολέμου του 1967.

Hulton Archive

1960 και του 1970 σημειώθηκαν μια σειρά από αεροπειρατείες, βομβιστικές επιθέσεις και απαγωγές, συμπεριλαμβανομένης της απαγωγής και τελικά του θανάτου Ισραηλινών αθλητών κατά τη διάρκεια των Ολυμπιακών Αγώνων του 1972 στο Μόναχο.

Η ατομική τρομοκρατία ως τακτική έχει απορριφθεί ανέκαθεν από το Μαρξιστικό κίνημα, το οποίο βασίζει την προοπτική του στην κινητοποίηση των εργαζόμενων μαζών. Η φύση της παλαιστινιακής σύγκρουσης δίνει στον αντάρτικο δρόμο έναν ακόμη πιο απελπιστικό και αντιπαραγωγικό ρόλο. Σε πρώτη φάση, σε αντίθεση με μια «δημοκρατία της μπανανίας» που στηρίζεται από την ιμπεριαλιστική διαφθορά, το ισραηλινό κράτος βασίζεται στη στρατιωτικοποιημένη γροθιά ενός ολόκληρου έθνους. Μαζί με τη μαζική υποστήριξη που λαμβάνει από τους ιμπεριαλιστές προστάτες του, αυτό καθιστά αδύνατο για τους Παλαιστίνιους να τσακίσουν το κράτος του Ισραήλ με συμβατικά στρατιωτικά μέσα, πόσο μάλλον με αντάρτικες τακτικές. Δεύτερον, οι τρομοκρατικές ενέργειες εναντίον Ισραηλινών πολιτών, συμπεριλαμβανομένων εκείνων της Χαμάς στις 7 Οκτωβρίου, δεν αποδυναμώνουν αλλά αντίθετα ενισχύουν το Σιωνιστικό φρούριο, δένοντας πιο σφιχτά τον πληθυσμό με τους κυβερνώντες του. Τρίτον, ο σκοπός του αντάρτικου δρόμου στην Παλαιστίνη ήταν πάντα να πιέσει είτε τα αραβικά καθεστώτα είτε τις ιμπεριαλιστικές δυνάμεις να μεσολαβήσουν για λογαριασμό των Παλαιστινίων, μια μάταιη και αυτοκτονική προσπάθεια.

Αυτό δεν σημαίνει ότι οι Μαρξιστές απορρίπτουν την ένοπλη αντίσταση. Αντιθέτως, η στρατιωτική αντίσταση, μεταξύ άλλων μέσω ενιαίων μετώπων με τις εθνικιστικές δυνάμεις, είναι ζωτικής σημασίας. Ωστόσο, πρέπει να αποτελεί μέρος μιας ευρύτερης επαναστατικής στρατηγικής που πρέπει να περιλαμβάνει την κατάκτηση ενός τμήματος της ισραηλινής κοινωνίας, πρωτίστως την εργατική της τάξη. Αυτό δεν γίνεται από ανθρωπιστική ευαισθησία, αλλά από ζωτική αναγκαιότητα για την παλαιστινιακή υπόθεση. Απλά δεν υπάρχει άλλος δρόμος από τη διάλυση του Ισραήλ εκ των έσω. Ακόμα και αν το Ισραήλ ηττούνταν με κάποιο τρόπο με καθαρά στρατιωτικά μέσα, αρκεί να αναλογιστεί κανείς τη Μασάντα, όταν οι Εβραίοι που πολιορκούνταν από τους Ρωμαίους επέλεξαν τη μαζική αυτοκτονία αντί της ήττας, για να καταλάβει τι θα ήταν διατεθειμένοι να κάνουν οι φανατικοί Σιωνιστές μπροστά σε μια υπαρξιακή απειλή από έξω.

Μετά το 1967, το μεγαλύτερο μέρος της αριστεράς στη Δύση μεταστράφηκε από το να συνθηκολογεί με τον φιλελεύθερο Σιωνισμό στο να ζητωκραυγάζει την Παλαιστινιακή εθνική αντίσταση, συμπεριλαμβανομένης της δικαιολόγησης του αντάρτικου δρόμου. Αυτό απέτρεψε να κερδηθούν στον κομμουνισμό τα καλύτερα στοιχεία από τους εθνικιστές. Στο τέλος, πολλοί από αυτή τη γενιά θαρραλέων αγωνιστών σφαγιάστηκαν από τη Μοσάντ, συμπεριλαμβανομένου του Γκασάν Καναφάνι, ενός ηγέτη του PFLP που ανατινάχθηκε στο αυτοκίνητό του το 1972.

Σήμερα, όπως και τότε, είναι απαραίτητο να αντιταχθούμε στη μέθοδο της ατομικής τρομοκρατίας. Αντί να συμφιλιώνονται με τους Παλαιστίνιους εθνικιστές, το καθήκον των Μαρξιστών είναι να τους κερδίσουν σε μια διεθνιστική προοπτική της εργατικής τάξης. Όπως παρουσίασε ο Λένιν στο άρθρο που ήδη αναφέρθηκε:

> «Από την άλλη μεριά, οι σοσιαλιστές των καταπιεζόμενων εθνών πρέπει να υπερασπίζουν ιδιαίτερα και να εφαρμόζουν στη ζωή την πλήρη και απόλυτη, μαζί και την οργανωτική, ενότητα των εργατών του καταπιεζόμενου έθνους με τους εργάτες του έθνους που καταπιέζει. Χωρίς αυτό είναι αδύνατο να πραγματοποιηθεί μια ανεξάρτητη πολιτική του προλεταριάτου και η ταξική αλληλεγγύη του με το προλεταριάτο των άλλων χωρών, στις συνθήκες του κάθε είδους τεχνάσματος, προδοσίας και κατεργαριάς της αστικής τάξης. Γιατί η αστική τάξη των καταπιεζόμενων εθνών μετατρέπει συνεχώς σε μέσα εξαπάτησης των εργατών τα συνθήματα της εθνικής απελευθέρωσης».

Οι Ισραηλινοί Σοσιαλιστές της Matzpen

Η πιο ριζοσπαστική και αντισιωνιστική οργάνωση στην ισραηλινή αριστερά ήταν η Matzpen. Ιδρύθηκε το 1962 και μεγάλωσε μετά τον πόλεμο του 1967, όταν άρχισε να υποστηρίζει ότι το Ισραήλ εξαρχής ήταν ένα αποικιακό κράτος εποίκων, και να προωθεί την αυτοδιάθεση των Παλαιστινίων. Η Matzpen πήρε τη θέση ότι «είναι η αναγνώριση της βασικής φύσης της Σιωνιστικής ιδεολογίας και η πλήρης ρήξη μαζί της που επιτρέπει την επιβεβαίωση μιας διεθνιστικής θέσης και που αποτελεί έτσι τη βάση για μια κοινή μάχη μεταξύ Ισραηλινών και Παλαιστινίων επανα-

Bruno Barbey/Magnum

Ο Γκασάν Καναφάνι, ηγέτης του αριστερού PFLP, δολοφονήθηκε από τη Μοσάντ το 1972.

στατών» («Στρατιωτική Κλιμάκωση Εντός της Ισραηλινής Κοινωνίας», matzpen.org, 10 Φεβρουαρίου 1972, *δική μας μετάφραση*). Ωστόσο, δεν πίστευαν ότι η ισραηλινή εργατική τάξη μπορούσε να σπάσει από τον Σιωνισμό:

> «Αν και υπάρχουν ταξικές συγκρούσεις στην ισραηλινή κοινωνία, περιορίζονται από το γεγονός ότι η κοινωνία στο σύνολό της επιδοτείται από έξω. Αυτό το προνομιακό καθεστώς σχετίζεται με το ρόλο του Ισραήλ στην περιοχή, και όσο αυτός ο ρόλος συνεχίζεται υπάρχουν ελάχιστες πιθανότητες οι εσωτερικές κοινωνικές συγκρούσεις να αποκτήσουν έναν επαναστατικό χαρακτήρα. Από την άλλη πλευρά, μια επαναστατική τομή στον αραβικό κόσμο θα άλλαζε αυτή την κατάσταση». (*Δική μας μετάφραση*)
>
> – «Ο Ταξικός Χαρακτήρας της Ισραηλινής Κοινωνίας», matzpen.org, 10 Φεβρουαρίου 1972

Η Matzpen θεωρούσε ότι ο ρόλος τους στο Ισραήλ ήταν να περιμένουν την αραβική επανάσταση να έρθει από έξω. Επιπλέον, πίστευαν ότι μόνο η ισραηλινή νεολαία, δηλαδή οι φοιτητές και οι διανοούμενοι, θα μπορούσαν να αποκοπούν από τον Σιωνισμό, όχι η εργατική τάξη. Αυτή η μικροαστική προσέγγιση στηρίζεται στις ευμετάβλητες «προοδευτικές» ιδέες αυτού του κοινωνικού στρώματος και όχι στους εργάτες που έχουν υλικό συμφέρον για την επανάσταση. Έτσι, το κάλεσμά τους για τον «αποσιωνισμό» του Ισραήλ ισοδυναμούσε με ηθικές εκκλήσεις προς τη φωτισμένη μεσαία τάξη.

Σήμερα, ομάδες όπως το βρετανικό Σοσιαλιστικό Εργατικό Κόμμα επαινούν τη Matzpen, αλλά αγκαλιάζουν το πιο αδύναμο σημείο της. Υποστηρίζουν ότι η εργατική τάξη στο Ισραήλ δεν θα αγωνιστεί ποτέ για την επανάσταση, σε αντίθεση με τους εργάτες οπουδήποτε αλλού, επειδή επωφελείται από την καταπίεση των Παλαιστινίων. Δίνουν το παράδειγμα: «Ο μέσος μισθός των Ισραηλινών εργατών είναι σχεδόν διπλάσιος από αυτόν των Παλαιστινίων» («Ποιος Είναι ο Ρόλος της Ισραηλινής Εργατικής Τάξης;», socialistworker.co.uk, 16 Ιανουαρίου) [*δική μας μετάφραση*].

Είναι αλήθεια ότι οι Ισραηλινοί εργάτες έχουν προνομιακό καθεστώς στην περιοχή ως αποτέλεσμα της συμμαχίας του Ισραήλ με τον αμερικανικό ιμπεριαλισμό. Αλλά η παλαιστινιακή καταπίεση δεν είναι προς το ταξικό συμφέρον των Ισραηλινών εργατών. Οι συνθήκες ζωής για τις ισραηλινές μάζες είναι πολύ χειρότερες από ό,τι στη Βρετανία, τις ΗΠΑ ή τη Γερμανία, με το Ισραήλ να έχει το δεύτερο υψηλότερο ποσοστό φτώχειας στον ανεπτυγμένο κόσμο. Οι καταπιεστικές συνθήκες ζωής –η στρατιωτικοποίηση της κοινωνίας, η κυριαρχία της θρησκευτικής αντίδρασης, η φυλετική καταπίεση, οι προφανείς ανισότητες– είναι όλα προϊόντα της καταπίεσης των Παλαιστινίων. Αυτή η θεοκρατική εκρηκτική κατάσταση ταξικής, εθνικής και έμφυλης καταπίεσης συγκρατείται κυρίως από τη Σιωνιστική ιδεολογία. Υπάρχει μια υλική βάση για να κερδηθεί η Ισραηλινή εργατική τάξη στην επανάσταση και την απελευθέρωση των Παλαιστινίων, που απαιτεί μια πλήρη ρήξη με τον Σιωνισμό.

Πάρτε το παράδειγμα των Αράβων Εβραίων, των Μιζραχίμ. Αυτοί οι Εβραίοι, που ζούσαν σε όλη τη Μέση Ανατολή, αναγκάστηκαν να μεταναστεύσουν στο Ισραήλ με την άνοδο του αντισημιτισμού, που τροφοδοτήθηκε από τα αραβικά καθεστώτα, καθώς και από τις Σιωνιστικές προκλήσεις μετά τη Νάκμπα. Στο Ισραήλ, αντιμετωπίστηκαν με τον τρόπο που οι Σιωνιστές αντιμετώπιζαν τους άλλους Άραβες, ως καθυστερημένους άγριους. Ως τη δεκαετία του 1970, οι Μιζραχίμ αποτελούσαν το 50 τοις εκατό του ισραηλινού εβραϊκού πληθυσμού. Παρόλο που η θέση τους ήταν ανώτερη από εκείνη των Παλαιστινίων πολιτών του Ισραήλ, κρατούνταν στον πάτο της ισραηλινής εβραϊκής κοινωνίας από την άρχουσα τάξη των Ασκενάζι, καταδικασμένοι στις χειρότερες θέσεις εργασίας και στις χειρότερες συνθήκες διαβίωσης σε διαχωρισμένες περιοχές. Αυτό παραμένει αλήθεια μέχρι και σήμερα.

Οι Μιζραχίμ έχουν πολλά να κερδίσουν παλεύοντας για την απελευθέρωση των Παλαιστινίων, οι οποίοι καταπιέζονται από το ίδιο Σιωνιστικό κράτος και την ίδια άρχουσα τάξη με αυτούς. Αλλά στην προσπάθειά του να ενσωματωθεί στην ισραηλινή κοινωνία, αυτό το στρώμα συχνά ασπάζεται τις πιο λυσσαλέες Σιωνιστικές απόψεις. Αυτή η αντίφαση φτάνει στην καρδιά του προβλήματος της επανάστασης στο Ισραήλ. Τα στρώματα που είναι ιδεολογικά πιο αντιδραστικά έχουν ισχυρότερους υλικούς λόγους να εξεγερθούν, ενώ τα φιλελεύθερα στρώματα, στα οποία

Matzpen

Οι Ισραηλινοί σοσιαλιστές της Matzpen αγωνίστηκαν για την αυτοδιάθεση των Παλαιστινίων, αλλά δεν πίστευαν στην πιθανότητα να σπάσουν τους Εβραίους εργάτες από τον Σιωνισμό.

προσβλέπουν οι περισσότεροι αριστεροί, είναι στην πραγματικότητα πιο ουσιαστικά συνδεδεμένα με το status quo.

Η Μετασοβιετική Παγκόσμια Τάξη Πραγμάτων και η Ήττα στο Όσλο

Η δεκαετία του 1980 ήταν μια περίοδος ήττας και υποχώρησης για τον παλαιστινιακό αγώνα. Ο πόλεμος του Λιβάνου το 1982 κατέληξε σε καταστροφή για την PLO, και το 1987 η πρώτη Ιντιφάντα καταπνίγηκε βάναυσα στη Λωρίδα της Γάζας και τη Δυτική Όχθη. Αυτές οι στρατιωτικές ήττες συνοδεύτηκαν από την αυξανόμενη απομόνωση της PLO σε ένα διεθνές πλαίσιο αυξημένης αμερικανικής επιθετικότητας και υποχώρησης της Σοβιετικής Ένωσης. Με την κατάρρευση της ΕΣΣΔ το 1991-92, η παγκόσμια τάξη πραγμάτων άλλαξε ριζικά. Αυτό προκάλεσε μια ιδεολογική στροφή στον παλαιστινιακό αγώνα, με την ηγεσία του να γίνεται όλο και πιο συντηρητική, απρόθυμη να αγωνιστεί και απελπισμένη για μια συμφωνία.

Τον Μάρτιο του 1991, ο Αμερικανός πρόεδρος Τζορτζ Μπους ο πρεσβύτερος ανακοίνωσε: «Ήρθε η ώρα να δοθεί ένα τέλος στην αραβοϊσραηλινή σύγκρουση» και μεσολάβησε για τις πρώτες ειρηνευτικές συνομιλίες στις οποίες συμμετείχαν το Ισραήλ και η Παλαιστίνη, καθώς και η Αίγυπτος, η Συρία, η Ιορδανία και ο Λίβανος. Ο διάδοχός του, ο Μπιλ Κλίντον, ακολούθησε τα βήματά του και αυτοανακηρύχθηκε ως ο ειρηνοποιός στη Μέση Ανατολή. Αυτές οι υπεροπτικές ιμπεριαλιστικές αξιώσεις των ΗΠΑ ήταν συμπτωματικές της περιόδου, η οποία χαρακτηριζόταν από την αμερικανική ηγεμονία και τον θρίαμβο του φιλελευθερισμού στον Ψυχρό Πόλεμο. Οι ΗΠΑ είχαν την πολυτέλεια να ξεκινήσουν μεγάλα σχέδια για την «ειρήνη επί της γης» κάτω από την Pax Americana. Φυσικά, η δική τους εκδοχή για ειρήνη ήταν η συνεχής υποταγή του παλαιστινιακού λαού και η σταθεροποίηση της ασφάλειας του Ισραήλ.

Αυτό είχε ως αποτέλεσμα στις αρχές της δεκαετίας του 1990 τις Συμφωνίες του Όσλο που έγιναν με τη μεσολάβηση των ΗΠΑ. Οι συμφωνίες αυτές σηματοδότησαν την τεράστια συνθηκολόγηση της PLO, η οποία αναγνώρισε το Σιωνιστικό κράτος, ανατρέποντας τον καταστατικό χάρτη της PLO του 1968 που είχε ορίσει την Παλαιστίνη ως «αδιαίρετη εδαφική μονάδα». Επιπλέον, η PLO αποδέχθηκε ότι οι εβραϊκοί εποικισμοί στη Δυτική Όχθη θα παρέμεναν υπό ισραηλινό έλεγχο και συμφώνησε να εγκαθιδρύσει την Παλαιστινιακή Αρχή (ΠΑ), η οποία, περιπολώντας τα εδάφη υπό παλαιστινιακό έλεγχο, θα λειτουργούσε ως επόπτης του Ισραήλ στη Δυτική Όχθη και τη Γάζα. Με το πρόσχημα των συνεχιζόμενων διαπραγματεύσεων, άφησαν το Ισραήλ να ελέγχει το νερό και συμφώνησαν ότι η ΠΑ δεν θα είχε καμία εξουσία όσον αφορά τις εξωτερικές σχέσεις, την εξωτερική ασφάλεια ή τους Ισραηλινούς στα υπό παλαιστινιακή διοίκηση εδάφη. Οι Συμφωνίες του Όσλο προσέφεραν ένα μίνι-κράτος τύπου μπαντουστάν, μια τραγελαφική υπόσχεση που δεν εκπληρώθηκε καν.

Ο στόχος των Συμφωνιών του Όσλο ήταν να καλμάρουν τους Παλαιστίνιους και να παγώσουν τη σύγκρουση αφήνοντας να αιωρείται η ελπίδα για μια λύση δύο κρατών. Οι Σιωνιστές εκμεταλλεύτηκαν τη συνθηκολόγηση της PLO για να πιέσουν τους Παλαιστίνιους πιο ασφυκτικά, μειώνοντας σταδιακά την επικράτειά τους και εξαπολύοντας συνεχείς επιθέσεις εναντίον της Γάζας και της Δυτικής Όχθης. Η διαδικασία αυτή κατέληξε στην υπογραφή

Edmonds/AP

Σεπτέμβριος 1993: Ο Γιάσερ Αραφάτ ανταλλάσσει χειραψία με τον Ισραηλινό Γιτζάκ Ράμπιν στον Λευκό Οίκο, σηματοδοτώντας τη συνθηκολόγηση της PLO με τις Συμφωνίες του Όσλο που υποστηρίζονταν από τους ιμπεριαλιστές.

των Συμφωνιών του Αβραάμ το 2020 υπό την κυβέρνηση Τραμπ, που έθεσαν τις βάσεις για την εξομάλυνση των σχέσεων των αραβικών κρατών με το Ισραήλ αναγνωρίζοντας την εθνική του κυριαρχία. Παρουσιαζόμενες ως θρίαμβος για το Ισραήλ, οι Συμφωνίες υποσχέθηκαν τον υποβιβασμό της παλαιστινιακής υπόθεσης στο περιθώριο της ιστορίας.

Ωστόσο, το σφίξιμο της μέγγενης γύρω από τους Παλαιστίνιους ήταν βέβαιο ότι θα προκαλούσε αντιδράσεις. Η ανοιχτή προδοσία της PLO οδήγησε τους Παλαιστίνιους να στρέφονται όλο και περισσότερο προς τη Χαμάς και άλλες Ισλαμιστικές δυνάμεις, οι οποίες προσέφεραν μια πιο ριζοσπαστική αντιπαράθεση με το Ισραήλ. Οι σποραδικές συγκρούσεις μεταξύ του Ισραήλ και της Χαμάς πάνω από μια δεκαετία κατέληξαν στη μετωπική επίθεση κατά του Ισραήλ με την Επιχείρηση Πλημμύρα του Αλ-Ακσά στις 7 Οκτωβρίου 2023. Αυτή η επίθεση, μαζί με τη γενοκτονική απάντηση του Ισραήλ, έκαναν θρύψαλα το status quo στην περιοχή και έβαλαν το τελευταίο καρφί στο φέρετρο των Συμφωνιών του Όσλο. Η αυξημένη ένταση και η βιαιότητα της σύγκρουσης διασταυρώνονται με την παρακμή της αμερικανικής ηγεμονίας, η οποία φέρνει μαζί της αυξημένη αναταραχή στον κόσμο. Είναι σε αυτό το νέο πλαίσιο που οι επαναστάτες πρέπει να προσεγγίσουν τα επόμενα βήματα στον αγώνα για την Παλαιστινιακή απελευθέρωση.

Μαρξιστικές Προοπτικές Σήμερα

Ενώ η επίθεση της Χαμάς έκανε θρύψαλα το status quo στην περιοχή, στη Μαρξιστική αριστερά το πολιτικό status quo του αποπροσανατολισμού και της συνθηκολόγησης δεν έχει μετακινηθεί ούτε εκατοστό. Οι σοσιαλιστές όλων των αποχρώσεων συνεχίζουν να κάνουν ζιγκ ζαγκ μεταξύ των δύο πόλων, του Σιωνισμού και του αραβικού εθνικισμού.

Στη δεξιά πτέρυγα, βρίσκουμε ομάδες όπως η Lutte Ouvrière στη Γαλλία και η Lotta Comunista στην Ιταλία, οι οποίες, παρά το γεγονός ότι εναντιώνονται στους βομβαρδισμούς του Ισραήλ στη Γάζα, καταγγέλλουν τον αγώνα για την απελευθέρωση των Παλαιστινίων ως αντιδραστικό εθνικιστικό σκοπό. Λίγο πιο αριστερά, αλλά στην ίδια ευρεία κατηγορία, βρίσκουμε την Επιτροπή για μια

Εργατική Διεθνή και τη Διεθνή Σοσιαλιστική Εναλλακτική, οι οποίες κρύβουν την απόρριψή τους για την εθνική απελευθέρωση της Παλαιστίνης πίσω από τη φιλελεύθερη αλληλεγγύη με το κίνημα και κενές αφηρημένες φράσεις, όπως η ακόλουθη:

> «Αυτό που χρειάζεται είναι ένα διεθνές, μαζικό κίνημα της εργατικής τάξης που θα ξεπεράσει τον μιλιταρισμό, τον εθνικισμό και τον σεχταρισμό. Ένα τέτοιο κίνημα πρέπει να αντιταχθεί στις άρχουσες τάξεις όλων των χωρών που επωφελούνται από τη διατήρηση του status quo και να ενώσει τους εργαζόμενους για να ανατρέψουν τα αντιδραστικά καθεστώτα στη βάση ενός επαναστατικού σοσιαλιστικού προγράμματος για την ειρήνη και τη σταθερότητα για όλους». (*Δική μας μετάφραση*)
>
> – «Τερματίστε τη Σφαγή στη Γάζα Μια για Πάντα», socialistalternative.org, 4 Ιουνίου

Τέτοιες κοινοτοπίες για την ενότητα της εργατικής τάξης ενάντια στον καπιταλισμό είναι ανούσιες αν δεν βασίζονται στην εθνική απελευθέρωση των Παλαιστινίων. Αυτό που πρέπει να γίνει κατανοητό είναι ότι το σημείο εκκίνησης για την ενότητα μεταξύ των εργατών στην Παλαιστίνη και το Ισραήλ είναι η απόρριψη του Σιωνισμού και ότι η σοσιαλιστική επανάσταση είναι δυνατή μόνο βάζοντας τις εθνικές προσδοκίες των Παλαιστινίων στο επίκεντρο.

Στο άλλο άκρο του φάσματος βρίσκονται εκείνοι οι αριστεροί που επικροτούν άκριτα την ηγεσία του παλαιστινιακού κινήματος. Το Κόμμα για τον Σοσιαλισμό και την Απελευθέρωση (PSL) στις ΗΠΑ είναι ανοιχτό σχετικά με αυτό: «Ο ρόλος του κινήματος στις Ηνωμένες Πολιτείες δεν είναι να επικρίνουμε την ιδεολογία ή τη στρατηγική του παλαιστινιακού απελευθερωτικού κινήματος, αλλά μάλλον να κάνουμε το χρέος μας για να υποστηρίξουμε τους Παλαιστίνιους στην αποτίναξη του ζυγού της αποικιοκρατίας, ώστε να μπορούν να αποφασίσουν οι ίδιοι πώς θέλουν να οργανώσουν την κοινωνία τους» («Γιατί το Παλαιστινιακό Κίνημα Είναι Ένας Αγώνας για Εθνική Απελευθέρωση», liberationnews.org, 3 Μαρτίου) [*δική μας μετάφραση*]. Οι περισσότεροι, όπως το βρετανικό SWP, δεν το κάνουν τόσο φανερά και επικρίνουν τις μεθόδους και την ιδεολογία της Χαμάς. Αλλά αυτές οι μεταγενέστερες σκέψεις σε καμία περίπτωση δεν αποσκοπούν στο να αμφισβητήσουν τη λαβή του εθνικισμού στον παλαιστινιακό αγώνα.

Για όλες αυτές τις ομάδες, ο ρόλος των κομμουνιστών δεν είναι να δώσουν στο κίνημα μια επαναστατική κατεύθυνση, αλλά να είναι πεζικάριοι των φιλελεύθερων και των εθνικιστών. Αυτό είναι το σημείο όπου οι δύο τάσεις ενώνονται. Ανεξάρτητα από τη θέση τους για την ίδια την Παλαιστίνη, οι περισσότερες Μαρξιστικές ομάδες επευφημούν το κίνημα διαμαρτυρίας, κρύβοντας κάτω από το χαλί το γεγονός ότι ηγείται από φιλοϊμπεριαλιστές φιλελεύθερους, ή προωθώντας ανοιχτά αυτούς τους ανθρώπους – από την πολιτικό του Δημοκρατικού Κόμματος των ΗΠΑ Ρασίντα Τλάιμπ μέχρι τον βουλευτή των Εργατικών και ανδρείκελο του ΝΑΤΟ Τζον ΜακΝτόνελ στη Βρετανία.

Τον πιο ύπουλο ρόλο παίζουν κεντριστές όπως η Left Voice της Τροτσκιστικής Φράξιας. Δεν έχουν κανένα πρόβλημα να αναγνωρίζουν μερικά από τα βασικά ζητήματα του κινήματος, γράφοντας σε ένα άρθρο τους για τις ΗΠΑ:

> «Ήδη από την αρχή του κινήματος, ομάδες όπως η Εβραϊκή Φωνή για την Ειρήνη και το Κόμμα του Σοσιαλισμού και της Απελευθέρωσης, καθώς και ηγέτες μη κερδοσκοπικών [οργανώσεων], χρησιμοποίησαν το κίνημα ως μια εκστρατεία πίεσης, σε αντίθεση με ένα κίνημα που σκοπό είχε να οικοδομήσει την ανεξάρτητη δύναμη της εργατικής τάξης και των καταπιεζόμενων λαών». (*Δική μας μετάφραση*)
>
> – «Το Κίνημα για την Παλαιστίνη Χρειάζεται Ανεξάρτητη, Εργατική Πολιτική», leftvoice.org, 7 Απριλίου

Αυτό είναι πολύ αληθινό. Αλλά τι πρακτικά συμπεράσματα βγάζει η Left Voice από αυτή την ανάλυση; Επικεντρώνει τις παρεμβάσεις της στο παλαιστινιακό κίνημα για να το σπάσει από τη φιλελεύθερη, κομματική ηγεσία του, αυτή του Δημοκρατικού Κόμματος; Όχι, δεν το κάνει. Το μεγαλύτερο μέρος της δραστηριότητάς της συνίσταται στο να προωθεί κενές εκκλήσεις για τη «μαζικοποίηση του κινήματος» και την οργάνωση «ενωτικών δράσεων στους δρόμους». Όταν επιδίδεται σε πολεμική με οργανώσεις σαν το PSL, μπορεί να επισημάνει πώς συνθηκολογούν με τη Χαμάς και το Κομμουνιστικό Κόμμα Κίνας και να επικρίνει ακόμη και το συμβιβασμό τους με τους Δημοκρατικούς. Αλλά η Left Voice δεν λέει λέξη για τις επευφημίες τους προς τη Ρασίντα Τλάιμπ, την κύρια φιγούρα στο Δημοκρατικό Κόμμα που δένει το παλαιστινιακό κίνημα με το κόμμα της γενοκτονίας. Στην πραγματικότητα, η Left Voice έχει αποφύγει προσεκτικά να εκθέσει τον προδοτικό ρόλο της Τλάιμπ.

Εκθέτοντας την Τλάιμπ στις ΗΠΑ, τον Μελανσόν στη Γαλλία και τον Τζον Μακντόνελ στη Βρετανία δεν αποτελεί ένα δευτερεύον ζήτημα. Για όποιον θέλει σοβαρά να βγάλει το παλαιστινιακό κίνημα από τη φιλελεύθερη τροχιά του, είναι ακριβώς αυτές οι «αριστερές» φιγούρες που πρέπει να εκτεθούν. Είναι ένα πράγμα να λέμε «πρέπει να εναντιωθούμε στους Δημοκρατικούς». Είναι άλλο πράγμα να λέμε: «Πρέπει να εναντιωθούμε στη Ρασίντα Τλάιμπ». Το πρώτο μπορεί να γίνει αποδεκτό μεταξύ ριζοσπαστών φιλελεύθερων. Το δεύτερο θα αντιμετωπίσει κατά πρόσωπο τις αυταπάτες τους.

Ακριβώς τον κεντρισμό που χαρακτηρίζει τη Left Voice ήταν που καταδίκασε ο Λένιν στην πολεμική του κατά του Κάουτσκι. Ο τελευταίος μπορούσε να καταδικάζει τον πόλεμο γενικά, ακόμα και τη δεξιά πτέρυγα του

BreakThrough News

Το PSL υποστηρίζει την απελευθέρωση της Παλαιστίνης, αλλά προωθεί πολιτικούς όπως η Ρασίντα Τλάιμπ (μιλάει στο συνέδριο του Ντιτρόιτ για την Παλαιστίνη τον Μάιο) που συνδέουν το κίνημα με το Δημοκρατικό Κόμμα της γενοκτονίας.

Σοσιαλδημοκρατικού Κόμματος. Αλλά ο Κάουτσκι αρνήθηκε να αγωνιστεί για μία διάσπαση με τα σοσιαλσοβινιστικά στοιχεία μέσα στο εργατικό κίνημα. Σήμερα, η Left Voice μπορεί να καλεί για τη ρήξη με τους Δημοκρατικούς γενικά. Αλλά αρνείται να παλέψει για μία διάσπαση με την «αριστερή» αστική συνιστώσα του κινήματος.

Αυτό είναι το κεντρικό καθήκον των κομμουνιστών και έχει υπάρξει η κατευθυντήρια αρχή της παρέμβασης της ΔΚΕ στο παλαιστινιακό κίνημα από τις 7 Οκτωβρίου. Στις χώρες όπου έχουμε παρέμβει, έχουμε επιδιώξει να δείξουμε την αναγκαιότητα της κομμουνιστικής ηγεσίας, βάζοντας μπροστά μια προοπτική που προωθεί συγκεκριμένα το κίνημα, ενώ ταυτόχρονα εκθέτει τους περιορισμούς και την προδοσία των σημερινών ηγετών του. Αυτή είναι η διαφορά ανάμεσα στους κεντριστές, που παρατηρούν το πρόβλημα μόνο για να το αποφύγουν, και τους επαναστάτες, που χαράζουν μια πορεία για να ξεπεράσουν τα εμπόδια προς τη νίκη.

* * *

Ο παλαιστινιακός απελευθερωτικός αγώνας εισέρχεται σε ένα νέο κεφάλαιο, το οποίο, για άλλη μια φορά, θέτει τους Μαρξιστές σε δοκιμασία. Στην Παλαιστίνη, οι επαναστάτες πρέπει να συμμετάσχουν ενεργά και να οργανώσουν τον αγώνα ενάντια στην ισραηλινή επίθεση, μεταξύ άλλων μέσω ενιαίων δράσεων με τις άλλες ομάδες της παλαιστινιακής αντίστασης. Αλλά πρέπει να αρνηθούν να μπερδέψουν τα λάβαρα και αντ' αυτού να χρησιμοποιούν κάθε ευκαιρία για να υποβάλλουν την ισλαμιστική στρατηγική σε ανελέητη κριτική, θέτοντας πάντα το συμφέρον του ευρύτερου κινήματος πάνω απ' όλα. Ταυτόχρονα, οι επαναστάτες πρέπει να εργαστούν μέσα στην ισραηλινή κοινωνία, κυρίως στην εργατική τάξη και το στρατό, για να προωθήσουν κάθε εκδήλωση οργής κατά της Σιωνιστικής κυβέρνησης, να τη συνδέσουν με την παλαιστινιακή υπόθεση και να προωθήσουν τη διάσπαση με όλες τις μορφές Σιωνισμού.

Στον Μουσουλμανικό κόσμο, οι επαναστάτες πρέπει να κινητοποιήσουν το διαδεδομένο φιλοπαλαιστινιακό συναίσθημα των εργατικών μαζών, να το συνδέσουν με την ιμπεριαλιστική καταπίεση ολόκληρης της περιοχής και να το προσανατολίσουν σε έναν αγώνα ενάντια στις διεφθαρμένες άρχουσες κλίκες. Η άνευ όρων εναντίωση στον ιμπεριαλισμό και η σθεναρή εναντίωση στους εθνικιστές είναι προϋποθέσεις για να ενωθούν όλοι οι εργάτες και οι αγρότες, και ιδιαίτερα εκείνοι που προέρχονται από καταπιεζόμενες εθνικές μειονότητες τις οποίες οι ιμπεριαλιστές επιδιώκουν να χρησιμοποιήσουν με σκοπό το διαίρει και βασίλευε (π.χ. οι Κούρδοι). Στον Παγκόσμιο Νότο, τα μποϊκοτάζ και οι διπλωματικές εκκλήσεις δεν οδηγούν πουθενά. Οι επαναστάτες πρέπει να κατευθύνουν τον αγώνα προς την αποδυνάμωση της θέσης των Αμερικανών ιμπεριαλιστών, της κύριας δύναμης πίσω από το Ισραήλ και επίσης του κύριου καταπιεστή τους.

Rebours/AP

Οκτώβριος 2000: Περιστατικό έξω από την Πόλη της Γάζας εν μέσω της Ιντιφάντα.

Στη Δύση, όπως περιγράφηκε παραπάνω, οι επαναστάτες πρέπει να αγωνιστούν για τη διάσπαση από τους φιλελεύθερους και ρεφορμιστές ηγέτες του κινήματος. Ειδικότερα, πρέπει να αγωνιστούν στο εργατικό κίνημα για να ξεσκεπάσουν τη σοσιαλσοβινιστική πολιτική των συνδικαλιστών ηγετών, δείχνοντας πώς η υποστήριξή τους στο Ισραήλ (ανοιχτή ή κρυφή) πάει χέρι χέρι με το σαμποτάζ των πιο στοιχειωδών αγώνων για τα προς το ζην των εργατών.

Σε όλα τα μέτωπα, η πάλη για την προώθηση της απελευθέρωσης της Παλαιστίνης φέρνει τους επαναστάτες αντιμέτωπους με την ανάγκη να αντιταχθούν κατά μέτωπο με αυτούς που την καθοδηγούν. Ο αιώνας συνθηκολόγησης του Μαρξιστικού κινήματος με τον Σιωνισμό ή τον εθνικισμό έχει πληρωθεί με το αίμα των Παλαιστινίων, έχει οδηγήσει σε αμέτρητες προδοσίες και ήττες και τους έχει στερήσει μια προλεταριακή λύση στην εθνική τους καταπίεση. Το καθήκον τώρα είναι να οικοδομήσουμε μια κομμουνιστική ηγεσία του παλαιστινιακού και του αντιιμπεριαλιστικού αγώνα – το βασικό στοιχείο που λείπει τα τελευταία 100 χρόνια. ■

Workers Hammer

Μπλοκ της Σπαρτακιστικής Ένωσης/Βρετανίας (SL/B) σε πορεία στο Λονδίνο, 13 Απριλίου.

Μπροσούρες της Διεθνούς Σοσιαλιστικής Εναλλακτικής (ISA), της Επαναστατικής Κομμουνιστικής Διεθνούς (RCI) και της Επαναστατικής Κομμουνιστικής Διεθνούς Τάσης (RCIT) υποστηρίζουν ότι η Κίνα είναι καπιταλιστική και ιμπεριαλιστική.

Κίνα...

(συνέχεια από τη σελίδα 40)

που κλείνουν τα μάτια στα εγκλήματα του ΚΚΚ και θεωρούν την Κίνα ένα σοσιαλιστικό μοντέλο προς μίμηση. Αλλά αυτή παραμένει μια μειοψηφική άποψη στο διεθνές Μαρξιστικό κίνημα. Οι περισσότερες οργανώσεις υποστηρίζουν ότι η Κίνα είναι καπιταλιστική και για κάποιες ακόμα και ιμπεριαλιστική δύναμη. Μεταξύ των κομμάτων που ισχυρίζονται ότι είναι Τροτσκιστικά, η Διεθνής Σοσιαλιστική Εναλλακτική (ISA), η Επαναστατική Κομμουνιστική Διεθνής (RCI-πρώην Διεθνής Μαρξιστική Τάση), η Τροτσκιστική Φράξια και πολλά άλλα υποστηρίζουν αυτή την άποψη. Το ίδιο ισχύει και για τους Σταλινικούς παλιάς κοπής, όπως το ΚΚΕ και τους περισσότερους Μαοϊκούς εκτός Κίνας, για παράδειγμα το MLPD στη Γερμανία και οι προσκείμενοι στον Σισόν στις Φιλιππίνες.

Είναι ενάντια σε αυτό το ρεύμα που θα επικεντρωθεί αυτό το άρθρο. Θα δείξουμε ότι, μακριά από το να προσφέρουν μια βιώσιμη πολιτική εναλλακτική στο ΚΚΚ, εκείνοι που υποστηρίζουν ότι η Κίνα είναι καπιταλιστική και ιμπεριαλιστική απλώς συμβιβάζονται με τις ΗΠΑ και τους συμμάχους τους. Όσον αφορά τα επιχειρήματα που χρησιμοποιούν, απορρίπτουν βασικές Μαρξιστικές αρχές για το κράτος και τον ιμπεριαλισμό. Αρχικά, θα αναφερθούμε στο γιατί η Κίνα δεν είναι ιμπεριαλιστική. Στη συνέχεια θα υποστηρίξουμε ότι παρά τη σημαντική καπιταλιστική διείσδυση, η Κίνα διατηρεί τα βασικά χαρακτηριστικά ενός παραμορφωμένου εργατικού κράτους. Το θεμελιώδες επιχείρημα που αναπτύσσεται σε όλο το κείμενο είναι ότι για την προώθηση των συμφερόντων της εργατικής τάξης το σημείο εκκίνησης πρέπει να είναι η εναντίωση στην παγκόσμια τάξη πραγμάτων ***που κυριαρχείται από τις ΗΠΑ.*** Αυτό είναι ένα καθήκον που απαιτεί την υπεράσπιση των εναπομεινάντων κατακτήσεων της Κινεζικής Επανάστασης του 1949, αλλά και την πάλη για μια πολιτική επανάσταση ενάντια στη Σταλινική γραφειοκρατία του ΚΚΚ, της οποίας η στρατηγική και οι πολιτικές οδηγούν την Κίνα στην καταστροφή.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ: Η ΚΙΝΑ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΙΜΠΕΡΙΑΛΙΣΤΙΚΗ

1) Μαρξισμός Εναντίον Εμπειρισμού

Ο όρος «ιμπεριαλισμός» ρίχνεται εδώ και εκεί από διάφορα άτομα σε κάθε είδους πλαίσιο. Για να αξιολογήσουμε αντικειμενικά τον ισχυρισμό ότι η Κίνα είναι ιμπεριαλιστική, είναι απαραίτητο να παραμερίσουμε το φιλελεύθερο θόρυβο και να προσεγγίσουμε το ζήτημα από Μαρξιστική σκοπιά. Η δυσκολία δεν είναι ο ορισμός του ιμπεριαλισμού. Οι περισσότεροι θα συμφωνήσουν με την σκοπιά του Λένιν ότι είναι:

> «ο καπιταλισμός στο στάδιο εκείνο της ανάπτυξης, στο οποίο έχει διαμορφωθεί η κυριαρχία των μονοπωλίων και του χρηματιστικού κεφαλαίου, έχει αποκτήσει εξαιρετική σημασία η εξαγωγή κεφαλαίου, έχει αρχίσει το μοίρασμα του κόσμου από τα διεθνή τραστ και έχει τελειώσει το μοίρασμα όλων των εδαφών της γης από τις μεγαλύτερες καπιταλιστικές χώρες».
>
> – *Ο Ιμπεριαλισμός, Ανώτατο Στάδιο του Καπιταλισμού* (1916)

Η διαμάχη προκύπτει όταν πρόκειται να προσδιοριστεί ποιες χώρες είναι σήμερα ιμπεριαλιστικές. Κάποιοι τοποθετούν την Κίνα, τη Βραζιλία, ακόμη και την Ελλάδα σε ένα συνεχές με τις ΗΠΑ, ενώ άλλοι αρνούνται ότι η Ιαπωνία και η Γερμανία είναι μεγάλες δυνάμεις.

Αυτό το ευρύ φάσμα απόψεων είναι τόσο πρόβλημα μεθόδου όσο και πρόβλημα προγράμματος. Είναι ουσιώδες να προσεγγίσουμε το ζήτημα του ιμπεριαλισμού όχι από την ηθική ή τα αφηρημένα ιδεώδη, αλλά στη συγκεκριμένη

Hirarchivum Press/Alamy· Taipei Times

Ο αγροτικός στρατός του Μάο νίκησε την κινεζική αστική τάξη στον εμφύλιο πόλεμο, αναγκάζοντάς την σε φυγή στην Ταϊβάν.

ιστορική του εξέλιξη, δηλαδή με τον διαλεκτικό υλισμό. Για παράδειγμα, η ανάλυση του καπιταλιστικού συστήματος που αναπτύχθηκε από τον Μαρξ εξετάζει πώς αυτό αναδύθηκε ως ξεχωριστός τρόπος παραγωγής από την ταξική πάλη της προηγούμενης φεουδαρχικής τάξης πραγμάτων. Ο ιμπεριαλισμός πρέπει να προσεγγιστεί με τον ίδιο τρόπο: ως ένα ζωντανό σύστημα έχει εξελιχθεί μέσα από την ταξική πάλη του περασμένου αιώνα, όπου η θέση μιας μεμονωμένης χώρας εντάσσεται ως μέρος του όλου.

Αυτή ***δεν είναι*** η μέθοδος που χρησιμοποιεί η Αριστερά. Ένα χυδαίο αλλά αντιπροσωπευτικό παράδειγμα του τρόπου με τον οποίο προσεγγίζουν το ερώτημα μπορεί να βρεθεί στο άρθρο της ISA με τίτλο «Είναι η Κίνα Ιμπεριαλιστική;» [Is China Imperialist?] (chinaworker.info, 14 Ιανουαρίου 2022). Για να απαντήσει στο ερώτημα, το άρθρο εξετάζει αν η Κίνα ανταποκρίνεται στα διάφορα σημεία από τον ορισμό του Λένιν. Έχει μονοπώλια; Εξάγει χρηματιστικό κεφάλαιο; Έχει μεγάλο στρατό; Μόλις τσεκαριστεί κάθε κουτάκι της λίστας, η Κίνα θεωρείται ιμπεριαλιστική.

Αυτό δεν είναι Μαρξισμός αλλά εμπειρισμός. Αντί να εξετάζει την ανάπτυξη της Κίνας μέσα στο πλαίσιο του παγκόσμιου συστήματος, η ISA κρίνει τον χαρακτήρα της απλά συγκρίνοντας εμπειρικά στοιχεία (μέγεθος του στρατού, ποσότητα εξαγόμενου κεφαλαίου κ.λ.π.) με μία αφηρημένη νόρμα (τον ορισμό του Λένιν). Μεταφερόμενο στη βιολογία, αυτό θα ήταν σαν να κατηγοριοποιούμε τα είδη κοιτάζοντας μόνο τα φυσικά χαρακτηριστικά και αγνοώντας την εξέλιξή τους. Το πρόβλημα με αυτή τη μέθοδο είναι ότι είναι σχεδόν εξ ολοκλήρου υποκειμενική, χωρίς να υπάρχει τρόπος να αποφασιστεί αντικειμενικά ποιο σύνολο χαρακτηριστικών είναι αποφασιστικό στον καθορισμό του περάσματος από την ποσότητα στην ποιότητα. Με αυτή την προσέγγιση, μπορεί να επιλεγεί ένα σύνολο γεγονότων για να «αποδείξει» ότι μια συγκεκριμένη χώρα είναι ιμπεριαλιστική, όπως ακριβώς μια διαφορετική επιλογή μπορεί να αποδείξει το αντίθετο.

Για να ξεπεράσουμε τέτοιες σχολαστικές λογομαχίες για το ποιος ανήκει στο ιμπεριαλιστικό κλαμπ, είναι απαραίτητο να προσεγγίσουμε το όλο ζήτημα εξετάζοντας πώς ο ιμπεριαλισμός έχει συγκεκριμένα εξελιχθεί ιστορικά. Και για να καθορίσουμε τη συγκεκριμένη θέση της Κίνας σε αυτό το σύστημα, είναι απαραίτητο να εντοπίσουμε τη δική της εξέλιξη μέσα σε εκείνη του συνολικού παγκόσμιου συστήματος. Μόνο με αυτόν τον τρόπο μπορούμε να έχουμε μια Μαρξιστική απάντηση στο πρόβλημα.

2) Η Παγκόσμια Τάξη Πραγμάτων των ΗΠΑ και η Κίνα

Το σημείο εκκίνησης για κάθε ανάλυση του σύγχρονου ιμπεριαλιστικού συστήματος πρέπει να είναι το 1945. Μέσα από τη μεγαλύτερη σφαγή της ανθρωπότητας, οι ΗΠΑ αναδύθηκαν ως η κυρίαρχη ιμπεριαλιστική δύναμη. Οι βασικοί πυλώνες της σημερινής παγκόσμιας τάξης πραγμάτων καθιερώθηκαν σε αυτό το πλαίσιο. Το αμερικανικό δολάριο ως παγκόσμιο αποθεματικό νόμισμα, ο ΟΗΕ, το ΔΝΤ, το ΝΑΤΟ και η Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβα (πρόγονος της Ευρωπαϊκής Ένωσης – ΕΕ) σχεδιάστηκαν όλα για να αντιμετωπίσουν την ΕΣΣΔ και να κατοχυρώσουν υπέρογκα προνόμια για τις ΗΠΑ. Οι άλλες καπιταλιστικές δυνάμεις – η Βρετανία, η Γαλλία, η Γερμανία και η Ιαπωνία – δεν είχαν άλλη επιλογή από το να ακολουθήσουν τις ΗΠΑ. Οι παλιές αποικιακές αυτοκρατορίες ραγδαία έπαψαν να παίζουν ανεξάρτητο ρόλο στην παγκόσμια πολιτική, όπου το στάτους και τα προνόμιά τους εξαρτήθηκαν από τις σχέσεις τους με τις ΗΠΑ.

Όσον αφορά την Κίνα, ένας αιώνας ιμπεριαλιστικής λεηλασίας την είχε υποβιβάσει σε καθεστώς νεοαποικίας. Η μόνιμη θέση που απέκτησε στο Συμβούλιο Ασφαλείας των ΗΕ αντανακλούσε απλώς ότι ήταν σύμμαχος των Αμερικανών κατά της Ιαπωνίας. Ωστόσο, η σχέση αυτή άλλαξε ριζικά όταν το 1949 ο αγροτικός στρατός του Μάο νίκησε το εθνικιστικό καθεστώς του Τσιανγκ Κάι Σεκ, με αποτέλεσμα τη φυγή της κινεζικής αστικής τάξης στην Ταϊβάν, την απελευθέρωση της Κίνας από τον ιμπεριαλιστικό ζυγό και την εγκαθίδρυση ενός εργατικού κράτους. Η Κινεζική Επανάσταση ήταν ένα ταπεινωτικό πλήγμα για τις ΗΠΑ και οδήγησε άμεσα στην κλιμάκωση του Ψυχρού Πολέμου. Για να σταματήσουν την εξάπλωση του κομμου-

νισμού και να αποφύγουν «μια άλλη Κίνα», οι Αμερικανοί εξαπέλυσαν το κυνήγι μαγισσών του Μακάρθι και επενέβησαν στρατιωτικά στην κορεατική χερσόνησο και αργότερα στο Βιετνάμ. Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου, οι ΗΠΑ και η Κίνα βρίσκονταν στους αντίθετους πόλους της παγκόσμιας τάξης πραγμάτων, που καθορίζονταν από τη σύγκρουση για τον κομμουνισμό, τους αποικιοκρατικούς αγώνες και την ΕΣΣΔ.

Αυτό άλλαξε ξανά απότομα το 1972, όταν ο Νίξον και ο Μάο σφράγισαν ένα σύμφωνο κατά της Σοβιετικής Ένωσης. Καθώς οι ΗΠΑ ηττούνταν στο Βιετνάμ, προσπάθησαν να ενισχύσουν τη θέση τους εκμεταλλευόμενες τη διαμάχη που είχε προκύψει μεταξύ της Σοβιετικής Ένωσης και της Κίνας. Οι σινοαμερικανικές σχέσεις βελτιώθηκαν περαιτέρω όταν ο Ντενγκ Σιάο Πινγκ ανέλαβε την εξουσία από τον Μάο και ξεκίνησε την «μεταρρύθμιση και το άνοιγμα», ένα πρόγραμμα οικονομικής φιλελευθεροποίησης. Λέγοντας αυτό, οι διμερείς σχέσεις είχαν έναν πολύ παράξενο χαρακτήρα. Οι δύο χώρες συνεργάστηκαν για να υπονομεύσουν τη Σοβιετική Ένωση, ωστόσο τα κοινωνικά τους καθεστώτα παρέμειναν θεμελιωδώς ανταγωνιστικά.

Το 1991, η κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης σηματοδότησε μια δραματική καμπή στην παγκόσμια κατάσταση και προανήγγειλε μια νέα εποχή για τις σχέσεις μεταξύ Κίνας και Δύσης. Με την ΕΣΣΔ να μην υπάρχει, οι ΗΠΑ έγιναν η αδιαμφισβήτητη παγκόσμια δύναμη. Η αμερικανική κυριαρχία και το άνοιγμα της κινεζικής αγοράς δημιούργησαν τις συνθήκες για τη μαζική επέκταση των ξένων επενδύσεων και του εμπορίου, γνωστή ως παγκοσμιοποίηση. Η Κίνα έγινε το βιομηχανικό κέντρο του κόσμου, όπου οι ξένες εταιρείες μπορούσαν να υπολογίζουν σε φθηνό εργατικό δυναμικό, κρατικό σχεδιασμό και εργασιακή ειρήνη εγγυημένη από το ΚΚΚ.

Από την πλευρά των ΗΠΑ, η απελευθέρωση της αγοράς στην Κίνα αντιπροσώπευε μια τεράστια ευκαιρία. Επιπλέον, εφόσον η φιλελεύθερη δημοκρατία είχε «κερδίσει τον Ψυχρό Πόλεμο», ο κινεζικός Κομμουνισμός δεν θεωρούνταν πλέον απειλή, αλλά απλώς ένας αναχρονισμός που θα ξεπερνιόταν μέσω της οικονομικής ενσωμάτωσης με τη Δύση. Αυτή η διάθεση εκφράστηκε με σαφήνεια από τον πρόεδρο των ΗΠΑ Μπιλ Κλίντον, ο οποίος πίστευε ότι «με την ένταξή της στον ΠΟΕ [Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου], η Κίνα δεν συμφωνεί απλώς να εισάγει περισσότερα από τα προϊόντα μας· συμφωνεί να εισάγει μία από τις πιο πολύτιμες αξίες της δημοκρατίας: την οικονομική ελευθερία.... Και όταν τα άτομα έχουν τη δύναμη... να πραγματοποιήσουν τα όνειρά τους, θα απαιτήσουν μεγαλύτερο ρόλο» (9 Μαρτίου 2000).

Reuters

Η Κίνα προσχωρεί στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου, συμβολίζοντας την ένταξή της στην παγκόσμια αγορά που κυριαρχείται από τις ΗΠΑ, Νοέμβριος 2001.

Από τη σκοπιά του ΚΚΚ, η νέα εποχή ήταν γεμάτη κινδύνους. Η κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης αποτέλεσε μία προειδοποίηση για το τι θα συνέβαινε αν το κόμμα έχανε τον πολιτικό του έλεγχο στη χώρα. Ταυτόχρονα, η εξέγερση της Τιενανμέν το 1989 είχε δείξει ότι οι μάζες ήταν ανήσυχες και απαιτούσαν καλύτερες συνθήκες. Η εμπλοκή λύθηκε το 1992 με τη «Νότια περιοδεία» του Ντενγκ, μια εκστρατεία για να θέσει το κόμμα σταθερά πίσω από την ατζέντα του για την απελευθέρωση της αγοράς. Η ιδέα ήταν ότι η επαρκής οικονομική ανάπτυξη θα μείωνε την πολιτική δυσαρέσκεια και θα εδραίωνε την εξουσία του καθεστώτος.

Αυτό αποδείχθηκε επιτυχές. Σε αντίθεση με τις αμερικανικές προσδοκίες, η οικονομική ενσωμάτωση της Κίνας δεν οδήγησε σε πτώση του ΚΚΚ ή σε διάλυση των κρατικών μονοπωλίων. Η σύγκλιση των συμφερόντων του ΚΚΚ και των ξένων καπιταλιστών στις δεκαετίες του 1990 και του 2000 μείωσε συνολικά την πίεση στο καθεστώς και επέτρεψε στην Κίνα να αναπτυχθεί με απίστευτη ταχύτητα, συνδυάζοντας τον κρατικό έλεγχο της οικονομίας με την απελευθέρωση των ροών κεφαλαίου και την επέκταση του εμπορίου.

Είναι ουσιώδες να κατανοήσουμε αυτή τη δυναμική. Η εκρηκτική ανάπτυξη της Κίνας σημειώθηκε μέσω της ***ενσωμάτωσής*** της στο οικονομικό σύστημα των ΗΠΑ, ***όχι*** σε αντίθεση με αυτό. Η εξωτερική πολιτική της Κίνας –όπως όλων των Σταλινικών καθεστώτων– καθοδηγείται συνεχώς από τον στόχο της επίτευξης μιας ειρηνικής συνύπαρξης με τον ιμπεριαλισμό. Στην πραγματικότητα, μέχρι σήμερα η Κίνα δεν έχει αμφισβητήσει κανέναν από τους βασικούς πυλώνες της αμερικανικής κυριαρχίας. Εντάχθηκε στον ΠΟΕ, υποστηρίζει το ΔΝΤ και τα ΗΕ και εξακολουθεί να κάνει εμπόριο και να επενδύει συντριπτικά σε αμερικανικά δολάρια. Καίρια, η Κίνα δεν έχει κάνει τίποτα για να αντικαταστήσει τις ΗΠΑ ως τον παγκόσμιο στρατιωτικό επιβολέα.

3) Η Παρακμή της Αμερικανικής Ηγεμονίας

Η αντίφαση στην καρδιά της σημερινής παγκόσμιας κατάστασης είναι ότι ενώ η ηγεμονία των ΗΠΑ δημιούργησε τις συνθήκες για την Κίνα και άλλες χώρες του Παγκόσμιου Νότου να αναπτυχθούν σημαντικά, αυτό με τη σειρά του αποδυνάμωσε την αμερικανική θέση. Η αμερικανική άρχουσα τάξη το κατανοεί αυτό και υπονομεύει όλο και περισσότερο τους κύριους πυλώνες του δικού της φιλελεύθερου δημοκρατικού παγκόσμιου συστήματος. Ο Ντόναλντ Τραμπ έχει υπάρξει εμβληματική μορφή αυτής της μετάβασης, δηλώνοντας το 2015 ξεκινώντας την πρώτη του προεδρική υποψηφιότητα:

> «Αυτή τη στιγμή, σκεφτείτε αυτό: Χρωστάμε στην Κίνα 1,3 τρισεκατομμύρια. Χρωστάμε στην Ιαπωνία περισσότερα από αυτά. Έρχονται λοιπόν, παίρνουν τις δουλειές μας, παίρνουν τα χρήματά μας, και μετά μας δανείζουν πίσω τα χρήματα, και εμείς τους πληρώνουμε τόκους, και μετά το δολάριο ανεβαίνει, οπότε η συμφωνία τους γίνεται ακόμα καλύτερη.
> «Πόσο ηλίθιοι είναι οι ηγέτες μας; Πόσο ηλίθιοι είναι αυτοί οι πολιτικοί που επιτρέπουν να συμβεί αυτό; Πόσο ηλίθιοι είναι;»

Συμβολίζοντας το πώς η φιλελεύθερη τάξη πραγμάτων γίνεται εμπόδιο για τις ίδιες τις ΗΠΑ, η Ουάσιγκτον απειλεί με κυρώσεις το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο για τη διερεύνηση του Ισραήλ, εξετάζει την απόσυρση της χρηματοδότησης στα ΗΕ και μερικές φορές μιλάει ακόμη και κατά του ΝΑΤΟ και της ΕΕ. Το ΚΚΚ από την πλευρά του εξακολουθεί να πιστεύει ότι η παγκοσμιοποίηση είναι μια αναλλοίωτη δύναμη της ιστορίας και ότι η Κίνα μπορεί να συνεχίσει να αναπτύσσεται εντός των κανόνων που έχουν θεσπίσει οι ΗΠΑ. Βρισκόμαστε τώρα στην παράξενη κατάσταση κατά την οποία η Κίνα κηρύττει το ελεύθερο εμπόριο και το διεθνές δίκαιο, ενώ οι ΗΠΑ και η ΕΕ προάγουν τον προστατευτισμό και αψηφούν τους δικούς τους διεθνείς κανόνες.

Συνολικά, η τρέχουσα περίοδος είναι πολύ διαφορετική από εκείνη που προηγήθηκε του Α' Παγκοσμίου Πολέμου, την κλασική περίοδο των ενδοϊμπεριαλιστικών ανταγωνισμών. Εκείνη την εποχή, οι εγκαθιδρυμένες αυτοκρατορίες της Γαλλίας, της Βρετανίας και της Ρωσίας βρέθηκαν αντιμέτωπες με αναδυόμενες ιμπεριαλιστικές δυνάμεις (Γερμανία, Ιαπωνία και ΗΠΑ) που επέκτειναν επιθετικά τις δικές τους αποικιακές αυτοκρατορίες. Στις αρχές της δεκαετίας του 1900, το ιμπεριαλιστικό σύστημα ήταν ***κατακερματισμένο*** και η αστάθεια προερχόταν από τις επεκτατικές ορέξεις των νέων αλλά ήδη εδραιωμένων ***αυτοκρατοριών***.

Από το 1945, το ιμπεριαλιστικό σύστημα έχει ***ενοποιηθεί***. Σήμερα, το ιδιαίτερα ενσωματωμένο ιμπεριαλιστικό καρτέλ, στο οποίο κυριαρχούν οι ΗΠΑ, καταρρέει ολοένα και περισσότερο λόγω της ανάδυσης διαφόρων ***περιφερειακών δυνάμεων***. Αυτές είναι χώρες που έχουν πολιορκηθεί από τις ΗΠΑ και τους συμμάχους τους τις τελευταίες δεκαετίες, αλλά τώρα απαιτούν να γίνουν σεβαστά τα περιφερειακά και εσωτερικά τους συμφέροντα. Δεδομένου ότι η σταθερότητα του παγκόσμιου συστήματος εξαρτάται από την αδιαμφισβήτητη αμερικανική κυριαρχία, αυτές οι σχετικά περιορισμένες φιλοδοξίες αντιπροσωπεύουν μια υπαρξιακή απειλή και είναι αυτό που κρύβεται πίσω από την αναταραχή της τρέχουσας εποχής.

Τοποθετώντας την ανάπτυξη της Κίνας μέσα στο ιμπεριαλιστικό σύστημα της μετασοβιετικής περιόδου, είναι σαφές ότι δεν έχει ακολουθήσει σε καμία περίπτωση μια επεκτατική ιμπεριαλιστική πορεία – στο ελάχιστο, αυτό θα απαιτούσε τη ρήξη με την αμερικανική οικονομική τάξη πραγμάτων. Στην πραγματικότητα, βλέπουμε ότι παρά το οικονομικό βάρος της Κίνας –πολύ μεγαλύτερο από εκείνο της ΕΣΣΔ– έχει ακολουθήσει μια υποτονική εξωτερική πολιτική επικεντρωμένη σε συντριπτικό βαθμό στη διατήρηση του status quo. Αλλά ακόμη και αν εξετάσουμε τη Ρωσία, η οποία έχει ακολουθήσει μια πολύ πιο συγκρουσιακή στρατηγική, βλέπουμε ότι δεν έχει επεκταθεί επιθετικά αλλά αντιδρά στα σχέδια της Αμερικής σε σχέση με την περιφέρειά της και τους συμμάχους της (Γεωργία, Ουκρανία, Συρία). Η Ρωσία αμφισβητεί τις ΗΠΑ, αλλά δεν ανταγωνίζεται για την παγκόσμια ηγεσία. Επί της ουσίας, η παγκόσμια πολιτική είναι ένα παιχνίδι μηδενικού αθροίσματος. Η ανάδυση ενός νέου ιμπεριαλιστικού μπλοκ δεν μπορεί να συμβεί χωρίς να επιφέρει μια τεράστια ήττα ή να διαλύσει την ιμπεριαλιστική συμμαχία που κυριαρχεί στον κόσμο από το 1945.

4) Ειρηνικός Ιμπεριαλισμός;

Το πρώτο λάθος που κάνουν όσοι υποστηρίζουν ότι η Κίνα είναι ιμπεριαλιστική είναι να θεωρούν ότι μια νέα ιμπεριαλιστική παγκόσμια δύναμη θα μπορούσε να αναδυθεί με εντελώς ειρηνικά μέσα. Είτε μιλάμε για τη Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία της αρχαιότητας είτε για το σύγχρονο ιμπεριαλιστικό σύστημα που περιγράφει ο Λένιν, ο ιμπεριαλισμός απαιτεί στρατιωτικό εξαναγκασμό. Το γεγονός ότι ο μιλιταρισμός είναι προϊόν των οικονομικών σχέσεων δεν τον καθιστά σε καμία περίπτωση προαιρετικό χαρακτηριστικό. Η εκμετάλλευση μπορεί να επιβληθεί μόνο μέσω της βίας.

Η αποφασιστική σημασία της στρατιωτικής ισχύος έχει κάπως καμουφλαριστεί τις τελευταίες τρεις δεκαετίες από τη συντριπτική στρατιωτική κυριαρχία των ΗΠΑ. Η αδιαμφισβήτητη αμερικανική ισχύς δημιούργησε τις συνθήκες για μια εξαιρετικά ενοποιημένη παγκόσμια οικονομία, η οποία φαίνεται εκ πρώτης όψεως να λειτουργεί σε μεγάλο βαθμό με ειρηνικά μέσα. Δισεκατομμυριούχοι από τη Σαουδική Αραβία, τη Γερμανία ή την Ινδία μπορούν να επενδύουν τα χρήματά τους στο εξωτερικό χωρίς να χρειάζεται να ανησυχούν ότι η περιουσία τους θα κατασχεθεί ή τα δάνειά τους θα ακυρωθούν. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι ο στρατός των ΗΠΑ έχει λειτουργήσει ως ο επιβολέας ολόκληρου του σύγχρονου ιμπεριαλιστικού συστήματος. Σε αντάλλαγμα για την υπηρεσία της εγγύησης των δικαιωμάτων ατομικής ιδιοκτησίας στους καπιταλιστές σε όλο τον κόσμο, οι ΗΠΑ αποσπούν ένα δυσανάλογο μερίδιο της υπεραξίας μέσω του αμερικανικού δολαρίου και του ελέγχου των βασικών κέντρων και θεσμών του παγκόσμιου χρηματιστικού κεφαλαίου.

Είναι κρίσιμο να κατανοήσουμε ότι μέχρι σήμερα η σταθερότητα της παγκόσμιας οικονομίας στηρίζεται στον αμερικανικό στρατό. Διαθέτει τουλάχιστον 750 βάσεις σε 80 χώρες. Οι ΗΠΑ και οι σύμμαχοί τους ελέγχουν όλα τα σημαντικά θαλάσσια περάσματα: τις διώρυγες του Παναμά και του Σουέζ, τα στενά της Μαλάκα, του Γιβραλτάρ και του Ορμούζ. Η ναυτική δύναμη της Κίνας αυξάνεται, αλλά ο Ειρηνικός παραμένει σε μεγάλο βαθμό μια αμερικανική λίμνη, όπως ο Ατλαντικός και ο Ινδικός Ωκεανός

Universal Images Group

U.S. Navy

Μαχητικά αεροσκάφη των ΗΠΑ πετούν πάνω από φλεγόμενα πεδία πετρελαίου του Κουβέιτ, κατά τον Πόλεμο του Κόλπου το 1991. Δεξιά: Το πλοίο USS Wasp φτάνει στον κόλπο της Σούδας. Η βάση της Σούδας έχει στρατηγικό ρόλο για τις επιχειρησιακές αποστολές των ΗΠΑ και των συμμάχων τους στη Μέση Ανατολή και για τη διατήρηση της κυριαρχίας τους στην ευρύτερη περιοχή.

και η Μεσόγειος. Από το 1945, ο αμερικανικός στρατός έχει επέμβει στο εξωτερικό σε περισσότερες από 200 συγκρούσεις. Μεμονωμένα, πολλές από αυτές τις επεμβάσεις φαίνεται να έχουν μικρή οικονομική ή στρατηγική σημασία. Πρέπει να θεωρούνται ως επιδείξεις της αμερικανικής δύναμης που εξυπηρετούν τη διατήρηση της ειρήνης στο διεθνές σύστημα συνολικά.

Έχουμε ήδη δει πώς η οικονομική ανάπτυξη της Κίνας έχει πραγματοποιηθεί πλήρως εντός των βασικών θεσμών του ιμπεριαλιστικού συστήματος των ΗΠΑ. Ακόμη και αν η Κίνα ήταν καπιταλιστική, για να γίνει ιμπεριαλιστική θα έπρεπε να έρθει σε ρήξη με το αμερικανικό σύστημα και να διασφαλίσει τα παγκόσμια οικονομικά της συμφέροντα μέσω της δικής της στρατιωτικής ισχύος και των δικών της θεσμών. Μια γρήγορη ματιά στην παγκόσμια κατάσταση καθιστά σαφές ότι η Κίνα δεν έχει κάνει κανένα σοβαρό βήμα προς αυτή την κατεύθυνση. Στην πραγματικότητα είναι η μόνη σημαντική στρατιωτική δύναμη που δεν έχει επέμβει στο εξωτερικό τα τελευταία 40 χρόνια (οι ειρηνευτικές δυνάμεις του ΟΗΕ δεν υπολογίζονται).

Μέχρι σήμερα, όταν η Κίνα πραγματοποιεί επενδύσεις και δάνεια στο εξωτερικό, συνεχίζει να βασίζεται πρώτα και κύρια στους θεσμούς της αμερικανικής κυριαρχίας και όχι στη δική της στρατιωτική ισχύ. Χωρίς αυτό το βασικό χαρακτηριστικό, η Κίνα δεν μπορεί να θεωρηθεί ιμπεριαλιστική δύναμη. Το να υποστηρίζεις το αντίθετο είναι σαν να ζωγραφίζεις τον ιμπεριαλισμό με πασιφιστικά χρώματα. Αυτό θα σήμαινε ότι οι χώρες σε όλο τον κόσμο αποδέχονται την υπερεκμετάλλευσή τους με καθαρά εμπορικούς όρους και ότι ο κόσμος έχει ήδη ξαναμοιραστεί μεταξύ των μεγάλων δυνάμεων με εντελώς ειρηνικό τρόπο.

Τι γίνεται με χώρες όπως η Γερμανία και η Ιαπωνία; Και αυτές εξαρτώνται από τον αμερικανικό στρατό. Αυτό σημαίνει ότι δεν είναι ιμπεριαλιστικές; Όχι, δεν σημαίνει αυτό. Τόσο η Γερμανία όσο και η Ιαπωνία έκαναν προσπάθειες να αμφισβητήσουν την υπεροχή των ΗΠΑ –με καταστροφικές συνέπειες– και μετά την ήττα τους, είναι εταίροι του αμερικανικού συστήματος. Και οι δύο κατέχουν προνομιούχες θέσεις στην παγκόσμια οικονομία ως αποτέλεσμα της συμμαχίας τους με τις ΗΠΑ. Αυτό διαφέρει από

την Κίνα, η οποία έχει υπάρξει πάντα παρείσακτη παρά τη βαθιά οικονομική ενσωμάτωση των τελευταίων δεκαετιών.

5) Ποιες Χώρες Καταπιέζει η Κίνα;

Προφανώς δεν μπορεί να υπάρξει ιμπεριαλισμός χωρίς την καταπίεση ξένων χωρών. Αυτό θέτει το ερώτημα: Ποιες χώρες καταπιέζει η Κίνα; Δεν υπάρχει καμία αμφιβολία ότι το πολιτικό καθεστώς στην Κίνα καταπιέζει τον ίδιο της το λαό. Είναι επίσης σαφές ότι η Κίνα καταπιέζει τις εθνικές μειονότητες εντός των συνόρων της. Αλλά αν αυτό είναι το μόνο που χρειάζεται για να είναι ιμπεριαλιστική, το Ιράκ και η Σρι Λάνκα θα πληρούσαν τα κριτήρια. Οι περισσότερες χώρες καταπιέζουν τις εθνικές μειονότητες εντός των συνόρων τους και όλες οι χώρες κυβερνούν εις βάρος του λαού τους. Αυτό δεν τις καθιστά ιμπεριαλιστικές.

«Αλλά τι γίνεται με την Πρωτοβουλία Μια Ζώνη, Ένας Δρόμος» (BRI), κραυγάζει η ISA & ΣΙΑ. «Δεν είναι ένα εκμεταλλευτικό ιμπεριαλιστικό σχέδιο;» Είναι αλήθεια ότι η Κίνα έχει επενδύσει δισεκατομμύρια (σε αμερικανικά δολάρια) σε χώρες της Αφρικής και της Ασίας, κατασκευάζοντας υποδομές και φορτώνοντάς τες με χρέος. Δεν υπάρχει επίσης καμία αμφιβολία ότι η Κίνα δεν κάνει τέτοιες επενδύσεις ξεκινώντας από τα συμφέροντα των εργατών. Έχει επιτεθεί στα συνδικαλιστικά δικαιώματα, έχει διαφθείρει αξιωματούχους, έχει περιφρονήσει το τοπικό αίσθημα και έχει υποστηρίξει κάθε είδους αντιδραστικά καθεστώτα. Ωστόσο, το ερώτημα δεν είναι αν οι πράξεις της Κίνας είναι καλοπροαίρετες, αλλά αν έργα όπως η BRI έχουν μετατρέψει την Κίνα σε ιμπεριαλιστικό αφέντη. Δηλαδή, η Κίνα χρησιμοποιεί βία για να επιβάλει τη θέλησή της σε χώρες όπου έχει πραγματοποιήσει σημαντικές επενδύσεις;

Ας δούμε τη Σρι Λάνκα, το πρότυπο της κινεζικής «διπλωματίας της παγίδας χρέους». Η Σρι Λάνκα, ως γνωστόν, δεν ήταν σε θέση να πληρώσει τους τόκους των κινεζικών δανείων που συγκέντρωσε για την κατασκευή ενός νέου λιμανιού και το μίσθωσε στην Κίνα για 99 χρόνια. Αλλά εξουσιάζει η Κίνα τη Σρι Λάνκα; Όχι. Όταν το 2022 η χώρα δεν ήταν σε θέση να πληρώσει τους ξένους πιστωτές της (σε δολάρια ΗΠΑ), δεν ήταν η Κίνα που όρμησε να υπαγορεύσει τους όρους. Όπως πάντα ήταν το ΔΝΤ και οι διαπραγματεύσεις με τους πιστωτές έγιναν στην Ουάσιγκτον, όχι στο Πεκίνο. Ακόμη και δυτικοί παρατηρητές αναγκάστηκαν να παραδεχτούν ότι η κρίση χρέους της Σρι Λάνκα δεν οφειλόταν σε κινεζικά δάνεια.

Τι γίνεται με το Πακιστάν; Το 2017, η Επαναστατική Κομμουνιστική Διεθνής Τάση (RCIT) έβγαλε μια ανακοίνωση διακηρύσσοντας: «Ο Οικονομικός Διάδρομος Κίνας-Πακιστάν Είναι Ένα Έργο του Κινεζικού Ιμπεριαλισμού Για την Αποικιοποίηση του Πακιστάν!» Η ISA από την πλευρά της ισχυρίζεται ότι το Πακιστάν είναι μέρος του ιμπεριαλιστικού μπλοκ της Κίνας ενάντια στις ΗΠΑ («"Η Άνοδος της Κίνας"– Μια Απαρχαιωμένη Άποψη») [«"China's Rise"– An Outdated View,»] chinaworker.info, 24 Απριλίου. Οποιοσδήποτε με τις πιο βασικές γνώσεις για το Πακιστάν γνωρίζει ότι αυτό είναι απόλυτη ανοησία. Ενώ η Κίνα έχει στενές σχέσεις με το Πακιστάν, οι ΗΠΑ κάνουν κουμάντο. Αυτό φάνηκε με απόλυτη σαφήνεια μόλις το 2022, όταν οι ΗΠΑ συνωμότησαν με την πακιστανική στρατιωτική ελίτ για να απομακρυνθεί από το αξίωμα και να φυλακιστεί ο πρόεδρος Ιμράν Χαν. Σε απάντηση, η Κίνα δεν έκανε τίποτα.

Οι ισχυρισμοί περί «κινεζικού ιμπεριαλισμού» είναι ίσως πιο τραγελαφικοί όταν αφορούν την Αφρική. Οι Δυτικές δυνάμεις καταπιέζουν την Αφρική για αιώνες, κρατώντας την ήπειρο σε κατάσταση εξαθλίωσης και συγκρούσεων. Είναι οι γαλλικές και αμερικανικές στρατιωτικές βάσεις που καλύπτουν την ήπειρο, όχι τα κινεζικά φυλάκια (η μοναδική ξένη βάση τους είναι στο Τζιμπουτί). Είναι η Γαλλία που κατέχει τα μισά συναλλαγματικά αποθέματα και ελέγχει τα νομίσματα περισσότερων από δώδεκα αφρικανικών χωρών. Και όπως οπουδήποτε αλλού, οι κρίσεις χρέους εκδηλώνονται με πληρωμές σε δολάρια και ευρώ, όχι σε ρενμίνμπι.

Για άλλη μια φορά, αυτό δεν σημαίνει ότι η Κίνα παίζει έναν καλοπροαίρετο ρόλο στην Αφρική. Κάθε άλλο. Το θέμα είναι απλώς ότι η Κίνα δεν επιβάλλει τη θέλησή της με εξαναγκασμό σε καμία χώρα της Αφρικής. Δεν είναι η Κίνα που κατέστρεψε τη Λιβύη, τη Σομαλία, το Μάλι, τον Νίγηρα, το Τσαντ και τόσες άλλες χώρες. Σε όλες αυτές τις περιπτώσεις, υπεύθυνοι είναι οι Δυτικοί ιμπεριαλιστές.

Αυτό μας φέρνει στις θάλασσες της Νότιας και Ανατολικής Κίνας. Επιθυμεί η Κίνα να μετατρέψει τον Ειρηνικό σε κινεζική λίμνη; Εμείς πιστεύουμε πως όχι. Αλλά ακόμη και αν το ήθελε, αυτό δεν την καθιστά ιμπεριαλιστική. Είναι απαραίτητο να γίνουμε συγκεκριμένοι: ποια είναι η κατάσταση όπως έχει σήμερα; Από την ήττα της Ιαπωνίας

Χάρτης του Spartacist. Catama, Japan Forward

στον Β’ Παγκόσμιο Πόλεμο, η Αμερική είναι ο αφέντης του Ειρηνικού. Αρκεί να κοιτάξει κανείς τον χάρτη για να δει ότι η Κίνα είναι πλήρως περικυκλωμένη από συμμάχους της Αμερικής, οι περισσότεροι από τους οποίους καλωσορίζουν τα αμερικανικά στρατεύματα στο έδαφός τους. Οι Φιλιππίνες, η Νότια Κορέα, η Ινδονησία, η Ταϊβάν – καμία από αυτές τις χώρες δεν καταπιέζεται από την Κίνα, όλες κυριαρχούνται από τους Αμερικανούς.

Αυτή δεν ήταν μια ειρηνική και σταδιακή διαδικασία. Εγκαθιδρύθηκε με τον βομβαρδισμό του Τόκιο, το ολοκαύτωμα της Χιροσίμα και του Ναγκασάκι, τον πόλεμο της Κορέας, τη σφαγή των Κομμουνιστών της Ινδονησίας και αμέτρητα άλλα εγκλήματα. Οι απολογητές του Δυτικού ιμπεριαλισμού ουρλιάζουν για τη στρατιωτική ανάπτυξη της Κίνας στην περιοχή. Αλλά πού έχει εισβάλει η Κίνα; Αρκεί να δει κανείς αντικειμενικά τα γεγονότα για να διαπιστώσει ότι οι κραυγές περί κινεζικού ιμπεριαλισμού στον Ειρηνικό δεν είναι παρά χοντροειδής συνθηκολογήσεις με το status quo της αμερικανικής κυριαρχίας.

Όσον αφορά την Ταϊβάν, η περίπτωσή της είναι αρκετά μοναδική. Ιστορικά ήταν μέρος της Κίνας. Μετά την Επανάσταση του 1949, έγινε καταφύγιο για την κινεζική καπιταλιστική τάξη. Έκτοτε, η Ταϊβάν έχει συνειδητά οικοδομηθεί από τους Αμερικανούς ως προγεφύρωμα για να φέρουν την Κίνα και πάλι υπό ιμπεριαλιστική κυριαρχία. Είναι αλήθεια ότι σήμερα οι περισσότεροι άνθρωποι στο νησί δεν επιθυμούν την επανένωση με την Κίνα. Αυτό συμβαίνει σε μεγάλο βαθμό επειδή το ΚΚΚ προσφέρει μόνο καταστολή και διατήρηση του καπιταλισμού εκεί. Αλλά αυτό δεν αλλάζει το γεγονός ότι η διαμάχη για την Ταϊβάν αφορά την ιμπεριαλιστική κυριαρχία της Ασίας από τις ΗΠΑ και την Ιαπωνία. Είναι αυτή η κυριαρχία που εξηγεί τον διαχωρισμό της Ταϊβάν από την ηπειρωτική χώρα. Ένας πόλεμος για την Ταϊβάν θα ήταν ένας πόλεμος για την ολοκλήρωση της Επανάστασης του 1949, όχι ένας πόλεμος αυτοκρατορικής κατάκτησης από την Κίνα.

6) Πολιτικές Συνέπειες

Ο σάλος για τον κινεζικό και ρωσικό ιμπεριαλισμό εξυπηρετεί μόνο για να καλύψει το γεγονός ότι είναι μια μικρή ομάδα δυνάμεων υπό την ηγεσία των ΗΠΑ που καταπιέζει ολόκληρο τον πλανήτη. Ούτε η Κίνα ούτε η Ρωσία καταπιέζουν έθνη πέρα από τα άμεσα σύνορα ή την περιφέρειά τους. Στην πραγματικότητα είναι αυτοί που πολιορκούνται εδώ και δεκαετίες από τον Δυτικό ιμπεριαλισμό.

Το σημείο εκκίνησης για την επαναστατική στρατηγική και την ενοποίηση του προλεταριάτου στην Ανατολική Ασία ή την Ανατολική Ευρώπη πρέπει να είναι η εκδίωξη του αμερικανικού ιμπεριαλισμού από την περιοχή. Αυτό σημαίνει ότι είναι απαραίτητο να υποστηρίξουμε το ΚΚΚ ή το Κρεμλίνο; Φυσικά και όχι. Οι αντιδραστικές πολιτικές τους υπονομεύουν τον αγώνα ενάντια στον ιμπεριαλισμό σε κάθε βήμα. Για παράδειγμα, η εθνική καταπίεση των Ουκρανών και των Ουιγούρων από τις ρωσικές και κινεζικές κυβερνήσεις εμποδίζει την ενότητα των εργατών ενάντια στις ΗΠΑ και τους συμμάχους τους. Η αναγνώριση των εθνικών τους δικαιωμάτων θα ***ενίσχυε*** τον αγώνα ενάντια στις δυνάμεις που καταπιέζουν την Ανατολική Ασία, την Ανατολική Ευρώπη και τον κόσμο.

Αλλά μια νίκη της Ρωσίας ή της Κίνας σε έναν πόλεμο εναντίον των ΗΠΑ δεν θα σήμαινε ότι θα έπαιρναν τη θέση τους στην κορυφή του παγκόσμιου ιμπεριαλιστικού συστήματος; Όλα εξαρτώνται από τις συγκεκριμένες συνθήκες υπό τις οποίες θα επιτευχθεί αυτή η νίκη. Το καθήκον των κομμουνιστών είναι ακριβώς να αγωνιστούν για να διασφαλίσουν ότι η κατάρρευση της αμερικανικής τάξης πραγμάτων θα συμβεί με επαναστατικούς διεθνιστικούς όρους ευνοϊκούς για την εργατική τάξη. Για να διαμορφώσουμε αυτόν τον αγώνα, είναι απαραίτητο να συμμετέχουμε ενεργά σε κάθε στάδιο. Θα ήταν το χειρότερο έγκλημα να μην αγωνιστούμε για την ήττα των ΗΠΑ, της δύναμης που ***σήμερα*** καταπιέζει τον κόσμο, από φόβο ότι ***αύριο*** μια άλλη δύναμη ***μπορεί*** να γίνει ο νέος καταπιεστής.

Yves Herman/Reuters
Πορεία υπέρ του προστατευτισμού στις Βρυξέλλες κατά του κινεζικού χάλυβα, 2016.

Επί της ουσίας, η καταγγελία του «κινεζικού ιμπεριαλισμού» αποτελεί ένα λεπτό φύλλο συκής για την άρνησή τους να εναντιωθούν στην κυριαρχία των ΗΠΑ και των συμμάχων τους. Η ισχυρή υποστήριξη αυτής της θέσης από την αριστερά αντανακλά την πραγματικότητα, ότι στις χώρες συμμάχους της Δύσης είναι αδύνατο να θεωρηθεί κανείς αξιοσέβαστος από τη συνδικαλιστική γραφειοκρατία ή τους φιλελεύθερους κύκλους, ενώ υπερασπίζεται την Κίνα ενάντια στον ιμπεριαλισμό. Αν και μπορεί να ακούγεται ριζοσπαστικό σε κάποιους να κάνουν μια εξίσωση μεταξύ των ΗΠΑ και της Κίνας, τα γεγονότα δείχνουν ότι η πρώτη κυριαρχεί σε ολόκληρο το ιμπεριαλιστικό σύστημα από το 1945, ενώ η δεύτερη δεν κυριαρχεί σε κανένα μέρος του κόσμου εκτός των συνόρων της. Φυσικά, δεν μπορείς να είσαι επαναστάτης ενώ υπερασπίζεσαι τις πολιτικές του ΚΚΚ. Αλλά είναι άξεστος σοσιαλσοβινισμός να απορρίπτεις τον αγώνα ενάντια στην κυριαρχία των ΗΠΑ, προβάλλοντας τον μπαμπούλα του «κινεζικού ιμπεριαλισμού».

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ: Η ΚΙΝΑ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΤΙΚΗ

1) Μαρξισμός και Κράτος

Για να συζητήσουμε αν το κινεζικό κράτος είναι καπιταλιστικό ή παραμένει εργατικό κράτος, είναι σημαντικό να καθορίσουμε μια βασική μεθοδολογική προσέγγιση. Όπως και με τον ιμπεριαλισμό, το μεγαλύτερο μέρος της αριστεράς σταματά το ζήτημα εκεί που αυτό ξεκινά. Για το

στρατόπεδο που υποστηρίζει ότι η Κίνα είναι καπιταλιστική, απλά δείχνοντας τον αριθμό των δισεκατομμυριούχων και των πολυεθνικών εταιρειών επιλύει το ζήτημα. Για την αντίθετη άποψη, ο κρατικός έλεγχος των στρατηγικών βιομηχανιών και η υψηλή οικονομική ανάπτυξη θεωρούνται αρκετά για να αποδείξουν ότι η Κίνα δεν είναι καπιταλιστική. Για άλλη μια φορά, το ζήτημα δεν μπορεί να γίνει κατανοητό εξετάζοντας μεμονωμένα στιγμιότυπα, αλλά πρέπει να εξεταστεί στη συγκεκριμένη ιστορική του εξέλιξη.

Η ταχεία αύξηση των καπιταλιστών και το υψηλό επίπεδο των εθνικοποιημένων βιομηχανιών είναι αμφότερα κλειδιά για την κατανόηση της Κίνας, αλλά δεν αποδεικνύουν τίποτα από μόνα τους. Όπως επισήμανε ο Τρότσκι στο «Η Ταξική Φύση του Σοβιετικού Κράτους» (Οκτώβριος 1933), οι Μπολσεβίκοι δεν εθνικοποίησαν τη βιομηχανία κατά το πρώτο έτος της Ρωσικής Επανάστασης· παρέμεινε σε ιδιωτικά χέρια υπό εργατικό έλεγχο. Το 1921, οι Μπολσεβίκοι επανεισήγαν τις σχέσεις της αγοράς στη γεωργία μέσω της Νέας Οικονομικής Πολιτικής, ωστόσο αυτό δεν σήμαινε επιστροφή στον καπιταλισμό. Περαιτέρω, η ίδια η καπιταλιστική τάξη μπορεί να εθνικοποιήσει τεράστιες ζώνες της βιομηχανίας ως απάντηση σε ορισμένες κρίσεις (για παράδειγμα, η Πορτογαλία τη δεκαετία του 1970). Αυτά τα παραδείγματα δείχνουν μόνο ότι οι μορφές ιδιοκτησίας όταν λαμβάνονται ως μεμονωμένος παράγοντας, είναι ***ανεπαρκείς*** για να καθορίσουν την ταξική φύση μιας χώρας.

Για τους Μαρξιστές, η ουσία του ζητήματος είναι το ίδιο το κράτος, δηλαδή οι ένοπλες δυνάμεις και η γραφειοκρατία. Ποια ταξική δικτατορία υπερασπίζονται; Παρά τις μεγάλες πιθανές παραλλαγές στις πολιτικές μορφές που μπορεί να πάρει ένα κράτος (δημοκρατικό, βοναπαρτιστικό, φασιστικό κ.λ.π.), αντιπροσωπεύει πάντα την εξουσία μιας διακριτής τάξης. Συνοψίζοντας τον Ένγκελς, ο Λένιν εξήγησε:

> «Το κράτος είναι προϊόν και εκδήλωση των ***ανειρήνευτων*** ταξικών αντιθέσεων. Το κράτος εμφανίζεται εκεί, τότε και καθόσον, όπου, όταν και εφόσον οι ταξικές αντιθέσεις ***δεν μπορούν*** αντικειμενικά να συμφιλιωθούν. Και αντίστροφα: η ύπαρξη του κράτους αποδείχνει ότι οι ταξικές αντιθέσεις είναι ανειρήνευτες».
>
> – *Κράτος και Επανάσταση* (1917)

Ο Λένιν επέμενε ότι η «μικροαστική δημοκρατία» δεν θα καταλάβει ποτέ «ότι το κράτος είναι όργανο κυριαρχίας ορισμένης τάξης που ***δεν μπορεί*** να συμφιλιωθεί με τον αντίποδά της (με την αντίπαλη σ' αυτήν τάξη)». Και έτσι είναι μέχρι σήμερα. Κάθε λάθος για την ταξική φύση της Κίνας και τις μελλοντικές προοπτικές της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας (ΛΔΚ) βασίζεται στην απόρριψη αυτών των βασικών εννοιών του κράτους που περιέγραψε ο Λένιν.

Ο ρεβιζιονισμός σε αυτό το ζήτημα ξεκινά με το ίδιο το ΚΚΚ. Η αντίληψη του ίδιου του Μάο που περιγράφεται στο «Για τη Νέα Δημοκρατία» (1940) είναι η «κοινή δικτατορία όλων των επαναστατικών τάξεων» της Κίνας – η οποία υποτίθεται ότι περιλάμβανε και την εθνικιστική αστική τάξη. Αυτό αποδείχθηκε μια πλήρης αυταπάτη. Όταν ο Λαϊκός Απελευθερωτικός Στρατός (ΛΑΣ) του Μάο νίκησε τις εθνικιστικές δυνάμεις του Γκουομιντάνγκ, δεν υπήρξε «κοινή δικτατορία». Η αστική τάξη συντριπτικά κατέφυγε στην Ταϊβάν και όσοι δεν το έκαναν απαλλοτριώθηκαν. Η ΛΔΚ –η δικτατορία του προλεταριάτου– ***δεν*** μπορούσε να συμφιλιωθεί με τον αντίποδά της, μια σαφή επιβεβαίωση της Μαρξιστικής θεωρίας. Ωστόσο, η ίδια αυταπάτη βρισκόταν πίσω από τη «μεταρρύθμιση και το άνοιγμα» του Ντενγκ και εξακολουθεί να υποστηρίζεται από το ΚΚΚ. Από τον Ντενγκ μέχρι τον Σι, ο «σοσιαλισμός με κινεζικά χαρακτηριστικά» βασίζεται στο μύθο ότι δεν υπάρχει θεμελιώδης σύγκρουση μεταξύ της αστικής τάξης και του σοσιαλισμού. Τέτοιες αυταπάτες αποτελούν θανάσιμη απειλή για τη ΛΔΚ.

Με διαφορετικό τρόπο, οι διάφοροι σοσιαλιστές που ισχυρίζονται ότι η Κίνα είναι καπιταλιστική κάνουν το ίδιο λάθος. Αντί να υποστηρίζουν ότι ο καπιταλισμός και ο σοσιαλισμός μπορούν να συνυπάρξουν, όπως κάνει το

Patrick Piel/Gamma Rapho

Άγαλμα του Λένιν γκρεμίστηκε στο Βερολίνο μετά την καπιταλιστική αντεπανάσταση.

ΚΚΚ, υποστηρίζουν ότι υπήρξε μια σταδιακή και αδιάκοπη μετάβαση της Κίνας από ένα εργατικό κράτος μετά το 1949 σε ένα καπιταλιστικό κράτος τη δεκαετία του 1990. Σύμφωνα με αυτούς, αυτή η μετάβαση πραγματοποιήθηκε χωρίς μια περίοδο οξείας κρίσης κατά την οποία η κρατική δομή της ΛΔΚ ***διαλύθηκε*** και αντικαταστάθηκε από μια νέα. Με άλλα λόγια, πιστεύουν ότι ο ίδιος κρατικός μηχανισμός, η ίδια γραφειοκρατία και το ίδιο καθεστώς μπορούν να υπερασπιστούν τη δικτατορία δύο ανταγωνιστικών τάξεων. Αυτός είναι απλά ένας άλλος τρόπος για να διαγράψουν την ***ασυμφιλίωτη*** ταξική σύγκρουση που η ίδια η ύπαρξη του κράτους ενσωματώνει. Απαντώντας σε αυτά ακριβώς τα επιχειρήματα σε σχέση με τη Σοβιετική Ένωση τη δεκαετία του 1930, ο Τρότσκι εξήγησε:

> «Η μαρξιστική θέση που σχετίζεται με τον καταστροφικό χαραχτήρα της μεταβίβασης της εξουσίας από τα χέρια μιας τάξης στα χέρια μιας άλλης τάξης ισχύει όχι μόνο για τις επαναστατικές περίοδες, όταν η ιστορία προχωράει μανιασμένα προς τα μπρος, αλλά και για τις περίοδες της αντεπανάστασης όταν η κοινωνία κατρακυλάει προς τα πίσω. Όποιος ισχυρίζεται πως η σοβιετική κυβέρνηση έχει ***βαθμιαία*** αλλάξει από προλεταριακή σε αστική δεν κάνει τίποτε άλλο, από το να γυρίζει ανάποδα, ας το πούμε έτσι, το φιλμ του ρεφορμισμού».
>
> – «Η Ταξική Φύση του Σοβιετικού Κράτους»

Για να καθοριστεί ο ταξικός χαρακτήρας της Κίνας, το βασικό κριτήριο δεν είναι ο βαθμός στον οποίο επικρατούν οι σχέσεις της αγοράς ή η σχεδιασμένη οικονομία, αν και αυτοί είναι σίγουρα σημαντικοί παράγοντες. Αλλά, είναι το αν έχει υπάρξει ποιοτική αλλαγή στη φύση και τη λειτουργία του κρατικού μηχανισμού. Όσοι πιστεύουν ότι η Κίνα είναι καπιταλιστική πρέπει είτε να υποστηρίξουν ότι ο Τρότσκι έκανε λάθος και ότι είναι πράγματι δυνατό για ένα κράτος να αλλάξει βαθμιαία τον ταξικό του χαρακτήρα, είτε να εξηγήσουν πότε και πώς έλαβε χώρα η αντεπανάσταση στην Κίνα.

2) Οι Αντεπαναστάσεις στην Ανατολική Ευρώπη και την ΕΣΣΔ

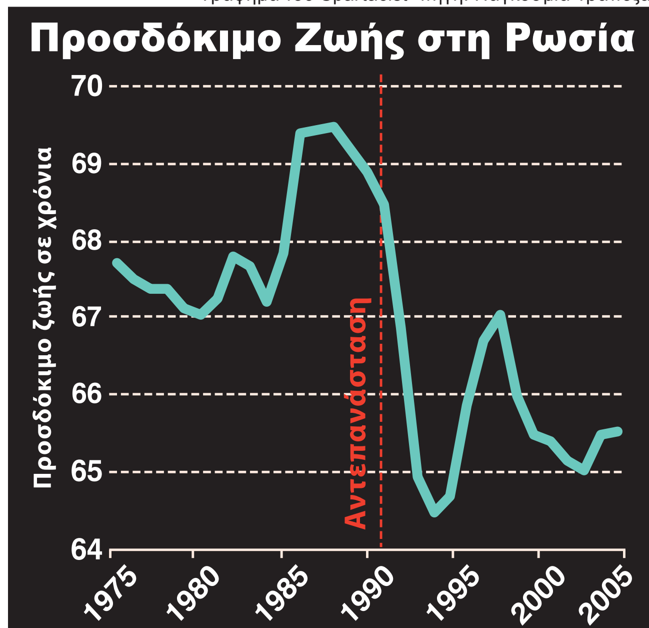
Μια βασική διαφορά μεταξύ του θεωρητικού επιχειρήματος του Τρότσκι τη δεκαετία του 1930 και σήμερα είναι ότι έχουμε δει μια σειρά από σαφή ιστορικά παραδείγματα αντεπαναστάσεων. Δεν υπάρχει πρακτικά καμία διαφωνία σχετικά με το γεγονός ότι ο καπιταλισμός παλινορθώθηκε στα πρώην εργατικά κράτη της Ευρώπης και στην ΕΣΣΔ. Η διαδικασία ήταν διαφορετική στην Πολωνία, την ΓΛΔ (Ανατολική Γερμανία), τη Γιουγκοσλαβία και την ίδια τη Σοβιετική Ένωση, αλλά κάθε ένα από αυτά τα παραδείγματα επιβεβαιώνει διεξοδικά «τον καταστροφικό χαραχτήρα της μεταβίβασης της εξουσίας από τα χέρια μιας τάξης στα χέρια μιας άλλης».

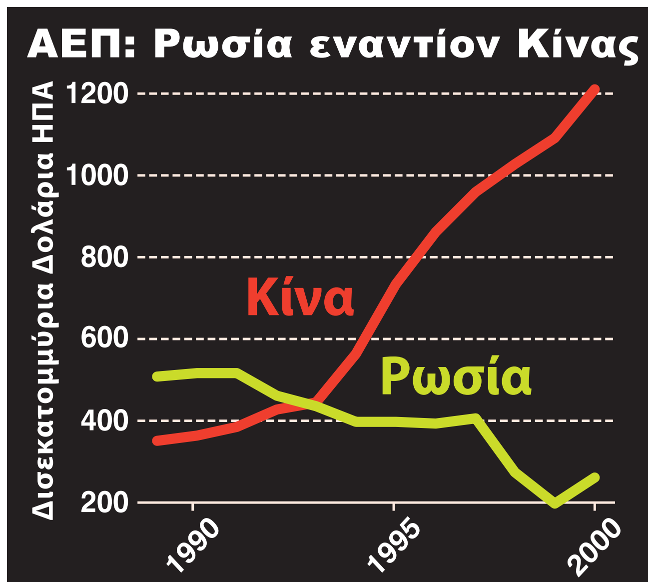
Χωρίς να εισέλθουμε σε μια λεπτομερή ιστορία του πώς η αντεπανάσταση θριάμβευσε σε κάθε περίπτωση, είναι δυνατό να διακρίνουμε διάφορα βασικά χαρακτηριστικά κοινά σε όλες. Σε κάθε περίπτωση μια οξεία πολιτική κρίση οδήγησε στην κατάρρευση του Σταλινικού καθεστώτος. Αν και σε ορισμένες χώρες οι πρώην Σταλινικοί μπόρεσαν να διατηρήσουν εξέχουσες ή και ηγετικές θέσεις στον καπιταλισμό, σε καμία περίπτωση το πρώην Κομμουνιστικό Κόμμα δεν παρέμεινε στην εξουσία. Επιπλέον, σε όλες τις περιπτώσεις η κρατική δομή αναδιοργανώθηκε απόλυτα. Στη Γιουγκοσλαβία, την Τσεχοσλοβακία, την Ανατολική Γερμανία και τη Σοβιετική Ένωση, τα κράτη διασπάστηκαν ή διαλύθηκαν. Αλλά ακόμη και όπου δεν συνέβη αυτό, το κράτος αναδιοργάνωσε τις ένοπλες δυνάμεις του και άλλαξε το όνομα, το σύνταγμα και το νομικό του σύστημα.

Δεν υπάρχουν πλέον Κόκκινοι Στρατοί ή Λαϊκοί Στρατοί στην Ευρώπη. Δεν υπάρχουν πλέον σφυριά και δρεπάνια στις εθνικές σημαίες – εκτός από την Υπερδνειστερία – ούτε Σοσιαλιστικές και Λαϊκές Δημοκρατίες. Κάποιοι μπορεί να ισχυριστούν ότι τέτοια ονόματα και σύμβολα δεν έχουν νόημα. Αλλά αυτό είναι λάθος. Ως κατακτητικός στρατός, ο καπιταλισμός έφερε τις σημαίες του, τα σύμβολά του, τις αξίες και τη γλώσσα του. Αυτές οι αλλαγές εξέφρασαν την αποφασιστική ***ρήξη*** στην κρατική εξουσία. Αντιπροσώπευσαν την αποφασιστική νίκη του καπιταλισμού επί του Σταλινισμού.

Ας δούμε την οικονομική πλευρά του ζητήματος. Λίγο πριν την αντεπανάσταση, πολλές χώρες του Ανατολικού μπλοκ είχαν λάβει με την πάροδο των ετών μέτρα για την απελευθέρωση των οικονομιών τους. Ωστόσο, η επιστροφή στον καπιταλισμό δεν ήταν μια σταδιακή οικονομική μετάβαση, αλλά ήρθε με τη μορφή ενός καταστροφικού

Γράφημα του Spartacist· πηγή: Παγκόσμια Τράπεζα.

Γράφημα Spartacist· πηγή: Παγκόσμια Τράπεζα

σοκ. Τα παλιά οικονομικά μοντέλα κατέρρευσαν απότομα και ένα νέο μοντέλο θεσπίστηκε, γενικά υπό τις επιταγές του ΔΝΤ. Οι άμεσες συνέπειες ήταν η αποβιομηχάνιση, η μαζική ανεργία, ο πληθωρισμός και η ύφεση.

Σύμφωνα με μια μελέτη της Παγκόσμιας Τράπεζας του 1998, «Εισόδημα, Ανισότητα και Φτώχεια κατά τη Μετάβαση από τη Σχεδιασμένη στην Οικονομία της Αγοράς», η συνολική αξία των αγαθών και υπηρεσιών που παράγονταν στις χώρες που πέρασαν στον καπιταλισμό μειώθηκε κατά τουλάχιστον ένα τέταρτο σε πραγματικούς όρους. Στις περισσότερες περιπτώσεις, οι κρατικές επιχειρήσεις ρευστοποιήθηκαν με εκποιήσεις. Η Λευκορωσία είναι η εξαίρεση που επιβεβαιώνει τον κανόνα. Οι κρατικές επιχειρήσεις δεν ρευστοποιήθηκαν, ωστόσο το οικονομικό σοκ ήταν εξίσου βίαιο, με το κατά κεφαλήν ΑΕΠ να συρρικνώνεται κατά 34 τοις εκατό.

Οι κοινωνικές συνέπειες της καπιταλιστικής παλινόρθωσης ήταν δραματικές. Το προσδόκιμο ζωής μειώθηκε στις περισσότερες χώρες. Η Ρωσία βίωσε τέτοια άνοδο της θνησιμότητας που ξεπέρασε την εμπειρία οποιασδήποτε βιομηχανικής χώρας σε καιρό ειρήνης. Η Γιουγκοσλαβία διαλύθηκε με εμφύλιο πόλεμο. Η φτώχεια εξερράγη σε όλα τα πρώην Κομμουνιστικά κράτη. Η μελέτη της Παγκόσμιας Τράπεζας για τις χώρες αυτές (εξαιρουμένων εκείνων που βρίσκονταν σε πόλεμο) ανέφερε: «Ενώ υπολογιζόταν ότι, το 1989, ο αριθμός των ανθρώπων που ζούσαν με λιγότερα από 4 δολάρια την ημέρα (σε διεθνείς τιμές) ήταν 14 εκατομμύρια (σε έναν πληθυσμό περίπου 360 εκατομμυρίων), τώρα υπολογίζεται ότι περισσότεροι από 140 εκατομμύρια άνθρωποι ζουν κάτω από το ίδιο όριο φτώχειας».

Τα συμπεράσματα είναι ξεκάθαρα: Παντού η αντεπανάσταση ήταν μια βάρβαρη διαδικασία. Είτε επρόκειτο για πολιτικό, οικονομικό ή κοινωνικό επίπεδο, η μετάβαση από το εργατικό κράτος στον καπιταλισμό ήταν απότομη και αντιπροσώπευε μια σαφή ρήξη με το παρελθόν.

3) Μεταρρύθμιση και Άνοιγμα στην Κίνα

Πώς συγκρίνονται οι αντεπαναστάσεις στην Ανατολική Ευρώπη και τη Σοβιετική Ένωση με τη «μεταρρύθμιση και το άνοιγμα» στην Κίνα; Εστιάζοντας μόνο σε μεμονωμένους παράγοντες, όπως ο αριθμός των ιδιωτικοποιήσεων και η ταχεία εξάπλωση των σχέσεων της αγοράς, είναι δυνατόν να επισημανθούν ομοιότητες. Αλλά αν κάνουμε ένα βήμα πίσω και δούμε τη μεγάλη εικόνα, είναι απολύτως ξεκάθαρο ότι δεν έχουν τίποτα κοινό.

Σε πολιτικό επίπεδο, οι διαφορές είναι οι πιο εμφανείς. Η Κίνα δεν γλίτωσε από την πολιτική αναταραχή που συγκλόνισε τις μη καπιταλιστικές χώρες της Ευρώπης και της Κεντρικής Ασίας στα τέλη της δεκαετίας του ‘80. Ωστόσο, το αποτέλεσμα αυτής της αναταραχής ήταν ακριβώς το αντίθετο. Η πλατιά εξέγερση των φοιτητών και εργατών που πυροδότησαν οι διαδηλώσεις της Τιενανμέν το 1989 έριξε το καθεστώς του ΚΚΚ σε κρίση. Αλλά σε αντίθεση με τις Σταλινικές γραφειοκρατίες στη ΓΛΔ, την Πολωνία και τη Σοβιετική Ένωση, το ΚΚΚ δεν κατέρρευσε αλλά συνέτριψε το κίνημα με ένα αιματηρό κύμα καταστολής. Ως αποτέλεσμα, το ΚΚΚ ενίσχυσε τη λαβή του στην πολιτική εξουσία. Το αποτέλεσμα των γεγονότων της Τιενανμέν ήταν η πολιτική ***συνέχεια*** και όχι η ρήξη.

Σήμερα, όλοι οι βασικοί κρατικοί θεσμοί είναι θεμελιωδώς αμετάβλητοι ως προς τη λειτουργία και την εμφάνισή τους. Η Κίνα εξακολουθεί να κυβερνάται από ένα Κομμουνιστικό Κόμμα. Οι ένοπλες δυνάμεις είναι ο ΛΑΣ, που αποτελεί συνέχεια του αγροτικού στρατού του Μάο. Η Λαϊκή Δημοκρατία εξακολουθεί να υφίσταται, το ανώτατο κρατικό όργανο εξακολουθεί να είναι (επίσημα) το Εθνικό Λαϊκό Κογκρέσο και η θέση με το υψηλότερο κύρος παραμένει αυτή του Γενικού Γραμματέα του Κομμουνιστικού Κόμματος. Κανείς δεν αμφισβητεί αυτά τα γεγονότα – απλώς θεωρούνται άσχετα από εκείνους που πιστεύουν ότι η Κίνα είναι καπιταλιστική.

Τι γίνεται στην οικονομική και κοινωνική σφαίρα; Ο Τρότσκι προέβλεψε ότι η συνέχιση της γραφειοκρατικής διακυβέρνησης στην ΕΣΣΔ που θα είχε ως αποτέλεσμα την κατάρρευση της προλεταριακής δικτατορίας θα οδηγούσε σε «σταμάτημα της οικονομικής και πολιτιστικής ανάπτυξης, σε μια φοβερή κοινωνική κρίση και σε μια κατακόρυφη πτώση ολόκληρης της κοινωνίας» («Η Ταξική Φύση του Σοβιετικού Κράτους»).

Archive Photos

Ιούνιος 1989: Το ΚΚΚ συνέτριψε την εξέγερση στην Πλατεία Τιενανμέν, εξασφαλίζοντας την εξουσία του.

Μόσχα, 19 Αυγούστου 1991: Ο Μπόρις Γέλτσιν ηγείται του φιλοκαπιταλιστικού πραξικοπήματος που σηματοδότησε τη νίκη της αντεπανάστασης. Η ρεβιζιονιστική θεωρία της CWI τους οδήγησε να συμμετάσχουν σε αυτά τα οδοφράγματα.

Έχουμε ήδη δει πώς αυτό ακριβώς συνέβη στην Ανατολική Ευρώπη και στη Σοβιετική Ένωση. Στην Κίνα ωστόσο, βλέπουμε το εντελώς αντίθετο. Τη δεκαετία του 1990 σημειώθηκε η πιο εκπληκτική ***ανάπτυξη*** των παραγωγικών δυνάμεων στην ιστορία, μια απαράμιλλη μείωση της φτώχειας και μια γενική βελτίωση των κοινωνικοοικονομικών δεικτών.

Αυτό δεν σημαίνει ότι η απελευθέρωση της αγοράς στην Κίνα έγινε σύμφωνα με τα συμφέροντα της εργατικής τάξης. Επιπρόσθετα στις φρικτές συνθήκες εργασίας στις νέες καπιταλιστικές επιχειρήσεις και τα ξένα εγχειρήματα, τεράστια στρώματα της εργατικής τάξης υπέφεραν τρομερά λόγω των ιδιωτικοποιήσεων και των μεταρρυθμίσεων της αγοράς. Αλλά στο σύνολό της, η κινεζική οικονομία απλά δεν πέρασε το ίδιο καταστροφικό σοκ που βίωσαν χώρες που είχαν μια αντεπανάσταση. Η διαδικασία των μεταρρυθμίσεων είχε δραματικές συνέπειες, αλλά έγινε βαθμιαία και με τρόπο που διατήρησε τη συνολική δομή της κοινωνίας.

Στην πραγματικότητα, όλο το νόημα της «μεταρρύθμισης και του ανοίγματος» δεν ήταν να παλινορθωθεί ο καπιταλισμός, αλλά να δημιουργηθούν οι οικονομικές συνθήκες ώστε το ΚΚΚ να αποφύγει τη μοίρα άλλων Σταλινικών καθεστώτων. Αξίζει να παραθέσουμε τα λόγια του Ντενγκ Σιάο Πινγκ κατά τη διάρκεια της Νότιας περιοδείας του το 1992, την οποία πολλοί θεωρούν ως το σημείο καμπής για την καπιταλιστική παλινόρθωση, για να δούμε πώς η ίδια η γραφειοκρατία παρουσίασε αυτόν τον μετασχηματισμό:

> «Όσον αφορά την οικοδόμηση ειδικών οικονομικών ζωνών, μερικοί διαφώνησαν με την ιδέα από την αρχή, αναρωτώμενοι αν αυτό δεν θα σήμαινε την εισαγωγή του καπιταλισμού. Τα επιτεύγματα στην κατασκευή της Σεντζέν έδωσαν σε αυτούς τους ανθρώπους μια σαφή απάντηση: οι ειδικές οικονομικές ζώνες είναι σοσιαλιστικές, όχι καπιταλιστικές. Στην περίπτωση της Σεντζέν, ο δημόσιος τομέας είναι το στήριγμα της οικονομίας, ενώ ο τομέας με ξένες επενδύσεις αντιπροσωπεύει μόνο το ένα τέταρτο.... Δεν υπάρχει κανένας λόγος να τις φοβόμαστε. Όσο παραμένουμε συνετοί, δεν υπάρχει λόγος ανησυχίας. Έχουμε τα πλεονεκτήματά μας: έχουμε τις μεγάλες και μεσαίες κρατικές επιχειρήσεις και τις αγροτικές επιχειρήσεις. Το πιο σημαντικό είναι ότι η πολιτική εξουσία βρίσκεται στα χέρια μας». (*Δική μας μετάφραση*)
>
> – «Αποσπάσματα από Ομιλίες που Δόθηκαν στις Πόλεις Γουτσάνγκ, Σεντζέν, Ζουχάι και τη Σαγκάη» (18 Ιανουαρίου-21 Φεβρουαρίου 1992)

Το θέμα δεν είναι ο βαθμός στον οποίο ο Ντενγκ ήταν ειλικρινής όσον αφορά τη δέσμευσή του στο σοσιαλισμό. Όμως, αυτά τα λόγια είναι σημαντικά επειδή δείχνουν μια σαφή επιθυμία για ***συνέχεια***. Αυτά δεν είναι τα λόγια ενός Μπόρις Γέλτσιν που έχει βαλθεί να οικοδομήσει ένα νέο κοινωνικό καθεστώς, αλλά ενός δεξιού Σταλινικού μεταρρυθμιστή (όπως ο Μπουχάριν ή ο Γκορμπατσόφ).

Τι γίνεται όμως με τις ανισότητες στην Κίνα; Δεν εξερράγησαν όπως ακριβώς στη Ρωσία και σε άλλα πρώην εργατικά κράτη; Οι ανισότητες είναι πράγματι τερατώδεις και αυτό δείχνει την αντιδραστική φύση των πολιτικών του ΚΚΚ. Ωστόσο, αρκεί μόνο να κοιτάξουμε τα εκατομμύρια που λιμοκτονούσαν υπό τον Μάο για να δούμε ότι αυτό δεν είναι καθόλου καινούργιο. Για άλλη μια φορά, είναι σημαντικό να κοιτάξουμε βαθύτερα από τις απλές στατιστικές.

Στη Ρωσία, οι ανισότητες εξερράγησαν και οι δισεκατομμυριούχοι ξεπρόβαλλαν στο πλαίσιο της γενικής κοινωνικής ***παρακμής***. Στην Κίνα, η διαδικασία αυτή συνέβη στο πλαίσιο της γενικής κοινωνικής ***προόδου***. Στην πρώτη περίπτωση, έχουμε μια κοινωνία που σάπιζε, που λεηλατήθηκε από το ξένο κεφάλαιο και τους ολιγάρχες. Στην άλλη περίπτωση, έχουμε καπιταλιστές και γραφειοκράτες που λαμβάνουν δυσανάλογο μερίδιο σε μια ταχέως αναπτυσσόμενη κοινωνία. Και στις δύο περιπτώσεις, ο συντελεστής Gini αυξάνεται, αλλά αυτό συμβαίνει μέσα από θεμελιακά διαφορετικές κοινωνικές διαδικασίες – αντεπανάσταση από τη μία πλευρά, από την άλλη υψηλή ανάπτυξη βασισμένη στη συγχώνευση του ξένου κεφαλαίου με τον οικονομικό κρατικό έλεγχο.

4) Γυρίζοντας Ανάποδα το Φιλμ του Ρεφορμισμού

Αντιμέτωποι με το προφανές γεγονός ότι το κινεζικό κράτος και το καθεστώς έχουν παραμείνει ουσιαστικά ανέπαφα, οι διάφοροι υποστηρικτές της άποψης ότι η Κίνα είναι καπιταλιστική πρέπει είτε να αγνοήσουν αυτό το ζήτημα είτε να το εξηγήσουν θεωρητικά. Ας δούμε δύο παραδείγματα που επιχειρούν τουλάχιστον να λύσουν το πρόβλημα.

Η Παράδοση της Μαχητικής Τάσης

Η Μαχητική τάση (Militant tendency) ήταν γνωστή για το ότι υποστήριζε πως ο σοσιαλισμός μπορεί να επιτευχθεί με μια κοινοβουλευτική πλειοψηφία σοσιαλιστών που θα καταλάβει ειρηνικά τον έλεγχο του καπιταλιστικού κράτους. Δεν είναι σύμπτωση ότι οι διάφοροι απόγονοί της είναι από τους πιο ηχηρούς υπέρμαχους της άποψης ότι η Κίνα είναι καπιταλιστική.

Στην πορεία προς την κατάρρευση του Σταλινισμού στην Ανατολική Ευρώπη, η Επιτροπή για μια Εργατική Διεθνή (CWI), βασιζόμενη στις θεωρίες του Τεντ Γκραντ,

επέκτεινε το ρεφορμιστικό της πρόγραμμα στα παραμορφωμένα εργατικά κράτη. Ένα έγγραφο της Διεθνούς Εκτελεστικής Επιτροπής της CWI του 1992 υποστήριζε ότι την περίοδο αυτή εμφανίστηκαν «ιδιόμορφα υβριδικά κράτη, στα οποία οι αντεπαναστατικές κυβερνήσεις που κινούνταν για την εγκαθίδρυση του καπιταλισμού, στηρίζονταν στα οικονομικά θεμέλια που κληρονόμησαν από το εργατικό κράτος» και ότι «υπό τέτοιες συνθήκες δεν είναι πάντα δυνατό να εφαρμοστεί μια σταθερή κοινωνική κατηγορία: καπιταλιστικό κράτος ή εργατικό κράτος» («Η Κατάρρευση του Σταλινισμού», *δική μας μετάφραση*). Χάθηκε το «ανειρήνευτο των ταξικών αντιθέσεων» του Λένιν και έρχονται τα διάτρητα «υβριδικά κράτη».

Το συγκεκριμένο αποτέλεσμα αυτής της ρεβιζιονιστικής θεωρίας ήταν ότι η CWI πήρε ενεργό μέρος στα οδοφράγματα που έστησε ο Γέλτσιν για να ρίξει την ΕΣΣΔ. Αρνούμενοι ότι η αντεπανάσταση ήταν απαραίτητη, κατέληξαν να συμμετέχουν σε αυτή. Εξάλλου, αν η Ρωσία δεν ήταν πλέον εργατικό κράτος πριν από το 1991, τότε δεν υπήρχε τίποτα να υπερασπιστεί. Οι ολέθριες συνέπειες της καταστροφής της Σοβιετικής Ένωσης δείχνουν ξεκάθαρα την απόλυτη χρεοκοπία αυτής της θεωρίας και την ιστορική προδοσία που αντιπροσώπευσε.

Αντί να μάθουν από αυτή την αποτυχία, η CWI και οι απόγονοί της έχουν επεκτείνει την ίδια μεθοδολογία στην Κίνα σήμερα. Στην μπροσούρα *Είναι η Κίνα Καπιταλιστική;* [*Is China Capitalist?*] (Μάιος 2000), ο Laurence Coates της ISA χρησιμοποιεί την έννοια του «υβριδικού κράτους» για να υποστηρίξει ότι η Κίνα βαθμιαία μετέβη προς τον καπιταλισμό:

> «Η Κίνα ήταν ένα υβρίδιο από τα τέλη της δεκαετίας του 1980 έως το 1991-92. Ο μετασχηματισμός από το ένα σύστημα στο άλλο δεν είχε ολοκληρωθεί – ήταν μια περίοδος κατά την οποία ήταν δυνατές δύο διαδρομές ή προοπτικές. Αυτό δεν ισχύει πλέον. Ο κύριος παράγοντας ήταν τα διεθνή γεγονότα – η κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης και η επιτάχυνση του ρυθμού της παγκοσμιοποίησης, αν και η συντριβή του κινήματος στην πλατεία Τιενανμέν και η επίδραση που είχε αυτό στη συνείδηση, ήταν ένα αποφασιστικό σημείο καμπής». (*Δική μας μετάφραση*)

Όπως έχουμε ήδη δει, η έκβαση της Τιενανμέν αποτέλεσε την πολιτική συνέχεια και όχι τη ρήξη. Όσον αφορά το διεθνές πλαίσιο, είναι υψίστης σημασίας. Αλλά η ***φύση ενός κράτους*** δεν αλλάζει επειδή κάτι συνέβη σε μια άλλη χώρα. Η μοίρα του ρωσικού Εμφυλίου Πολέμου καθορίστηκε σε μεγάλο βαθμό από τα διεθνή γεγονότα, αλλά η φύση του κράτους είχε αλλάξει όταν οι Μπολσεβίκοι ***κατέλαβαν την εξουσία***. Είναι ακριβώς τέτοια αποφασιστικά σημεία καμπής που διαγράφονται από τον Coates. Αντί το κράτος να αντιπροσωπεύει ασυμφιλίωτα ταξικά συμφέροντα, βρίσκουμε μια αναλογική κλίμακα κρατικών μορφών που θα μπορούσε να περάσει σταδιακά από το ένα στάδιο στο άλλο με ολόκληρο το καθεστώς και την κρατική δομή να παραμένουν άθικτα και χωρίς αποφασιστική σύγκρουση ταξικών συμφερόντων. Αυτό είναι απλά ο παλιός κοινοβουλευτικός ρεφορμισμός της Μαχητικής τάσης εφαρμοσμένος στην Κίνα.

RCIT

Προερχόμενη από μια πολύ διαφορετική πολιτική παράδοση, η Επαναστατική Κομμουνιστική Διεθνής Τάση (RCIT) τουλάχιστον λαμβάνει υπόψιν της το ζήτημα της πολιτικής εξουσίας. Σύμφωνα με αυτούς, μια καπιταλιστική αντεπανάσταση λαμβάνει χώρα «όταν μια Σταλινική γραφειοκρατική εργατική κυβέρνηση αντικαθίσταται από ή μετασχηματίζεται σε μια αστική παλινορθωτική κυβέρνηση», η οποία είναι «σταθερά αποφασισμένη, τόσο στα λόγια όσο και στις πράξεις, να επανεγκαθιδρύσει τον καπιταλιστικό τρόπο παραγωγής» (*Ξεπουλήθηκε η Επανάσταση στην Κούβα;* [*Cuba's Revolution Sold Out?*], 2013, *δική μας μετάφραση*).

Ήδη έχουμε δει πως ούτε ο Σι ούτε ο Ντενγκ ήταν ποτέ «σταθερά αποφασισμένοι» να επανεγκαθιδρύσουν τον καπιταλισμό. Αλλά πιο σημαντικός είναι ο ισχυρισμός της RCIT ότι μια «Σταλινική γραφειοκρατική εργατική κυβέρνηση» μπορεί να μετασχηματίσει τον εαυτό της σε «αστική παλινορθωτική κυβέρνηση». Πώς είναι αυτό δυνατόν; Για την RCIT, είναι επειδή πιστεύουν ότι τα όργανα της κρατικής καταστολής στα παραμορφωμένα εργατικά κράτη είναι στην πραγματικότητα ήδη αστικά. Υποστηρίζουν:

> «Αν και ο Τρότσκι δεν το διατύπωσε ρητά, είναι σαφές από τα γραπτά του ότι περίμενε πως η επανάσταση της εργατικής τάξης ενάντια στη Σταλινική γραφειοκρατία θα ήταν πολύ πιο βίαιη από μια πιθανή καπιταλιστική παλινόρθωση που θα ανέτρεπε τις προλεταριακές σχέσεις ιδιοκτησίας. Ο λόγος είναι ότι ***η "αστική-γραφειοκρατική" κρατική μηχανή (δηλαδή η αστυνομία, ο μόνιμος στρατός, η γραφειοκρατία) δεν είναι ένα προλεταριακό όργανο***, αλλά όργανο της μικροαστικής Σταλινικής γραφειοκρατίας, η οποία είναι πολύ πιο κοντά στην αστική τάξη παρά στην εργατική τάξη». (*Η έμφαση δική μας*)

Ενώ είναι σωστό ότι η Σταλινική γραφειοκρατία έχει μικροαστικό χαρακτήρα, είναι απολύτως λάθος να λέμε ότι η κρατική μηχανή που διοικεί «δεν είναι ένα προλεταριακό όργανο». Αυτή η ρεβιζιονιστική άποψη ισοδυναμεί με

Bridgeman

Χειμερινά Ανάκτορα, 1917. Οι επαναστάσεις δεν είναι μια σταδιακή διαδικασία.

Jia Fangwen/VCG

Προπαγανδιστική αφίσα δείχνει τον ΛΑΣ να προστατεύει την Κίνα από την εισβολή καπιταλιστών της Ταϊβάν πάνω σε αμερικανικά πλοία. Δεξιά: Κινέζοι στρατιώτες ορκίζονται πίστη στο ΚΚΚ.

απόρριψη του ίδιου του ορισμού ενός εργατικού κράτους. Στο έργο του *Κράτος και Επανάσταση*, ο Λένιν εξήγησε:

> «Όπως όλοι οι μεγάλοι επαναστάτες διανοητές, έτσι και ο Ένγκελς προσπαθεί να στρέψει την προσοχή των συνειδητών εργατών σ' εκείνο ακριβώς το σημείο που στους επικρατούντες φιλισταίους φαίνεται το λιγότερο αξιοπρόσεκτο, το πιο συνηθισμένο, το καθαγιασμένο όχι απλώς με σταθερές, μα, μπορούμε να πούμε, με απολιθωμένες προλήψεις. ***Ο μόνιμος στρατός και η αστυνομία είναι τα κύρια όργανα δύναμης της κρατικής εξουσίας***». (*Η έμφαση δική μας*)

Τα «κύρια όργανα δύναμης της κρατικής εξουσίας» της δικτατορίας του προλεταριάτου είναι ο «μόνιμος στρατός και η αστυνομία», όπως ακριβώς και για κάθε άλλη ταξική δικτατορία – δουλοκρατική, φεουδαρχική ή καπιταλιστική. Σε ένα εργατικό κράτος που είναι γραφειοκρατικά παραμορφωμένο, αυτοί οι «σχηματισμοί ένοπλων ανθρώπων» χρησιμοποιούνται από τη γραφειοκρατία ενάντια στα πολιτικά συμφέροντα της εργατικής τάξης, αλλά παραμένουν όργανα ενός εργατικού κράτους.

Στην Κίνα, ο ΛΑΣ έχει χρησιμοποιηθεί για να καταστείλει την εναντίωση από τα αριστερά από το τέλος του Εμφυλίου Πολέμου – γεγονός που φάνηκε παραστατικά το 1989. Ωστόσο, ο ΛΑΣ ***κατέστρεψε*** το κινεζικό καπιταλιστικό κράτος και εγκαθίδρυσε τη δικτατορία του προλεταριάτου. Ο ΛΑΣ παρέμεινε ένα μικροαστικό όργανο; Ήταν η ΛΔΚ ένα μικροαστικό κράτος; Όχι, από το 1949 ο ΛΑΣ έχει υπάρξει το βασικό όργανο της ***προλεταριακής εξουσίας*** ενάντια στην εσωτερική και εξωτερική αντεπανάσταση. Είναι εξαιτίας του ΛΑΣ που η κινεζική αστική τάξη στην Ταϊβάν δεν έχει καταφέρει ποτέ να περάσει στην ηπειρωτική χώρα.

Όπως εξήγησε ο Τρότσκι, η σχέση μεταξύ της γραφειοκρατίας και του κράτους σε ένα παραμορφωμένο εργατικό κράτος είναι ανάλογη με εκείνη μεταξύ των φιλοκαπιταλιστών γραφειοκρατών και ενός εργατικού σωματείου. Αν και οι πρώτοι μπορούν να χρησιμοποιήσουν τον συνδικαλιστικό μηχανισμό για να καταστείλουν τη δυσαρέσκεια της βάσης και είναι «πιο κοντά στην αστική τάξη παρά στην εργατική τάξη», το ίδιο το σωματείο παραμένει ένας θεσμός της εργατικής τάξης, του οποίου η ίδια του η ύπαρξη αποτελεί ανάχωμα ενάντια στα αφεντικά. Για να μπορέσει ένας γραφειοκράτης σε ένα σωματείο να γίνει αδιαμφισβήτητος εκπρόσωπος των καπιταλιστών, πρέπει να έρθει σε ρήξη με το σωματείο. Με τον ίδιο τρόπο, μια Σταλινική κυβέρνηση δεν μπορεί να γίνει «καπιταλιστική κυβέρνηση» χωρίς να σπάσει το δεσμό με τα κρατικά όργανα της επανάστασης.

Είναι ακριβώς αυτός ο δεσμός που έσπασε στην ΕΣΣΔ το 1991. Ο Γέλτσιν κατέστρεψε το εργατικό κράτος και με αυτόν τον τρόπο κατέστρεψε την πηγή της εξουσίας της γραφειοκρατίας – και την ίδια τη γραφειοκρατία ως κυρίαρχη κάστα. Στην Κίνα, η γραφειοκρατία συνειδητά έχει αποφύγει αυτό τον δρόμο και διατηρήθηκε ως ενιαία ομάδα κρατώντας σταθερό έλεγχο στα όργανα της κρατικής καταστολής. Όλο το νόημα της «θεωρίας» της RCIT για το κράτος είναι να διαγράψει την ποιοτική διάκριση μεταξύ των δύο παραδειγμάτων. Σύμφωνα με αυτούς, μπορείς να περάσεις ομαλά από τη μια ταξική δικτατορία στην άλλη – με τη Σταλινική γραφειοκρατία να παραμένει άθικτη – επειδή η αστυνομία και ο στρατός ήταν πάντα, στην καλύτερη περίπτωση, όργανα των μικροαστών. Αυτό αποτελεί απόρριψη όχι μόνο του Τροτσκισμού αλλά και του στοιχειώδους Λενινισμού στο ζήτημα του κράτους.

Ακολουθώντας τη λογική της θεωρίας τους, η RCIT όχι μόνο δηλώνει ότι η Κίνα και το Βιετνάμ είναι καπιταλιστικά κράτη, αλλά ακόμη και η Κούβα και η Βόρεια Κορέα! Διαγράφοντας την ανάγκη για αντεπανάσταση, ανακαλύπτουν τον καπιταλισμό παντού, ακόμα και σε χώρες των οποίων οι οικονομίες και τα καθεστώτα προφανώς βασίζονται σε τυπικά Σταλινικά μοντέλα.

5) Ποιός Κυβερνά την Κίνα;

Χωρίς αμφιβολία, η επαναβεβαίωση των βασικών Μαρξιστικών αρχών για το κράτος δεν θα πείσει τους επικριτές μας. Θα απαντήσουν ότι τέτοια θεωρητικά σημεία αντιφάσκουν με τα γεγονότα. Εξάλλου, η Κίνα έχει 814 δισεκατομμυριούχους και πολλές από τις μεγαλύτερες καπιταλιστικές εταιρείες στον κόσμο, και ακόμη και οι κρατικές επιχειρήσεις της (SOE) λειτουργούν σύμφωνα με τις αρχές της αγοράς.

Αυτά είναι σίγουρα σημαντικά γεγονότα, αλλά για να ερμηνευθούν σωστά πρέπει να ενταχθούν σε μια σωστή κατανόηση των ιστορικών νόμων που καθοδηγούν την ανάπτυξη της Κίνας. Οι άνθρωποι έχουν κατακτήσει την επιστήμη της πτήσης· αυτό δεν ακυρώνει τους νόμους της βαρύτητας. Στην πραγματικότητα, μόνο με την κατανόηση αυτών των νόμων είναι δυνατόν να εξηγήσουμε πώς ένα αεροπλάνο μπορεί να απογειωθεί. Η Κίνα είναι ένα παραμορφωμένο εργατικό κράτος που έχει καπιταλιστές. Αυτή είναι μια εξαιρετικά αντιφατική εξέλιξη, αλλά δεν ακυρώνει τη Μαρξιστική θεωρία του κράτους. Αντίθετα,

μόνο ***με*** τη Μαρξιστική θεωρία μπορούμε να δώσουμε σωστό νόημα στα εμπειρικά στοιχεία και να απαντήσουμε στο ερώτημα ποιός πραγματικά κυβερνά την Κίνα.

Ήδη έχουμε δει την αξία των θεωριών που υποστηρίζουν τη σταδιακή αλλαγή του ταξικού χαρακτήρα της Κίνας. Αλλά οι περισσότεροι που πιστεύουν ότι η Κίνα είναι καπιταλιστική επικεντρώνονται λιγότερο στο θεωρητικό πρόβλημα και περισσότερο σε μια ιμπρεσιονιστική ερμηνεία των εμπειρικών γεγονότων. Για παράδειγμα, σε μια πρόσφατη πολεμική εναντίον δύο υπερασπιστών του σοσιαλισμού του ΚΚΚ, η Επαναστατική Κομμουνιστική Διεθνής (RCI) ισχυρίζεται:

> «Είναι πολύ σαφές ότι το κράτος δεν "κυριαρχεί" στην οικονομία, αν και έχει ένα ρόλο με μεγαλύτερη επιρροή από τις οικονομίες των δυτικών ανταγωνιστών του. Αλλά το θέμα εδώ είναι ότι, ακόμη και αν οι τράπεζες είναι "***πρωτίστως*** υπόλογες στην κυβέρνηση και όχι στους ιδιώτες μετόχους", τόσο οι τράπεζες όσο και η κυβέρνηση είναι ανίσχυρες μπροστά στις επιταγές της αναγκαιότητας της αγοράς. Οι αγορές δεν "υπηρετούν τον σοσιαλισμό"». (*Δική μας μετάφραση*)
>
> – Daniel Morley, «"Είναι Ακόμα Κόκκινη η Ανατολή;" Απαντώντας σε Όσους Αρνούνται ότι η Κίνα Είναι Καπιταλιστική» (7 Ιουνίου 2024)

Για να υποστηρίξει αυτή τη θέση, η RCI επισημαίνει το γεγονός ότι τα οικονομικά μέτρα που πάρθηκαν από το ΚΚΚ μετά τη Μεγάλη Χρηματοπιστωτική Κρίση του 2008 προήγαγαν μακροπρόθεσμες ανισορροπίες στην κινεζική οικονομία. Αυτό είναι αλήθεια, αλλά ενώ δείχνει ότι οι πολιτικές του ΚΚΚ είναι λανθασμένες, δεν αποδεικνύει ότι το ΚΚΚ κυβερνάται από την αγορά και έχει με τα λόγια της RCI «χάσει τον έλεγχο της οικονομίας και των δικών του κρατικών επιχειρήσεων». Στην πραγματικότητα, το 2008 αποδεικνύει ακριβώς το αντίθετο. Στο βιβλίο του *Το Κόμμα* (2012), ο Ρίτσαρντ ΜακΓκρέγκορ εξηγεί:

> «Η δύναμη του Κόμματος φάνηκε στα τέλη του 2008 και στις αρχές του 2009.... Η κεντρική τράπεζα, η ρυθμιστική αρχή των τραπεζών, ακόμη και οι ίδιες οι τράπεζες, όλοι συμβούλευαν επιφυλακτικότητα στη διαμόρφωση μιας απάντησης στην κρίση. Και οι τρεις είχαν δώσει σκληρή μάχη για την οικοδόμηση ενός αξιόπιστου εμπορικού τραπεζικού συστήματος κατά την προηγούμενη δεκαετία. Το Πολιτικό Γραφείο, ωστόσο, ατενίζοντας την άβυσσο μιας απότομης επιβράδυνσης, εξέδωσε από ψηλά το διάταγμα να ανοίξουν οι κάνουλες του χρήματος. Μόλις αυτό έγινε, οι τράπεζες δεν είχαν άλλη επιλογή από το να βγουν τρέχοντας από τους βατήρες εκκίνησης.... Μόλις το 15 τοις εκατό [των δανείων] πήγαινε σε οικιακούς καταναλωτές και ιδιωτικές επιχειρήσεις, σε σύγκριση με το μέγιστο ποσοστό του ενός τρίτου το 2007. Τα περισσότερα πήγαν σε κρατικές εταιρείες». (*Δική μας μετάφραση*)

Ο συγγραφέας συνεχίζει να εξηγεί ότι οι τράπεζες στην Κίνα συμπεριφέρθηκαν με εντελώς διαφορετικό τρόπο από εκείνες στη Δύση, όπου, παρά το ότι οι κυβερνήσεις έλεγχαν αποτελεσματικά τις τράπεζες αυτή την περίοδο, δεν είχαν κανένα μέσο να τις αναγκάσουν να δανείζουν χρήματα. Ουσιαστικά, η Μεγάλη Χρηματοπιστωτική Κρίση έδειξε ότι τα δύο κοινωνικά καθεστώτα αντέδρασαν διαφορετικά. Στην καπιταλιστική Δύση, όπου κυριαρχεί η αγορά, το κράτος επενέβη για να σώσει το χρηματοπιστωτικό σύστημα από την καταστροφή και να διασφαλίσει την κερδοφορία και τη σταθερότητα. Στην Κίνα, όπου το ΚΚΚ ελέγχει την οικονομία, το κράτος παρενέβη για να διασφαλίσει τη σταθερότητα του καθεστώτος. Κατά τη διαδικασία αυτή, ενήργησε αντίθετα προς τις αρχές της κερδοφορίας που οι τράπεζες είχαν δαπανήσει μια δεκαετία για να εγκαθιδρύσουν.

Η RCI δεν ασχολείται με αυτό. Παρατηρούν την ύπαρξη μιας κερδοσκοπικής φούσκας μετά το 2008 και καταλήγουν ότι η Κίνα είναι καπιταλιστική και το ΚΚΚ έχει «χάσει τον έλεγχο». Αλλά και πάλι, ας δούμε το ζήτημα πιο προσεκτικά. Πώς αντέδρασε το ΚΚΚ σε αυτή την κερδοσκοπική φούσκα; Το 2020, εισήγαγε τον κανονισμό των «τριών κόκκινων γραμμών», που είχε στόχο συγκεκριμένα το σκάσιμο της φούσκας των ακινήτων. Αυτό οδήγησε στη χρεοκοπία του γίγαντα των ακινήτων Evergrande και στην είσοδο ολόκληρου του τομέα σε ύφεση. Οι οικονομικές και κοινωνικές συνέπειες των ενεργειών του ΚΚΚ ήταν ολέθριες, ιδιαίτερα για τους Κινέζους πολίτες που δεν θα πάρουν ποτέ τα διαμερίσματα για τα οποία πλήρωσαν. Το παράδειγμα δείχνει το ΚΚΚ να κάνει ζιγκ ζαγκ από το ένα άκρο στο άλλο με τον τυπικό Σταλινικό τρόπο. Αλλά σίγουρα ***δεν*** δείχνει ότι το ΚΚΚ είναι ανίσχυρο μπροστά στην αγορά.

Για άλλη μια φορά, αυτές οι ενέργειες δείχνουν τη ***διαφορά*** μεταξύ του ΚΚΚ και της αμερικανικής κυβέρνησης. Στην πρώτη περίπτωση, το κράτος έσκασε το ίδιο την κερδοσκοπική φούσκα για να αποφύγει μια απότομη κρίση που θα μπορούσε να οδηγήσει σε πολιτική αστάθεια. Στην περίπτωση των ΗΠΑ, η κυβέρνηση έκανε ό,τι μπορούσε για να διατηρήσει τη φούσκα των ακινήτων όσο το δυνατόν περισσότερο, και σήμερα κάνει το ίδιο με το χρηματιστήριο. Όλα αυτά είναι γεγονότα. Αλλά χωρίς να κατανοήσουμε ότι κάθε ένα από τα κράτη ενεργούν σύμφωνα με θεμελιωδώς διαφορετικούς νόμους, δεν είναι δυνατόν να τα ερμηνεύσουμε σωστά.

Μέρος της δυσκολίας στην κατανόηση της οικονομίας της Κίνας είναι ότι το ΚΚΚ εργάστηκε σκληρά επί δεκαετίες για να δώσει προς τα έξω την εμφάνιση μιας οικονομίας της αγοράς, προκειμένου να προσελκύσει ξένες επενδύσεις και να πειθαρχήσει το δικό του εργατικό δυναμικό. Ιδιωτικοποίησε εν μέρει τις κρατικές επιχειρήσεις, τους έδωσε «ανεξάρτητα» διοικητικά συμβούλια, άφησε τους ιδιώτες καπιταλιστές να αναπτύξουν εταιρείες πολλών δισεκατομμυρίων δολαρίων και ούτω καθεξής. Όμως, πίσω από αυτή την απελευθέρωση, το ΚΚΚ διατήρησε σι-

Aly Song/Reuters

Το αναπτυξιακό συγκρότημα του Evergrande βρίσκεται αντιμέτωπο με κατεδάφιση, Ιανουάριος 2022. Η απάντηση του ΚΚΚ στη φούσκα ακινήτων χρεοκόπησε τον γίγαντα των ακινήτων.

Ju Peng/Xinhua

Εθνικό Συνέδριο του ΚΚΚ, 2022. Μοιάζει αυτό με καπιταλιστικό κόμμα;

δερένια λαβή τόσο στις δημόσιες όσο και στις ιδιωτικές επιχειρήσεις. Υπό το πρίσμα αυτό, είναι παραπλανητικό να εστιάζουμε μόνο στο αν μια εταιρεία είναι τυπικά ιδιωτική ή δημόσια. Η ουσία είναι ότι όλες πρέπει να συμμορφώνονται με τις πολιτικές απαιτήσεις του ΚΚΚ. Αυτός ο πολιτικός έλεγχος διασφαλίζεται από θεσμούς όπως το Τμήμα Κεντρικής Οργάνωσης (COD), το οποίο διορίζει απευθείας σχεδόν κάθε σημαντική θέση στη χώρα. Ο ΜακΓκρέγκορ κάνει την ακόλουθη σύγκριση:

> «Ένα παρόμοιο τμήμα στις ΗΠΑ θα επέβλεπε τον διορισμό ολόκληρου του υπουργικού συμβουλίου των ΗΠΑ, των κυβερνητών των πολιτειών και των αναπληρωτών τους, των δημάρχων των μεγάλων πόλεων, των επικεφαλής όλων των ομοσπονδιακών ρυθμιστικών οργανισμών, των διευθυνόντων συμβούλων της GE, της ExxonMobil, της Wal-Mart και περίπου πενήντα από τις υπόλοιπες μεγαλύτερες αμερικανικές εταιρείες, των δικαστών του Ανώτατου Δικαστηρίου, των συντακτών των *New York Times*, της *Wall Street Journal* και της *Washington Post*, των αφεντικών των τηλεοπτικών δικτύων και των καλωδιακών σταθμών, των προέδρων του Γέιλ, του Χάρβαρντ και άλλων μεγάλων πανεπιστημίων, και των επικεφαλής think-tanks όπως το Brookings Institution και το Heritage Foundation».

Ο έλεγχος από το ΚΚΚ δεν υπαγορεύεται από το κίνητρο του κέρδους. Στην πραγματικότητα, έρχεται σε άμεση σύγκρουση με τους πιο βασικούς κανόνες του. Για παράδειγμα, το 2004 το Τμήμα Κεντρικής Οργάνωσης αποφάσισε απροειδοποίητα να κάνει ανασχηματισμό στα υψηλά στελέχη των τριών μεγαλύτερων εταιρειών τηλεπικοινωνίας της Κίνας, οι οποίες ήταν ανταγωνιστικές μεταξύ τους και υποτίθεται ότι έπρεπε να ακολουθούν τους κανόνες των Δυτικών χρηματιστηρίων. Η εναλλαγή κορυφαίων στελεχών μεταξύ ανταγωνιστικών εταιρειών αντιβαίνει στους πιο βασικούς νόμους του καπιταλιστικού ανταγωνισμού. Είναι σαν να αποφάσισε η κυβέρνηση των ΗΠΑ να βάλει τον Ζούκερμπεργκ επικεφαλής της Tesla και τον Μασκ επικεφαλής της Meta. Το ΚΚΚ έκανε κάτι παρόμοιο προκειμένου να χαλιναγωγήσει τον πόλεμο τιμών και να επιβάλει την εξουσία του. Σε ποια καπιταλιστική χώρα συμβαίνει κάτι τέτοιο; Είναι πράγματι η αγορά αυτή που υπαγορεύει τους όρους στο κράτος;

Παρά όλες τις στατιστικές που μπορούν να παραχθούν για να δείξουν την επικράτηση των καπιταλιστικών σχέσεων στην Κίνα, το βασικό γεγονός είναι ότι η καπιταλιστική τάξη δεν κατέχει την κρατική εξουσία. Το ΚΚΚ κάνει κουμάντο. Η τεράστια ανάπτυξη των καπιταλιστικών σχέσεων στην Κίνα είναι προϊόν της ***συμμαχίας*** του ΚΚΚ με τον καπιταλισμό τις τελευταίες δεκαετίες. Αυτό δεν σημαίνει, ωστόσο, ότι τα συμφέροντα του ΚΚΚ είναι τα ίδια με εκείνα της καπιταλιστικής τάξης ή ότι οι πολιτικές του καθοδηγούνται κυρίως από τα καπιταλιστικά συμφέροντα. Ακριβώς το αντίθετο. Η γραφειοκρατία του Κομμουνιστικού Κόμματος συνεχίζει να κατέχει μια ενδιάμεση θέση, κινούμενη ανάμεσα στις πιέσεις του κεφαλαίου (ξένου και εγχώριου) και της εργατικής τάξης. Ως τέτοια, πρέπει να χρησιμοποιεί τον κρατικό μηχανισμό ενάντια ***και στους δύο*** αυτούς πόλους για να διατηρήσει τη θέση της.

6) Βοναπαρτισμός

Το σύνηθες επιχείρημα είναι ότι όποιον καταναγκασμό και αν ασκεί το ΚΚΚ στους καπιταλιστές στην Κίνα, αυτό δεν διαφέρει από οποιοδήποτε άλλο βοναπαρτιστικό καθεστώς. Το 2017, ο πρίγκιπας διάδοχος Μοχάμεντ Μπιν Σαλμάν της Σαουδικής Αραβίας απομόνωσε εκατοντάδες Σαουδάραβες καπιταλιστές (κυρίως συγγενείς) και τους απέσπασε δισεκατομμύρια. Το 2003, ο Ρώσος πρόεδρος Πούτιν κανόνισε να φυλακιστεί στη Σιβηρία ο αντίπαλός του Μιχαήλ Χοντορκόφσκι, ο πλουσιότερος άνθρωπος της Ρωσίας τότε, για απάτη και υπεξαίρεση. Σε τι διαφέρουν αυτές οι περιπτώσεις από το ΚΚΚ που εξαφανίζει τακτικά καπιταλιστές, ή από κάποια από τα παραδείγματα που αναφέρθηκαν παραπάνω; Για να καταλάβουμε πώς διαφέρουν, είναι απαραίτητο να εξετάσουμε συγκεκριμένα το κάθε καθεστώς και τη σχέση του με την εγχώρια καπιταλιστική τάξη.

Η Σαουδική Αραβία είναι μια απόλυτη μοναρχία, η οποία από τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο εξαρτάται από τη στρατιωτική της συμμαχία με τις ΗΠΑ για να διατηρηθεί ως προπύργιο αντίδρασης στη Μέση Ανατολή. Στη Σαουδική Αραβία, η βασιλική οικογένεια είναι βασικά και η καπιταλιστική τάξη. Το διάσημο περιστατικό του 2017 ήταν μια δυναστική βεντέτα αντάξια του Μεσαίωνα μεταφερμένη στον σύγχρονο κόσμο. Ο σκοπός του εκβιασμού από τον Μοχάμεντ Μπιν Σαλμάν της ίδιας της οικογένειάς

του ήταν κυρίως για να διεκδικήσει τη δυναστική του αξίωση, μια «φυσιολογική» λειτουργία που απορρέει από τη φεουδαρχική φύση της σαουδαραβικής καπιταλιστικής τάξης. Στη Ρωσία, ο Πούτιν ανήλθε στην εξουσία στο πλαίσιο άναρχων και βίαιων διαμαχών μεταξύ γκανγκστερικών ολιγαρχών. Ο βοναπαρτιστικός χαρακτήρας της κυβέρνησής του αντανακλούσε την ανάγκη για έναν διαιτητή που θα μπορούσε να χαλιναγωγήσει τις εντάσεις στην περίοδο μετά την αντεπανάσταση στη Ρωσία. Είναι σε αυτό το πλαίσιο που έπρεπε να επιβάλει την εξουσία του σε ορισμένους μεμονωμένους ολιγάρχες που παρέκκλιναν από τα όρια.

Και στις δύο αυτές περιπτώσεις, τα βοναπαρτιστικά μέτρα καταστολής χρησίμευσαν για τη διατήρηση της σταθερότητας των καπιταλιστικών καθεστώτων. Στην Κίνα, ο βοναπαρτιστικός χαρακτήρας του καθεστώτος είναι πολύ διαφορετικός. Μετά το 1949, η εξουσία του ΚΚΚ οικοδομήθηκε πάνω στον γραφειοκρατικό έλεγχο ενός εργατικού κράτους που ***συνέτριψε*** την καπιταλιστική τάξη. Αντίθετο σε ένα επαναστατικό διεθνιστικό πρόγραμμα, βρισκόταν συνεχώς στριμωγμένο ανάμεσα στον καθυστερημένο χαρακτήρα της οικονομίας, τις οικονομικές και πολιτικές απαιτήσεις της εργατικής τάξης και της αγροτιάς και την εχθρική πίεση του παγκόσμιου ιμπεριαλισμού. Με τον Σταλινισμό να καταρρέει ολόγυρα τη δεκαετία του ‘90, το ΚΚΚ επέλεξε να κλίνει πιο αποφασιστικά προς τα εκεί που φυσούσε ο άνεμος, με τους καπιταλιστές. Το παγκόσμιο και το εγχώριο πλαίσιο άλλαξε, αλλά όχι το ίδιο το καθεστώς.

Η βοναπαρτιστική φύση του ΚΚΚ εξακολουθεί να προέρχεται ουσιαστικά από τις ίδιες ταξικές δυνάμεις. Σε αντίθεση με τη Σαουδική Αραβία και τη Ρωσία, η καπιταλιστική τάξη στην Κίνα δεν είναι η βάση του καθεστώτος αλλά ένας αντίπαλος. Αυτό ισχύει ακόμη και αν πολλοί καπιταλιστές είναι στο ΚΚΚ ή σχετίζονται με κορυφαίους γραφειοκράτες. Οι ταξικοί ανταγωνισμοί δεν μπορούν να ξεπεραστούν μέσω του γάμου και των τίτλων, ένα μάθημα που έμαθε με σκληρό τρόπο η γαλλική αριστοκρατία.

Παρά τον βοναπαρτιστικό χαρακτήρα των καθεστώτων τους, ούτε ο Μοχάμεντ Μπιν Σαλμάν, ούτε ο Πούτιν ούτε ο Σι μπορούν να υπερβούν τα κοινωνικά συμφέροντα στα οποία στηρίζεται η εξουσία τους: δυναστικά για τη σαουδαραβική μοναρχία, ολιγαρχικά για τον Πούτιν και γραφειοκρατικά για τον Σι. Στην περίπτωση των δύο πρώτων, η εξουσία των κυρίαρχων στρωμάτων στηρίζεται στην καπιταλιστική τάξη. Η επίθεση στα θεμελιώδη συμφέροντα των καπιταλιστών θα ήταν αντίθετη με την ίδια τη φύση του καθεστώτος. Αυτό δεν ισχύει στην περίπτωση του ΚΚΚ. Υπό επαρκή εξωτερική και εσωτερική πίεση, θα μπορούσε να απαλλοτριώσει την καπιταλιστική τάξη. Φυσικά, αυτό θα δημιουργούσε τεράστια αναταραχή, και αυτό δεν είναι κάτι που θέλει το ΚΚΚ. Αλλά ας μην ξεχνάμε ότι το έχει ξανακάνει, και ότι πριν από το 1949 ούτε ο Μάο ήθελε να εκκαθαρίσει τους καπιταλιστές.

Η διαφορετική ταξική βάση αυτών των τριών καθεστώτων μπορεί να φανεί περαιτέρω εξετάζοντας τη συμπεριφορά των καπιταλιστών απέναντί τους. Παρά την τυραννία του Μοχάμεντ Μπιν Σαλμάν, οι εκατομμυριούχοι και οι δισεκατομμυριούχοι συρρέουν στη Σαουδική Αραβία όπως ο σκόρος στη φλόγα. Στη Ρωσία, το ξέσπασμα του πολέμου στην Ουκρανία και οι Δυτικές κυρώσεις οδήγησαν στην αποχώρηση σημαντικού αριθμού πλουσίων. Ωστόσο, στο σύνολό τους οι ολιγάρχες έχουν συσπειρωθεί γύρω από το καθεστώς. Από το 2022, οι δισεκατομμυριούχοι έχουν επαναπατρίσει τουλάχιστον 50 δισεκατομμύρια δολάρια σε ξένα περιουσιακά στοιχεία στη Ρωσία. Αυτό οφείλεται στο ότι το καθεστώς αποτελεί έναν αξιόπιστο πυλώνα στήριξης απέναντι στην εχθρότητα της Δύσης.

Στην Κίνα, βλέπουμε ακριβώς το αντίθετο. Οι καπιταλιστές φοβούνται το καθεστώς περισσότερο από ό,τι τη Δύση, όπου μεταναστεύουν μαζικά όταν τους δίνεται η ευκαιρία. Κάθε χρόνο, η Κίνα βρίσκεται στην κορυφή της λίστας των χωρών που εγκαταλείπουν οι καπιταλιστές, παρόλο που το καθεστώς περιορίζει αυστηρά αυτή τη μετανάστευση. Σύμφωνα με τη συμβουλευτική εταιρεία Henley & Partners, ο αριθμός των ατόμων με υψηλό πλούτο που εγκαταλείπουν την Κίνα, αυξάνεται κάθε χρόνο μετά το τέλος της πανδημίας, φτάνοντας μέχρι στιγμής το 2024 το ρεκόρ των 15,200. Στο βιβλίο *Ο Μάο και οι Αγορές* [*Mao and Markets*] (2022), οι Christopher Marquis και Kunyuan Qiao υποστηρίζουν ότι «περισσότερο από το ένα τέταρ-

Καμία κόκκινη σημαία εδώ.

Saudi Royal Court

Grigory Sysoev/Sputnik

Chinatopix

Thibault Camus/AP

Αφού ο ιδιοκτήτης της Ant Group Jack Ma επέκρινε το ΚΚΚ, το κόμμα αναδιάρθρωσε την εταιρεία του, μειώνοντας το μερίδιο του Μα στο 6 τοις εκατό.

το των επιχειρηματιών της Κίνας έχουν εγκαταλείψει τη χώρα από τότε που έγιναν πλούσιοι, και οι αναφορές δείχνουν ότι σχεδόν οι μισοί από αυτούς που παραμένουν σκέφτονται να το πράξουν». Γιατί να συμβαίνει αυτό, αν το ΚΚΚ ήταν θεμελιωδώς αφοσιωμένο στην υπεράσπιση των συμφερόντων των καπιταλιστών στην Κίνα; Γιατί οι καπιταλιστές σε άλλες δικτατορίες δεν φοβούνται την κυβέρνησή τους με τέτοιο τρόπο;

7) Δικαιώματα Ιδιοκτησίας

Το απώτερο επιχείρημα που χρησιμοποιούν οι «Τροτσκιστές» που θεωρούν την Κίνα καπιταλιστική είναι ότι η γραφειοκρατία έχει μετατραπεί σε καπιταλιστική τάξη. Ανασύροντας αποσπάσματα από την *Προδομένη Επανάσταση* (1936), θριαμβευτικά επισημαίνουν τη δήλωση του Τρότσκι ότι:

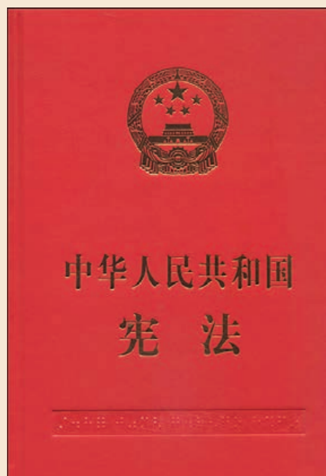
> «Τα προνόμια έχουν μόνο τη μισή τους αξία, αν δεν μπορούν να μεταβιβαστούν στα παιδιά του καθένα. Αλλά το δικαίωμα στη διαθήκη είναι αξεχώριστο από το δικαίωμα στην ιδιοχτησία. Δεν είναι αρκετό να είναι κανείς διευθυντής ενός τραστ. Είναι αναγκαίο να είναι μέτοχος. Η νίκη της γραφειοκρατίας σ' αυτή την αποφασιστική σφαίρα θα σήμαινε τη μετατροπή της σε μια νέα κατέχουσα τάξη».

Εφόσον οι αξιωματούχοι του ΚΚΚ και οι συγγενείς τους κατέχουν μετοχές, οι επικριτές μας συμπεραίνουν ότι η γραφειοκρατία έχει μετατραπεί σε καπιταλιστική τάξη. Ενώ αυτό μπορεί να φαίνεται αληθινό σε ένα επιφανειακό επίπεδο, η πραγματική σημασία αυτών των δικαιωμάτων ιδιοκτησίας δεν είναι τόσο ξεκάθαρη.

Το τροποποιημένο σύνταγμα της ΛΔΚ ορίζει ότι «η νόμιμη ατομική ιδιοκτησία των πολιτών είναι απαραβίαστη» και ότι «το κράτος θα προστατεύει το δικαίωμα των πολιτών να κατέχουν και να κληρονομούν ατομική ιδιοκτησία σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου». Αυτό, ωστόσο, δεν κλείνει το θέμα. Σε μια επιστολή της 1ης Ιανουαρίου 1936, ο Τρότσκι μίλησε για τη σπουδαιότητα της διάκρισης μεταξύ «των πραγματικών από τις υποτιθέμενες μορφές ιδιοκτησίας, δηλαδή από τις νομικές ***μυθοπλασίες***». Παρά τον επίσημο σεβασμό της ατομικής ιδιοκτησίας, όπως και με όλα τα άλλα στην Κίνα, το ζήτημα γίνεται πιο συγκεχυμένο με περαιτέρω εξέταση.

Για αρχή, το σύνταγμα ορίζει επίσης ότι «το κράτος διασφαλίζει την ενότητα και την ιερότητα του σοσιαλιστικού νομικού συστήματος». Το πώς αυτό είναι συμβατό με την υπεράσπιση της ατομικής ιδιοκτησίας θα το αφήσουμε στους Σταλινικούς μελετητές. Αλλά προκαλούν εξίσου εντύπωση για κάθε καπιταλιστή που σέβεται τον εαυτό του δηλώσεις όπως «η σοσιαλιστική δημόσια ιδιοκτησία είναι ιερή και απαραβίαστη», καθώς και το ανέφικτο των ιδιωτών να κατέχουν γη είτε στην πόλη είτε στην ύπαιθρο. Αν αυτός είναι καπιταλισμός, είναι σίγουρα ένας πολύ ασυνήθιστος καπιταλισμός.

Αλλά ας ακολουθήσουμε την προειδοποίηση του Τρότσκι και ας πάμε πέρα από τα επίσημα νομικά κείμενα. Ένα βασικό κριτήριο των δικαιωμάτων ατομικής ιδιοκτησίας είναι η δυνατότητα να ξεφορτωθεί κανείς ελεύθερα την ιδιοκτησία που κατέχει. Αυτό είναι όλο το νόημα του ότι η ιδιοκτησία είναι ατομική. Το ερώτημα είναι, ελέγχουν οι καπιταλιστές στην Κίνα τα περιουσιακά τους στοιχεία; Ναι... αλλά μόνο αν τα χρησιμοποιούν με τρόπο που ανταποκρίνονται στις επιθυμίες του ΚΚΚ.

Σύνταγμα της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας

Άρθρο 1

Η Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας είναι ένα σοσιαλιστικό κράτος που κυβερνάται από μια λαϊκή δημοκρατική δικτατορία, η οποία καθοδηγείται από την εργατική τάξη και βασίζεται σε μια συμμαχία εργατών και αγροτών.

Το σοσιαλιστικό σύστημα είναι το θεμελιώδες σύστημα της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας. Η ηγεσία του Κομμουνιστικού Κόμματος Κίνας είναι το καθοριστικό χαρακτηριστικό του σοσιαλισμού με κινεζικά χαρακτηριστικά. Απαγορεύεται σε οποιαδήποτε οργάνωση ή άτομο να βλάψει το σοσιαλιστικό σύστημα.

VCG/Getty

Μαζική κατασκευή νέων νοσοκομείων κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID. Το ΚΚΚ μπορούσε να κινητοποιήσει τεράστιους πόρους γρήγορα για την αντιμετώπιση της κρίσης, επειδή οι καπιταλιστές δεν ελέγχουν την οικονομία.

Μεμονωμένοι καπιταλιστές κατέχουν μετοχές εταιρειών, συμπεριλαμβανομένων των κρατικών εταιρειών, αλλά δεν έχουν τον τελικό έλεγχο των επιχειρήσεών τους. Έχουμε ήδη δει πώς το ΚΚΚ εποπτεύει αποτελεσματικά τον διορισμό των κορυφαίων διευθυνόντων συμβούλων. Αλλά ο κομματικός έλεγχος πηγαίνει παραπέρα. Υπάρχουν αμέτρητα παραδείγματα όπου το ΚΚΚ παρεμβαίνει είτε άμεσα είτε έμμεσα για να καταστήσει σαφές ότι η ιδιοκτησία που είναι ατομική στα χαρτιά δεν είναι στην πραγματικότητα τόσο ατομική. Για παράδειγμα, η Κίνα αντέγραψε τη Δύση ανταμείβοντας τους κορυφαίους διευθύνοντες συμβούλους των κρατικών επιχειρήσεων με δικαιώματα αγοράς μετοχών. Αλλά όταν αυτοί οι διευθύνοντες σύμβουλοι αποφάσισαν να πουλήσουν αυτές τις μετοχές, τους έδωσαν να καταλάβουν ότι δεν έπρεπε να το κάνουν αυτό. Κατείχαν την εταιρεία με τον ίδιο τρόπο που κάποιος μπορεί να κατέχει ένα μικρό κομμάτι τροπικού δάσους – μπορεί να κρεμάσει το πιστοποιητικό του στον τοίχο, και μέχρι εκεί.

Το πιο διάσημο παράδειγμα είναι φυσικά το ΚΚΚ που σταμάτησε τη δημόσια προσφορά της Ant Group μετά την κριτική που άσκησε ο ιδιοκτήτης της Jack Ma στο κόμμα. Η μητρική εταιρεία της Ant έχασε δισεκατομμύρια και ο Ma εξαφανίστηκε από τη δημοσιότητα για χρόνια. Μετά το σκάνδαλο, ο όμιλος πέρασε από μια «αναδιάρθρωση» που είδε τον έλεγχο του Ma να φτάνει από 53,46 τοις εκατό σε μόλις 6,2 τοις εκατό. Σίγουρα οι δικηγόροι του ξέχασαν να επιμείνουν ότι η ατομική ιδιοκτησία είναι απαραβίαστη στην Κίνα.

Τέτοιες ξαφνικές αλλαγές στις σχέσεις ιδιοκτησίας δεν είναι μοναδικές στην περίπτωση αυτή. Το 2004, τα στελέχη της Haier επιχείρησαν να αυξήσουν την ιδιοκτησία τους στην εταιρεία. Αφού αυτό δημιούργησε σκάνδαλο, η κυβέρνηση αποφάσισε χωρίς προηγούμενη ειδοποίηση ότι η Haier δεν ήταν πλέον ιδιωτική αλλά κρατική. Εθνικοποιήθηκε εν ριπή οφθαλμού και στη συνέχεια, μετά από χρόνια διαμάχης, μετατράπηκε εξίσου ξαφνικά και πάλι σε ιδιωτική εταιρεία.

Η «ευέλικτη» φύση της κινεζικής ατομικής ιδιοκτησίας φαίνεται πιο καθαρά σε περιόδους κρίσης. Κατά τη διάρκεια της πανδημίας του Covid, το ΚΚΚ ήταν σε θέση να συγκεντρώσει πόρους με τρόπο και σε κλίμακα που ξεπερνούσε κατά πολύ οποιαδήποτε καπιταλιστική χώρα. Η πανδημία χτύπησε παντού και οι κυβερνήσεις αντέδρασαν με κάθε είδους τρόπους. Αλλά οι καπιταλιστικές χώρες, όσο σκληρά μέτρα και αν έπαιρναν, περιορίζονταν από την ατομική φύση της ιδιοκτησίας. Μπορούσαν μόνο να προσανατολίσουν την παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών με πολύ περιορισμένους τρόπους. Αντίθετα, η Κίνα μπορούσε να κινητοποιήσει ολόκληρη την κοινωνία για την επίτευξη των στόχων που είχε αποφασίσει η κυβέρνηση. Αυτό δεν ήταν δυνατόν καθ' αυτό επειδή η Κίνα έχει μια απολυταρχική κυβέρνηση –όλες οι κυβερνήσεις ήταν απολυταρχικές κατά τη διάρκεια της πανδημίας– αλλά επειδή μπορούσε να αψηφήσει τα ιδιωτικά καπιταλιστικά συμφέροντα και να λειτουργήσει σύμφωνα με ένα σχέδιο.

Αναμφίβολα, η σημερινή κατάσταση στην Κίνα δεν μοιάζει με εκείνη της Σοβιετικής Ένωσης. Σίγουρα υπάρχει μια καπιταλιστική τάξη που κατέχει ατομική ιδιοκτησία. Ωστόσο, η πραγματικότητα αυτής της ατομικής ιδιοκτησίας είναι εξαιρετικά αντιφατική. Οι καπιταλιστές ως τάξη δεν έχουν ακόμη εξασφαλίσει πλήρως τις διεκδικήσεις τους. Δεν έχουν πλήρη οικονομικό ή πολιτικό έλεγχο, επειδή οι ένοπλες δυνάμεις της χώρας δεν είναι πιστές σε αυτούς αλλά στη γραφειοκρατία του ΚΚΚ. Για να εγκαθιδρύσει η καπιταλιστική τάξη τη δικτατορία της στην Κίνα,

Vincent Thian/AP

Η αριστερά υποστήριξε συντριπτικά το φιλοϊμπεριαλιστικό κίνημα «δημοκρατίας» στο Χονγκ Κονγκ το 2019-20.

Xinhua

Εργάτες ναυπηγείων στην επαρχία Jiangsu. Η οικονομική ανάπτυξη έχει δημιουργήσει ένα ισχυρό προλεταριάτο. Το να κερδηθούν οι εργάτες στον αγώνα για την πολιτική επανάσταση είναι καθοριστικό για το μέλλον της Κίνας.

αυτή η πραγματικότητα πρέπει να αλλάξει – η εξουσία του ΚΚΚ πρέπει να σπάσει.

8) Αντεπανάσταση ή Πολιτική Επανάσταση;

Πώς θα έμοιαζε μια αντεπανάσταση στην Κίνα; Τα παραδείγματα της ΕΣΣΔ και της Γιουγκοσλαβίας μας δίνουν μια ιδέα. Ο εμφύλιος πόλεμος θα ήταν μια ξεκάθαρη πιθανότητα. Συνολικά, οι καπιταλιστές θα είχαν τον αχαλίνωτο έλεγχο της οικονομίας. Οι κρατικές επιχειρήσεις θα ιδιωτικοποιούνταν σε πολύ πιο συνολικό βαθμό. Η κυβέρνηση θα έχανε τον έλεγχο του τραπεζικού τομέα. Οι ροές κεφαλαίου θα απελευθερώνονταν, καθιστώντας την κινεζική αγορά πολύ πιο εξαρτημένη από την ιμπεριαλιστική χρηματοδότηση. Αναμφίβολα, εκατομμύρια άνθρωποι θα έχαναν τις δουλειές τους με τα σχέδια αναδιάρθρωσης. Αυτή τη φορά, αυτό δεν θα γινόταν εν μέσω μιας ταχέως αναπτυσσόμενης οικονομίας, αλλά στο πλαίσιο της κοινωνικής αποσύνθεσης. Είναι επίσης πολύ πιθανό η Κίνα και η Ταϊβάν να επανενώνονταν σε μια αντιδραστική καπιταλιστική βάση – ο στρατηγικός στόχος του Γκουομιντάνγκ. Δεν υπάρχει καμία βάση για να πιστεύουμε ότι οποιαδήποτε από αυτές τις εξελίξεις θα οδηγούσε σε βελτίωση των δημοκρατικών δικαιωμάτων ή των πολιτικών ελευθεριών.

Ο διεθνής αντίκτυπος μιας αντεπανάστασης στην Κίνα θα ήταν εξίσου καταστροφικός. Όπως και με την κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης, η πτώση της ΛΔΚ θα ενίσχυε τη θέση των ΗΠΑ και των συμμάχων τους, επιτρέποντάς τους για άλλη μια φορά να ρίξουν τη δύναμή τους σε όλο τον κόσμο με έναν ασυγκράτητο τρόπο. Επιπλέον, η μαζική καταστροφή των παραγωγικών δυνάμεων που θα συνέβαινε σε μια καπιταλιστική παλινόρθωση θα έριχνε το βιοτικό επίπεδο σε ολόκληρο τον πλανήτη.

Αρνούμενοι ότι υπάρχει οτιδήποτε να υπερασπιστούν στην Κίνα σήμερα, οι λεγόμενοι Μαρξιστές που ισχυρίζονται ότι η Κίνα είναι καπιταλιστική, εργάζονται ενεργά προς την κατεύθυνση αυτών των καταστροφικών συνεπειών. Με αυτό τον τρόπο, ακολουθούν το δρόμο της προδοσίας που ακολούθησε το μεγαλύτερο μέρος της αριστεράς στις δεκαετίες του 1980 και του '90. Από την Πολωνία μέχρι τη ΓΛΔ και την ΕΣΣΔ, η αριστερά επευφήμησε την αντεπανάσταση. Σήμερα, δεν έχουν μάθει τίποτα και κάνουν το ίδιο απέναντι στην Κίνα, υποστηρίζοντας ρητά φιλοϊμπεριαλιστικά κινήματα όπως οι διαδηλώσεις για τη δημοκρατία στο Χονγκ Κονγκ. Αντί να αποσπάσουν τους Κινέζους αντιφρονούντες από τις φιλελεύθερες δημοκρατικές αυταπάτες και να τους εκπαιδεύσουν να γίνουν κομμουνιστές επαναστάτες, αυτές οι ομάδες ενισχύουν τα αντεπαναστατικά ρεύματα στην κινεζική κοινωνία.

Ευτυχώς, η μοίρα της ΛΔΚ δεν έχει ακόμη σφραγιστεί. Ο αποφασιστικός παράγοντας θα είναι οι ενέργειες της κινεζικής εργατικής τάξης, της πιο ισχυρής στον κόσμο. Αλλά για να νικήσει την αντεπανάσταση, πρέπει να αποκτήσει συνείδηση των πολιτικών της καθηκόντων. Σε πρώτη φάση, αυτό σημαίνει να κατανοήσει ότι τα κέρδη της επανάστασης του 1949 μπορούν να διασφαλιστούν μόνο με την επαναστατική ανατροπή του ΚΚΚ. Αυτή θα είναι μια ***πολιτική επανάσταση***. Σε αντίθεση με μια επανάσταση σε μια καπιταλιστική χώρα, ο κρατικός μηχανισμός δεν χρειάζεται να σπάσει πλήρως, αλλά αντίθετα να εκκαθαριστεί από πάνω προς τα κάτω και να τεθεί υπό τον πολιτικό έλεγχο της εργατικής τάξης.

Δεδομένου του βαθμού εκφυλισμού της ΛΔΚ και της εκτεταμένης επιρροής του καπιταλισμού, μια πολιτική επανάσταση θα ήταν μια ριζική και σπασμωδική μεταμόρφωση. Ένα κεντρικό καθήκον θα είναι η απαλλοτρίωση της καπιταλιστικής βιομηχανίας. Οι καπιταλιστές αναμφίβολα θα αντισταθούν. Ωστόσο, θα παρεμποδιστούν από το γεγονός ότι το κράτος δεν είναι υπό τον έλεγχό τους.

Αυτό που έδειξαν τα γεγονότα της Τιενανμέν είναι ότι κάτω από την ώθηση του προλεταριάτου, ο ίδιος ο κρατικός μηχανισμός άρχισε να αμφιταλαντεύεται, με ολόκληρα τάγματα του ΛΑΣ, συμπεριλαμβανομένων κορυφαίων διοικητών, να αρνούνται διαταγές. Μπροστά στην ισχυρή κοινωνική σύγκρουση, η Σταλινική γραφειοκρατία αιωρείται στον αέρα και αρχίζει να αποσυντίθεται. Τα διάφορα παραδείγματα πολιτικών επαναστάσεων, είτε στην Κίνα, είτε στη ΓΛΔ, είτε στην Ουγγαρία, όλα δείχνουν ότι μια εξέγερση της εργατικής τάξης σε ένα παραμορφωμένο εργατικό κράτος έχει μια πραγματική δυνατότητα να φέρει με το μέρος της το μεγαλύτερο μέρος του κρατικού μηχανισμού. Αυτή

Chogo/Xinhua

Τρένο υψηλής ταχύτητας στο Θιβέτ.

η έκβαση στην Κίνα θα καθιστούσε την απαλλοτρίωση των καπιταλιστών μια απλή διοικητική υπόθεση. Ένα τέτοιο σπάσιμο του κράτους είναι αδύνατο σε οποιαδήποτε καπιταλιστική χώρα και αποτελεί βασικό παράγοντα διάκρισης μεταξύ μιας πολιτικής και μιας κοινωνικής επανάστασης.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

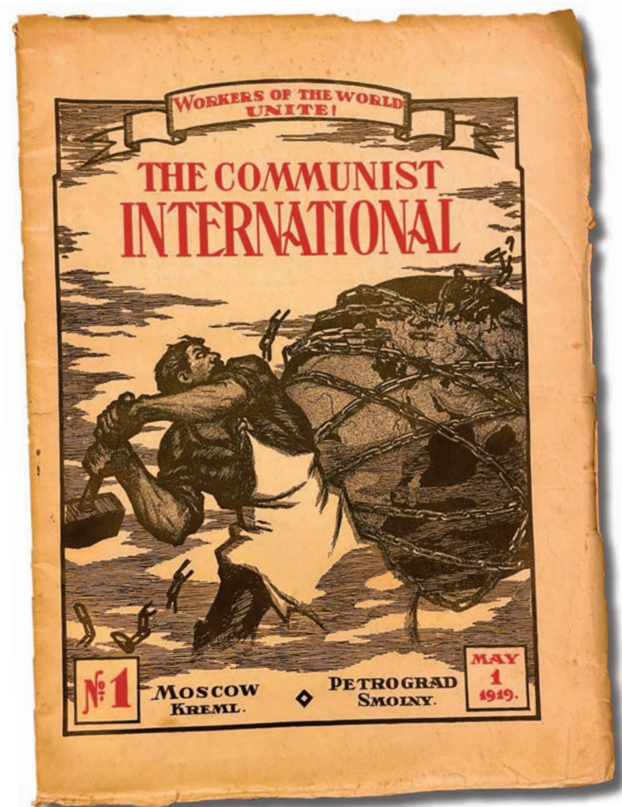
Έχουμε δείξει ότι η Κίνα δεν είναι ούτε καπιταλιστική ούτε ιμπεριαλιστική. Λέγοντας αυτό, με όποιον τρόπο κι αν δει κανείς το ζήτημα, είναι προφανές ότι έχουμε να κάνουμε με ένα εξαιρετικά μοναδικό φαινόμενο. Συνδυάζοντας τον κρατικό έλεγχο και τον καπιταλισμό, η Κίνα έχει μπορέσει να αναπτυχθεί με ταχύτητα και σε κλίμακα που δεν έχει προηγούμενο στην ανθρώπινη ιστορία. Οι αστοί ιδεολόγοι το ερμηνεύουν αυτό ως θρίαμβο για το αμερικανικό παγκόσμιο σύστημα του ελεύθερου εμπορίου του καπιταλισμού. Οι υποστηρικτές του ΚΚΚ το ερμηνεύουν ως θρίαμβο του «σοσιαλισμού με κινεζικά χαρακτηριστικά». Όσο για τους «Μαρξιστές» που πιστεύουν ότι η Κίνα είναι μια καπιταλιστική-ιμπεριαλιστική χώρα, τα απίστευτα επιτεύγματα της ΛΔΚ μπορούν να υποβαθμιστούν ή να απορριφθούν, αλλά δεν μπορούν να εξηγηθούν.

Για να αναλύσουμε την Κίνα ως Μαρξιστές, είναι απαραίτητο να ξεκινήσουμε από τις πολύ ασυνήθιστες συνθήκες που ακολούθησαν τον Β’ Παγκόσμιο Πόλεμο και το τέλος του Ψυχρού Πολέμου. Ο Λένιν και ο Τρότσκι δεν αντιμετώπισαν μια κατάσταση στην οποία οι κύριοι ιμπεριαλιστές ήταν ενωμένοι λόγω της συντριπτικής κυριαρχίας μιας δύναμης. Ακόμα λιγότερο δεν βρίσκονταν σε έναν κόσμο όπου υπήρχε μόνο μία υπερδύναμη. Δεν αρκεί να παραθέτουμε τα λόγια του Λένιν και του Τρότσκι· είναι απαραίτητο να επεκτείνουμε την ανάλυση και το πρόγραμμά τους σε τέτοιες μοναδικές πραγματικότητες. Επί της ουσίας, είναι η μοναδικότητα του μετασοβιετικού κόσμου που εξηγεί και τη μοναδικότητα της σημερινής παγκόσμιας κατάστασης και της ανάπτυξης της Κίνας.

Η μαζική ανάπτυξη της Κίνας δεν είναι ο θρίαμβος ούτε του ιμπεριαλισμού ούτε του Σταλινισμού, αλλά το προϊόν συγκεκριμένων και μοναδικών συνθηκών. Η συντριβή του κινήματος της Τιενανμέν το 1989 έκλεισε για ένα διάστημα την πόρτα τόσο στην πολιτική επανάσταση όσο ***και*** στην αντεπανάσταση. Ως εκ τούτου, η Κίνα βγήκε από τις αρχές της δεκαετίας του ‘90 ανέπαφη ως εργατικό κράτος αντιμετωπίζοντας ένα σχετικά ακίνδυνο διεθνές πλαίσιο.

Εκ πρώτης όψεως, το ΚΚΚ φαίνεται να έχει βγει κερδισμένο από τη συμφωνία του με τον διάβολο. Όμως η υψηλή ανάπτυξη και η συνύπαρξη με τον καπιταλισμό ήταν δυνατή μόνο επειδή οι εξωτερικές πιέσεις στο καθεστώς ήταν σε ύφεση. Καθώς το διεθνές πλαίσιο αλλάζει και οι ΗΠΑ έρχονται αντιμέτωπες με την Κίνα, η ανάπτυξη λιμνάζει και οι εσωτερικές εντάσεις αυξάνονται. Παρά τις φιλότιμες προσπάθειες του ΚΚΚ να διαγράψει την ταξική πάλη, η αδυσώπητη σύγκρουση μεταξύ εργατών και καπιταλιστών θα ξεσπάσει και πάλι στο προσκήνιο της πολιτικής σκηνής. Τότε θα δούμε πόσο βαθιά ο κινεζικός Σταλινισμός έχει σαπίσει το εργατικό κράτος.

Το αν η ΛΔΚ μπορεί να σωθεί ή όχι από την αντεπανάσταση θα κριθεί από την πολιτική ηγεσία που θα σταθεί επικεφαλής της εργατικής τάξης. Αν επιτραπεί στις φιλοκαπιταλιστικές δυνάμεις να αναλάβουν την ηγεσία, η ΛΔΚ είναι καταδικασμένη. Αν υπάρξει συμβιβασμός με τον Σταλινισμό, όποια μορφή κι αν έχει, η ΛΔΚ είναι επίσης καταδικασμένη. Ο μόνος δρόμος για τη νίκη είναι αυτός της Τετάρτης Διεθνούς: αδίστακτη εναντίωση στον ιμπεριαλισμό, υπεράσπιση των κοινωνικών κατακτήσεων της επανάστασης, ανατροπή της Σταλινικής γραφειοκρατίας και σφυρηλάτηση μιας διεθνούς συμμαχίας της εργατικής τάξης για τη σοσιαλιστική επανάσταση. Ακριβώς όπως η μοναδική ανάπτυξη της Κίνας ήταν προϊόν της διεθνούς ταξικής πάλης, έτσι και η μελλοντική της μοίρα θα εξαρτηθεί από την ένωση με τους εργάτες του κόσμου. Αυτό είναι το καθήκον που έχουμε μπροστά μας.■

Πρώτο τεύχος στα αγγλικά του περιοδικού της Τρίτης Διεθνούς.

Διεθνής Κομμουνιστική Ένωση (Τεταρτοδιεθνιστική)

iclfi.org • spartacist@spartacist.org • SpartacistICL • Spartacist • Box 7429 GPO, New York, NY 10116, ΗΠΑ.

Spartacist League of Australia

redbattler@exemail.com.au • (03) 9329 0275
RedBattlerSLA
Spartacist ANZ Publishing Co.
PO Box 967, North Melbourne Vic 3051, Αυστραλία

RED BATTLER

A$10 / 4 issues • International rate: A$15

Spartacist League/Britain

workershammer@btconnect.com • 07301 003174
WorkersHammer
Spartacist Publications
PO Box 42886, London N19 5WY, Μεγάλη Βρετανία

WORKERS HAMMER

£5 / 4 issues
Europe outside Britain and Ireland £7 • Other countries £9

Spartakist-Arbeiterpartei Deutschlands

spartakist@online.de • (0 30) 4 43 94 00 • +49 174 466 5332
spartakist_IKL
SpAD, c/o Verlag Avantgarde
Postfach 2 35 55, 10127 Berlin, Γερμανία

SPARTAKIST

Abo (3 Ausgaben): 5€ • Auslandsabo: 10€

Ligue trotskyste de France

ltfparis@hotmail.fr • 01 42 08 01 49 • leBolchevik_LTF
Le Bolchévik, BP 135-10, 75463 Paris Cedex 10, Γαλλία

LE BOLCHEVIK

4 numéros : 4 € • Hors de France : 6 €
Chèques à l'ordre de : Société d'édition 3L

Τροτσκιστική Ομάδα της Ελλάδας

spartacist@hotmail.com • 693 069 4112 • toe_icl
Τ.Θ. 8274, Τ.Κ. 10210, Αθήνα, Ελλάδα

Ο ΜΠΟΛΣΕΒΙΚΟΣ

Συνδρομή Ελλάδα & Κύπρος 5 € ή 150 TL / 4 τεύχη
Ευρώπη 7 € • Υπόλοιπες χώρες 9 €

Lega trotskista d'Italia

red_sp@tin.it • spartaco_ltdi
Spartaco, Ufficio San Donato Milanese, Casella Postale 47,
20097 San Donato Milanese (MI), Ιταλία

SPARTACO

Abbonamento a 3 numeri: € 5
Europa: € 6 • Paesi extraeuropei: € 8

Grupo Espartaquista de México

elantiimperialista@protonmail.com
GEM_LCI • gem.lci2
Escribe sólo: Ángel Briseño, Apdo. Postal 006
Admón. Postal 13, CP 03501, Ciudad de México, Μεξικό

EL ANTIIMPERIALISTA

México: Méx. $40 / 4 números
América Latina: Méx. $80
Otros países: US$6 o 6 €

Spartakistang Grupo Pilipinas

(Komite ng mga Korespondente sa Ultramar)

spartacist@spartacist.org • +1 212 732-7862
SpartacistGroupPilipinas • SpartacistPH
Box 1377 GPO, New York, NY 10116, ΗΠΑ

Talibang Anakpawis

₱100 / 4 issues (includes English supplements) • Overseas: ₱200

Ligue trotskyste au Québec et au Canada/ Trotskyist League in Quebec and Canada

republique.ouvriere@gmail.com
tl.workerstribune@gmail.com
(514) 728-7578
République ouvrière • Rep_Ouvriere
workerstribune • Workers_Tribune
Les Éditions collectives, C.P. 583 Succ. Place d'Armes
Montréal QC H2Y 3H8, Καναδάς

RÉPUBLIQUE OUVRIÈRE

3 numéros : 5 $Cdn • Prix international : 10 $Cdn

WORKERS TRIBUNE

3 issues: Cdn$5 • International price: Cdn$10
Chèques à l'ordre de / Pay to: Les Éditions collectives

Spartacist/South Africa

spartacist_sa@yahoo.com
Voicemail: 088-130-1035
AmaBolsheviki Amnyama • AmaBolsheviki
Spartacist, P.O. Box 61574
Marshalltown, Johannesburg 2107, Νότια Αφρική

AMABOLSHEVIKI AMNYAMA

R10 / 4 issues • International rate: R20

Spartacist League/U.S.

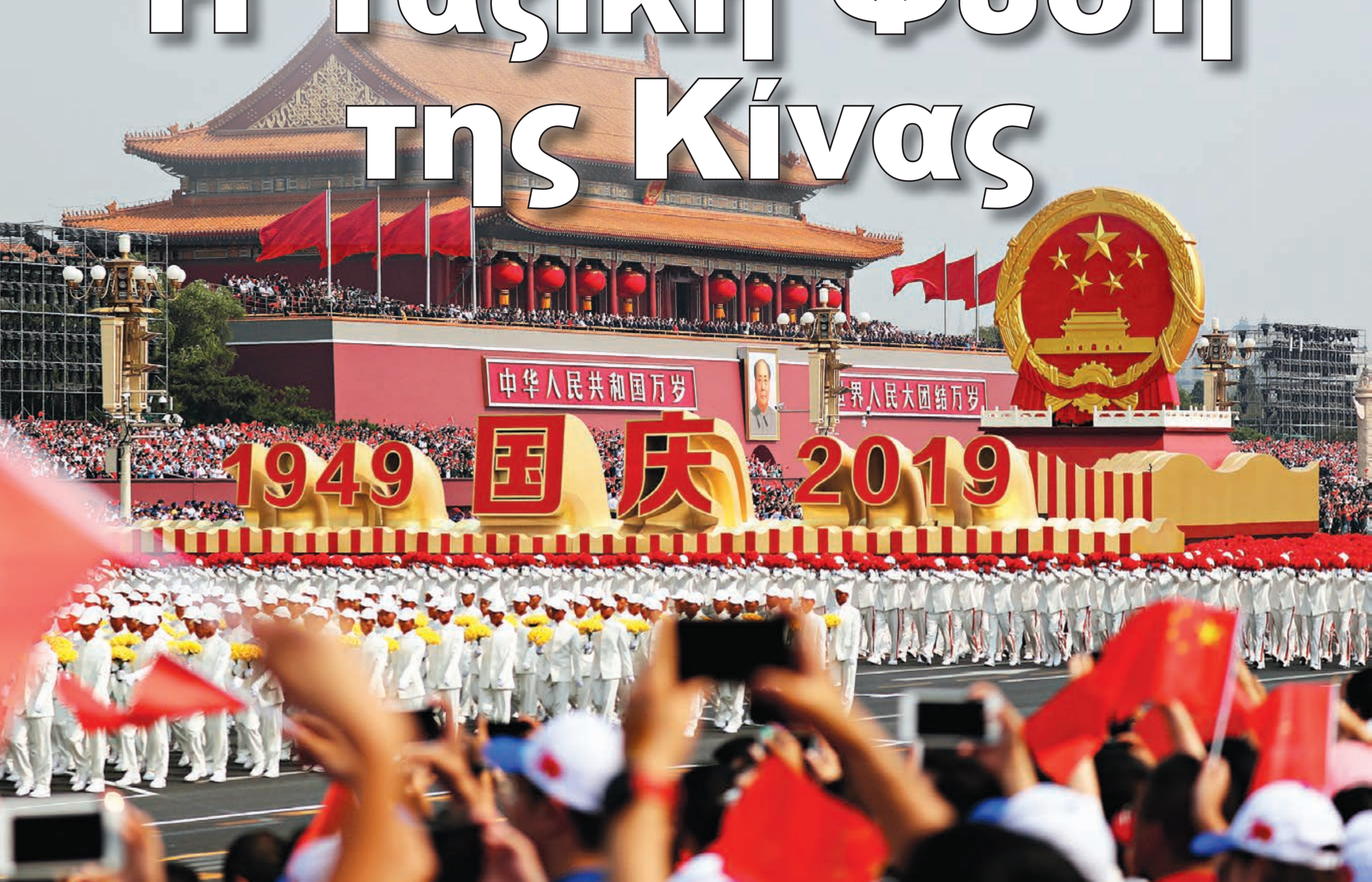
vanguard@tiac.net
(212) 732-7860
WorkersVanguard
Box 1377 GPO, New York, NY 10116, ΗΠΑ

WORKERS VANGUARD

US$5 / 4 issues • International: US$15 / 4 issues

Ούτε Ιμπεριαλιστική, Ούτε Καπιταλιστική

Η Ταξική Φύση της Κίνας

China Daily

Παρέλαση στο Πεκίνο για τον εορτασμό της 70ης επετείου από την ίδρυση της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας.

Τι είναι η Κίνα; Αυτό το φαινομενικά απλό ερώτημα διχάζει τις απόψεις από τις άρχουσες τάξεις μέχρι την άκρα αριστερά. Για τον Αμερικανό καπιταλιστή Ρέι Ντάλιο, το καθεστώς είναι αυτό του κρατικού καπιταλισμού, όπου «ο καπιταλισμός και η ανάπτυξη των κεφαλαιαγορών θα μπορούσαν, σε λίγα χρόνια, να εναγκαλιαστούν περισσότερο στην Κίνα απ' ό,τι στις ΗΠΑ». Άμεση διάψευση τέτοιων απόψεων, βρίσκουμε στον Σι Τζινπίνγκ, Γενικό Γραμματέα του Κομμουνιστικού Κόμματος Κίνας (ΚΚΚ):

> «Κάποιοι έχουν αποκαλέσει τον δρόμο μας "Κοινωνικό Καπιταλισμό", άλλοι "Κρατικό Καπιταλισμό" και άλλοι "Τεχνοκρατικό Καπιταλισμό". Όλα αυτά είναι τελείως λανθασμένα. Εμείς απαντάμε ότι ο σοσιαλισμός με κινεζικά χαρακτηριστικά είναι σοσιαλισμός, όπου αυτό που εννοούμε είναι ότι παρά τις μεταρρυθμίσεις παραμένουμε στον σοσιαλιστικό δρόμο – τον δικό μας δρόμο, τη δική μας θεωρία, το δικό μας σύστημα». (*Δική μας μετάφραση*)
>
> – «Σχετικά με την Οικοδόμηση του Σοσιαλισμού με Κινεζικά Χαρακτηριστικά» (5 Ιανουαρίου 2013)

Και οι δύο απόψεις αντικατοπτρίζουν διαφορετικά συμφέροντα: ο Ντάλιο αυτά του ξένου καπιταλιστή επενδυτή, ο Σι αυτά του καθεστώτος του ΚΚΚ. Αλλά τι γίνεται με το εργατικό κίνημα; Πώς μπορεί κάποιος να κατανοήσει τη φύση της Κίνας ξεκινώντας από τα συμφέροντα της διεθνούς εργατικής τάξης;

Αυτό είναι ένα από τα πιο σημαντικά και διχαστικά ζητήματα για την Αριστερά σήμερα. Υπάρχουν κάποιοι

συνέχεια στη σελίδα 19